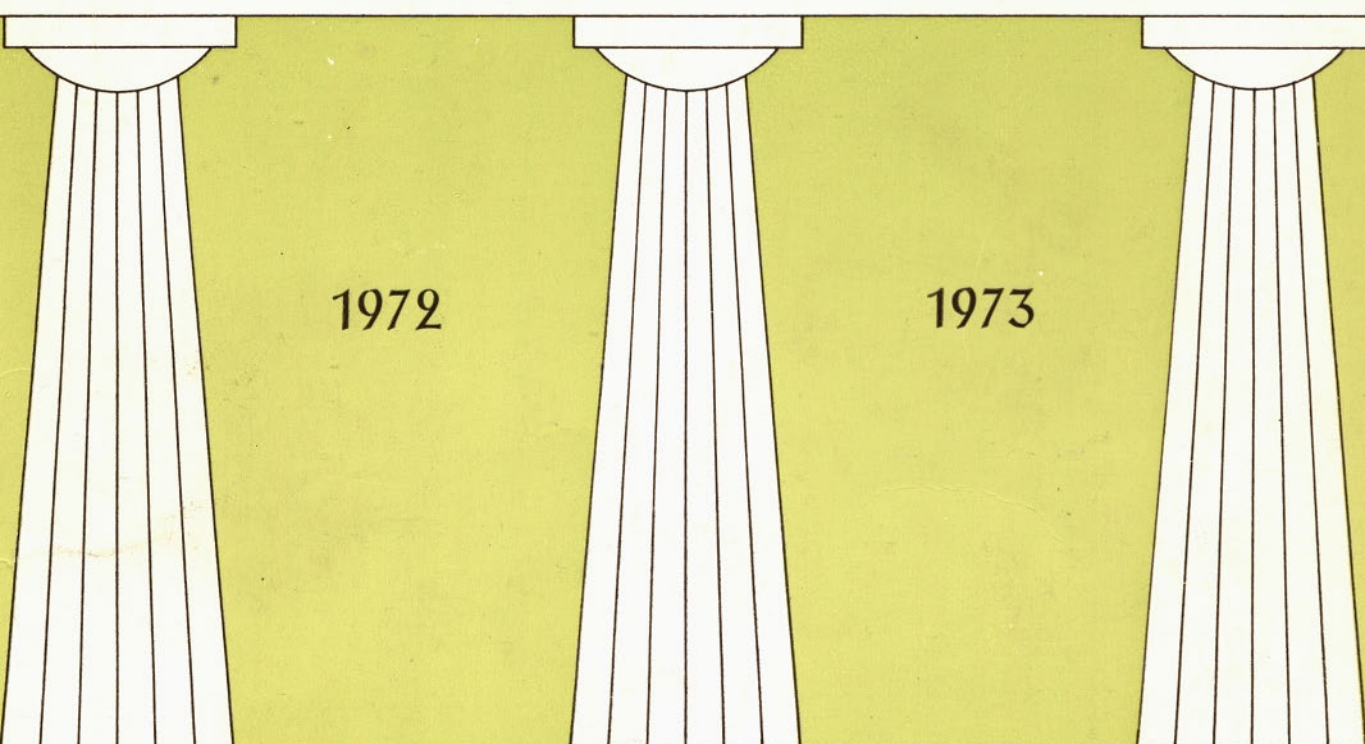

68.

IZVEŠTJE

1972

1973

GIMNAZIJE
DUŠANA KVEDRA
V PTUJU

9. VII. 1974

68.

IZVESTJE

GIMNAZIJE
DUŠANA KVEDRA
V PTUJU

ZA ŠOLSKO LETO

1972 - 1973

PTUJ 1974

08.

IZVEŠTJE

ČIMNAVAJE

DUŠANA KVEDRA

V PTUJU

ZA FIZIČNO

1972-1973

13855 / 1972 - 1973

S-5844-0
17.4.1974

Podobno kot naslov knjige, pisane stvaritve, naj bi bila uvodna beseda povzetek, zgoščeno ali celo geselsko sporočilo, ki ga namenjata pisec ali založnik radovednemu bralcu, pregledovalcu, kritiku, želeč ga pritegniti, spodbuditi k branju. Nekaj misli ob gradivu, zbranim v petem povojnem snopiču Izvestja ptujske gimnazije, bo skušalo ugoditi temu smotru.

Ce sem v 67. številki zapisal, da smo se ubadali z mislijo o zgolj občasnem izdajanju teh sporočil, je postala sedaj taka omejitev odvečna: sodelavci so ob svojem strunnem vodstvu brez večjih težav in zapletov zmogli zastavljeno nalogo.

Priznanje gre tudi delovnim organizacijam, ki – dovolj spoznane z našo publicistično dejavnostjo – naših prošenj za denarno pomoč ne zavračajo, marveč nam z razumevanjem omogočajo, da zbrana poročila o mnogostranski dejavnosti šole najdejo pot med občane.

Opomba, da nosi Izvestje letnico 1972–1973, da se v svojem organizacijskem in statističnem delu res stiska v ozek okvir preteklega šolskega leta, medtem ko s svojimi prispevki širšega značaja skuša ujeti tok sprotnega dogajanja, je skorajda nepotrebna: zbiranje, urejanje gradiva in vsi tehnični posli so časovno tako zahtevni, da Poročilo skorajda neizogibno sega eno leto nazaj.

Naša vzgojno-izobraževalna pozornost se je v šolskem letu 1972-73 osredotočila na dogajanje na slovenskih in hrvatskih tleh pred štiristo leti. Z vsestranskimi prikazi tistih burnih dni smo poglobljali proletarsko, kmetско in razredno zavest mladega rodu. Našo glavno kulturno prireditvev in osrednjo proslavo smo posvetili tem dogodkom. Javnosti smo izvirni recital „Od kmečkih puntov do slovenske državnosti“ predvajali v ptujskem gledališču na večer pred slovenskim narodnim praznikom, dnevom Osvobodilne fronte, 27. aprilom.

Besedilu recitala v spomin in počastitev 400-letnice hrvatsko-slovenskega kmečkеga upora je zato odrejeno v tem snopiču častno mesto. Ob tem pa ostali prispevki niso prav nič zasenčeni, najsi gre za neodložljivo ideološko razglabljanje ali za strokovne obravnave.

Rudolf Čeh

OD KMEČKIH PUNTOV DO SLOVENSKE DRŽAVNOSTI

Ob 400-letnici hrvatsko-slovenskega kmečkega punta in hkrati ob 500-letnici prvih kmečkih uporov na Slovenskem so se naši dijaki v mesecu aprilu 1973 predstavili javnosti s folklornimi pleisi in z naslednjim, zelo uspešno izvedenim recitalom, ki sta ga sestavila profesorja Ljubica in Drago Suligoj.

Polje lepo, polje Gosposvetsko,
dežele koroške ti cvet!
Kaj pomeni kamen stari v tebi,
svedok iz neznanih nam let?

Čitaj črke tu na kamnu svete! –
Mi vdolbli smo v kamen jih, znaj! –
PRAVDO BRANY VDOVE – domovine . . .
A kdo vam jo brani sedaj?

Slovenski narod je nekoč svoboden ustoličeval svoje kneze na Gosposvetskem polju, nato pa je moral stoletja ječati pod nemškim gospodstvom. Po šestih stoletjih tuje nadvlade je poskušal z revolucionarno akcijo v kmečkih uporih doseči pravičnejšo družbeno ureditev.

Kmečki upori so bili impresiven izraz revolucionarne energije slovenskega ljudstva in pomenijo težnjo našega naroda po samostojnem političnem, gospodarskem in kulturnem življenju.

Ti pojavi so v slovenski zgodovini prelomnega pomena, so izhodišča za slovensko narodno prebujanje, ki se je uresničevalo od konca 18. stoletja in doseglo svoj vrh v veliki uri slovenskega naroda, v narodnoosvobodilnem boju in hkrati v ljudski revoluciji 1941–45.

Slovenske kmečke vojne so se začele konec 15. stoletja, trajale celo 16. stoletje, potem pa vedno znova sporadično vzplamtevale v 17. in 18. stoletju. Pomenijo proces veličastne revolucionarne demokratične borbe slovenskega ljudstva, ki je v

temeljnih pretresla fevdalni sistem na slovenskih tleh.

Slovensko ljudstvo je stopilo s kmečkimi upori po dolgih stoletjih zatišja prvič spet v zgodovinski razvoj na Slovenskem kot njegov usmerjevalec v bodočnost. Dokazalo je, da hoče odločati o svoji prihodnosti. Prešeren je v prvi polovici 19. stoletja zapisal, da, odkar

„obložile očetov razprtije
s Pipinovim so jarmom sužno ramo,
od tod samo krvavi punt poznamo,
boj Vitovca in ropanje Turčije!“

To žalostno ugotovitev je podkrepil še s svojim Krstom pri Savici, v katerem pa je napovedal za naš narod tudi lepše dni:

Največ sveta otrokom sliši Slave,
tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosti vol'jo vero in postave.
Ak' pa naklonijo nam smrt bogovi,
manj strašna noč je v črne zemlje krili,
ko so pod svetlim soncem sužni dnovi!

Zadnja desetletja 15. stoletja so bila za slovensko ljudstvo izredno huda. Plemiške vojske so se znašale nad podložniki, začelo se je obdobje najhujših turških vpadov, spreminjale so se gospodarske razmere, kmeta so stiskala številna nova bremena.

Začeli so se kmečki upori, ki niso odsevali le težnje po olajšanju bremen, temveč so pomenili boj kmeta zoper fevdalni red.

Plenitve turških vojska so dale povod za prvi kmečki upor na Koroškem leta 1478. Nekdanja slovenska Karantanija je postala zibelka uporniškega gibanja. Načrti o odstranitvi plemiške oblasti se niso uresničili. Deželni stanovci so pretresali možnosti, kako je treba podvzeti stvari zoper kmete, da bo upor potlačen in vabili so v deželo Turke.

Med skalami Sava šumi,
valove mogočne vali,
v naročaj jih Dunavu tira.
Čoln ziblje ob bregu se tam,
a ribič mi v njem sedi sam,
na veslo se truden opira.

„Hoj, stavec, kar veslo zdaj v dlan,
pa hitro na drugo tam stran
čez šumno prepeljti nas Savo!
Čuj, turško rumeno zlato
plačilo bogato ti bo . . .
Če nočeš, ti vzamemo glavo!“

Že čolnič od brega leti
in nese oglednike tri . . .
Veslaja pa ribič ozira
srepa se v vrtenje voda,
ki rado se s čolni igra
in slastno na dno jih požira.

„Na mestu!“ – de ribič krepko –
a veslo zažene v vodo . . .
„Tu vaše in moje plačilo!“
„Bes, djaur!“ – še krik iz valov,
iz mokrih je Save grobov –
potem pa vse tiho je bilo.

Premajhna izurjenost kmečke vojske, številna
premoč sovražnika so naredili svoje. Prvi slo-
venski upor, ki je zajel več kot 2000 km² ozem-
lja in je trajal blizu pet mesecev, je bil zadušen.

O bridka zemlja – ni bil templjev zid
kras tvojih živo zelenečih grudi,
ne katedrale v blišču bele sljudi,
ne večni žar kraljevskih piramid.

Samo sledovi biča in kopit
so v tvojih krovih, v prsti, v lesu, v rudi,
in žigi priče so, da si v ponudi
bila kot krma roparskih korit.

Če pa pustošil te je srd biričev,
ostala vendar plodna si in vedra,
in ko pod jarmom spehanih volov
zareže plug se v tvoja sladka nedra,
za hrano živih in spomin mrličev
kali že v tebi žetve blagoslov.

Uporni duh ni zamrl. Gibanje je v začetku 16.
stoletja naglo raslo in se organiziralo.

Sonca tri med tremi mavricami!
Glejte na nebu, ljudje!
Kdaj je videl kdo že čudo takšno?
Kaj to pomeni, Bog ve!

Kri bo tekla za svobodo zlato –
sonca nam priča soj zlat,
tresla bo pred nami se gospoda,
tresel tiranov se grad!

Punt slovenski – že se sklepa,
koder naš jezik doma,
zveza sveta veže kmeta tajna:
Stara naj pravda velja!

Upor leta 1515 pomeni eno največjih kmečko-
plebejskih revolucionarnih akcij v Evropi in v
zgodovini slovenskega ljudstva. Tudi če je šte-
vilka 80.000 znatno pretirana, je vendarle jasno,
da je upor mobiliziral vse izkoriščano ljudstvo.
Sam Engels v „Nemški kmečki vojni“ pravi, da
je izbruhnila maščevalna vojna stalno ogoljufa-
nega ljudstva.

Stoji tam Mehovski grad, oj, stoji,
na oknu pa Baltažar Mindorf sloni,
baš vstal je iz pernice mehke.

„Hm, sonce visoko na nebu je že,
po polju še prazno in tiho je vse,
lenuhov mi ni še na delo!

No čakajte, lep bomo plésali ples!
Pokažem vam, kujavci, bogme, še dnes,
kdo kmet, kdo gospod je Mehovski!“

A glej, v zvoniku tam bijejo plat zvona,
po cesti iz hoste roj kmetov vihra,
vihra proti gradu naravnost.

„Na tlako mi *tvojo* smo prišli denes!
Na delo lenuhi! Na delo grad ves!
Ne je naj, kdor delati noče!

Na delo!“ – iz grl sto po gradu grmi,
„da zveste, kje hlebec vaš beli zori:
Na jablani ali na hrastu.“

Izvajalci recitala „Od kmečkih puntov do slovenske državnosti“ na šolski proslavi 26. aprila 1973

In Baltažar s sinom, s hčericami, z ženoj,
obleči koj raševnat mora jim kraj . . .
„Sedaj pa le delat – tlačani!“

Za plugom gre Mindorf po brazdi molče.
Sin goni mu voli, gospa in hčere
z motikami tolčejo grude.

„Oh, delati – kaka sramota! O Bog!
Oh, škoda teh belih, teh nežnih je rok!
A kmetje v baržunu in svili?“

Tam v senci kraj njive sod vina leži . . .
Dolenjca pijo vsi iz grajske kleti,
pijo in pojo mi veselo.

Zrelost upornikov izkazuje dejstvo, da so
puntarji organizirali že nekak kmečko-plebejski
„parlament“ in kovali načrte o „kmečki zvezi“ –

državi, povezani s cesarjem. Bile so to iluzorne
misli, brez jasne revolucionarne perspektive, ki so
hromile njihove akcije. Krvavo je bila zadušena
vstaja, ki je – prvič po upor Ljudevita Posav-
skega – zajela vse slovenske dežele.

Toda kmečko-plebejski revolucionarni boj s
tem nikakor ni bil zaustavljen.

Leta 1525 je upor ponovno vzplamtel. Zopet
so goreli gradovi, vendar je na smrt prestrašena
aristokracija upor krvavo zadušila.

V naslednjih desetletjih je uporniško gibanje
raslo, dokler ni doseglo množične vstaje hrvat-
skih in slovenskih kmetov leta 1573.

„Gubec, naš vodja, naš komandant, kmečka
vojska čaka tvoje besede.“

„Kmetje, puntarji! Prišel je trenutek, o kate-
rem smo že dolgo govorili, na katerega smo že
dolgo čakali in se pripravljali nanj. Zdaj ne gre
več samo za zemljo in naše stare svoboščine! Za

vse gre, kajti izpričalo se je, da smo ostali kmetje edini branilci in besedniki resnice in pravičnosti. Morali smo nabrusiti srpe in kose, nabrusiti meče. Zdaj gremo na žetev, v kateri bo padel plevel, a padli bodo tudi kosci! Toda zaradi tega naj nihče ne kloni, nihče ne sme kloniti, četudi pademo vsi! Ženske, ne točite solz za nami, stojte nam trdno ob strani v boju in smrti. Mislite na svoje otroke, da ne boste malodušne, kajti vstali smo zato, da bi bilo nam dobro, otrokom našim pa bolje. Za sveto stvar gre zdaj, ker gre za pravico in svobodo! Dekleta, ohrabrite svoje fante, da bodo šli osrčeni v boj, podprite jih, da bo zmaga naša! Zemlja mora biti naša, z našim znojem je prepojena, in če je treba, naj bo prepojena tudi z našo krvjo, da bo kot pšenično klasje vzknila iz nje stara pravda.“

To je bila druga velika kmečka vojna na naših tleh, z mnogo jasnejšimi zahtevami. Zaradi pomanjkanja enotne revolucionarne in vojaške akcije pa tudi to pot puntarji niso uspeli. Porazu je sledil val terorja.

Zvonovi zagrebški pojo,
pojo, da še nikdar tako.

Le vkup, le vkup, gospod, tlačan!
Oznanjamo slovesen dan!

Široko ôri se naš glas
v poslednjo tja slovensko vas!

V poslednjo tja hrvaško vas
naj slišijo seljaki nas!

Razlegaj se do daljnih dalj:
Matija Gubec naš je kralj!

Le vkup, le vkup, oj Zagreb ves!
Seljakov kralj se krona dnes!

Kjer cerkev Markova stoji,
tja gledat kronanje zdaj vsi!

Ponosno Gubec jim stoji.
Molče on govori z očmi!

In Gubcu, glej, možje trije
priklonijo se do zemlje.

Priklanja prvi se, veli:
„Naš kralj Matija naj živi!

Tu prestol! Glej ga pred sebo:
nad ognjem žolt je ko zlato!

Nanj sede veličanstvo naj!
Udano prosimo sedaj! . . .

Bojiš se trona? – Ti ječiš? . . .
O vreden, da na njem sediš!“

Priklanja drugi se, veli:
„Naš kralj Matija naj živi!

Brez krone kralja nočemo –
mi kronati te hočemo!

Žari se ko zlato ti vsa –
saj v živem ognju je bila . . .

Trepečeš? Dosti si krepak,
za krono rojen si junak!“

Priklanja tretji se, veli:
„Naš kralj Matija naj živi!

O kralj slovenski, kmetov voj,
na stolu zlatem pred menoj,

od mene sprejmi pa v roko
ognjeno svetlo žezlo to!

Krepko ga drži! . . . Ž njim vojuj,
podložnikom zapoveduj!“ –

In vsi zvonovi zapojo
in bobnarji zabobnajo:

„Matija Gubec – živel kralj!
razlegaj se do daljnih dalj!“

Na tronu Gubec kralj sedi,
z mrtvaškim glasom govori:

„Kot kralj dnes prvič gledam vas –
vi zadnjič slišite moj glas . . .

Ves narod kronan si z meno,
s kraljevoj venčan zdaj častjo . . .

O naš veliki petek sam! . . .
kdaj vzkresne s t a r a p r a v d a nam? . . .

Za njo duh moj vas spremljaj v bran
In – pomnite današnji dan!“

Nastop gimnazijske folklorne skupine na proslavi 26 aprila 1973

Revolucionarnega vrenja pa vendarle ni bilo moč zaustaviti. V 17. stoletju beleži zgodovina številne lokalne kmečke upore na Slovenskem.

V začetku 18. stoletja se je pričelo razvijati uporniško gibanje na Goriškem, ki je leta 1713 vzplamtelo v veliki tolminski punt.

Zvoni, od Mengor, Volč, Svete Lucije,
Tolmin in Slap in Selo odgovarja
in ko na krilih strašnega viharja
zvonjenje čez deželo se razlije.

„Kaj je?“ gestaldo v Gradu v mizo bije
in zbira hlapce, žbirje in vratarje.
„Na Kozlov Rob! Na davkarja! Slepjarje!
Pijavke! Pse! Galjote!“ ljudstvo vpije.

„Dovolj si, sodrga, krvi nam pila,
dovolj si živim nam odrla kože!
Dan sodbe je prišel in dan plačila!“

In raste šum in ko krvave rože
kresovi zacveto vrh Bučenice,
Slemena, Ježe, Kuka in Senice.

Zopet so sledili krvavi teror, preganjanje in obglavljanje.

Hrup in gneča. Glava je pri glavi.
Sonce žge. Orožje se leskeče.
Mušketirji gledajo preteče.
Molk. Še enkrat sodba se objavi.

Ivan Gradnik stopi in pozdravi
zadnjikrat tovariše iz ječe
in s pogledom išče: sredi gneče
najde jo in vidi – jok jo davi.

In zravnava se ves in strašen reče:
„Rajši v smrt, kakor pod tujcev pete!“
Klekne, moli in podobe svete

se dotakne z usti. Šepne: „Amen!“
Mêč zažvižga. Krik. Ženska priteče
in pod oder pade kakor kamen.

Bil je to zadnji veliki kmečki upor, čeprav so se manjši pojavljali še v 18. stoletju, celo vse do leta 1848, to je do zemljiške odveze.

V teh stoletjih bojev se ni izražal samo tlačanski odpor zoper fevdalne izkoriščevalce, ampak je postala aktivna tudi težnja podjarmljenega ljudstva, ki se je budilo kot narod, da se osvobodijo tuje nadvlade.

Na bojišču so bile kmečke vojske poražene in kontrarevolucija je triumfirala. Toda kmečka demokratska revolucija ni bila brez rezultatov:

- spodkopala je moč fevdalnega sistema,
- pripravljala je tla novim sunkom buržoazne revolucije,
- prispevala je k notranjemu zedinjenju slovenskega ljudstva, saj si drugače ni mogoče zamisljati, da bi slovensko ljudstvo v naslednjih stoletjih tako krepko vzdržalo nemški pritisk.

Slovenska misel je živela tudi po kmečkih uporih globoko v spominu na burno stoletje skupnega boja zoper fevdalno gospodo. Skupen poraz in skupno zaupanje je povežalo naše ljudi. Potreben bo oborožen boj, v katerem si bo ljudstvo priborilo svoje zahteve. Ta boj pa bo krvav, ali kot pravi pesem, zadnji boj bo na Sorškem polju:

kjer trivršna smreka rase,
mir bo sklenjen v Sorškem polji,
trije kralji zlate čase
ustanovijo, vse bo bolji.

Tu je izražen program boja za pravico in kruh. In če pravi pesem, da je imel kralj Matjaž na Krnskem gradu noč in dan odprta vrata, kjer je vsakdo dobil pomoč in pravico, tedaj je s tem izražen zarodek načel, ki jih je pozneje deklarirala demokratična revolucija: demokracija, svoboda, enakost.

Uporniške zahteve so v svoji najzrelejši obliki v letu 1573 pomenile politični program, ki bi mogel ustvariti temelje za nadaljnji družbeni razvoj. Ta program je v prvih obrisih že kazal pot k oblikovanju slovenskega naroda.

Mnogo je k rasti Slovencev prispevala tudi reformacija. Naš veliki domoljub Janez Trdina ugotavlja:

„Šestnajsto stoletje je bilo zlasti čas zgodovine našega naroda, celo dvestoletna doba slovenskega vojvodstva se ne more temu stoletju nastran postaviti. V vseh pogledih je dosegel takrat naš narod visokost, kakršne ne prej, ne pozneje.“

Tovariš Kardelj pa je o tej dobi zapisal:

„Reformacija je skupaj s kmečkimi puntmi dvignila slovensko ljudstvo v samostojen politični faktor, dokazala je, da je slovensko ljudstvo sposobno tudi za boljšo usodo od tlačanske, dala mu je literarni jezik, ki je postal važno sredstvo za oblikovanje enotnega duhovnega lika slovenskega naroda. Protestantska knjiga je odigrala vlogo idejnega organizatorja slovenskega naroda.“

Res, oče naše književnosti Primož Trubar sicer ni bil najbolj vnet za kmečke upore, vendar pa je tudi on odločno nastopil proti krutosti fevdalcev:

„Katera gosposčina, mala oli velika, nemilostivu s sujemi kmeti inu pokorniki okuli hodi, po sili inu po krivini tu nih jemle, prevelike štivre inu tlake nalagajo, hud konec vzemo. Nih blagu do tretjiga erba ne pride, nih stan inu žlahta cilé pogine, koker so ti celski knezi, naj so si dosti kloštrov inu kaplanij štiftali, v Rim hodili, vsi poginili inu konec vzeli, za volo kir so nih kmetom te lipe ščere po sili jemali inu drugo krivino ino silo obhajali.“

Proces narodnega prebujanja se je le počasi prebijal skozi oklep fevdalne družbe in katolicizma. V 18. stoletju, ko je pričela nacionalna ideja svoj pohod v Evropi, je bila maloštevilna posvetna slovenska inteligenca še tuja svojemu narodu in tudi preslabotna, da bi se močneje uveljavila. Zavestne narodnobuditeljske misli so se pojavile pri Slovencih v pogojih prosvetljenstva, v procesu rasti kapitalizma. Jezikovno področje je bilo prvo področje aktivnosti slovenske inteligence.

Blaž Kumerdej je na seji slovenskih filologov leta 1779 dejal: „Prišel je ugoden trenutek, ko nimamo več vzroka, da bi se sramovali, ako govorimo kranjski. Narod, iz katerega izhajamo, je najbolj zaničevan v tako imenovanem olikanem svetu.“

Napoleonova okupacija slovenskih dežel je imela daljnosežne posledice za naš politični razvoj, ki ga Avstrija pozneje ni mogla več zadušiti. Seveda so bili to šele prvi koraki narodnega gibanja na področju političnega boja. Toda s pr-

vimi pojavi kapitalizma smo bili priča tudi prvim zavestnim germanizatorskim težnjam.

Razvoj slovenskega naroda je moral premagovati politični in gospodarski pritisk. Ta boj je bil del revolucionarno-buržoaznega demokratičnega gibanja v vsej Evropi po Napoleonovem padcu. Še več. Nove proizvajalne sile so terjale novo socialno diferenciacijo. V najbolj razvitih deželah Evrope je že stopal na politično prizorišče proletariat.

Že pride, že!

Pač vaš in naš napoči dan:

vam bogatinom

in nam trpljenja sinom.

Vaš dan grozán bo in strašán,

naš dan pa srečen in krasán:

pravica bode obveljala!

Vas truma je le mala,

a mi smo broj neštét.

Le delavcem bo v last kdaj svet,

ne vam milijonarjem,

trgovcem le z denarjem –

naš bode svet!

Vas malo, nas je broj neštét . . .

Nek dan se vse obrajša:

palača pade – vstane bajta!

Na pragu revolucije leta 1848 so se tudi pri Slovencih oglašale revolucionarne demokratične težnje. „Čbelica“ in Prešernov krog sta za nekaj časa postala središče slovenskega narodnega gibanja. V tem krogu je dozorela misel, da je treba doseči oblast in politično samostojnost, kar je najjasneje izpovedal Prešeren, ko je zapel:

V sovražnike 'z oblakov

rodu naj naš'ga trešči grom!

Prôst, ko je bil očakov,

naprej naj bo Slovencev dom;

naj zdrobe

njih roke

si spone, ki jim še teže!

Edinost, sreča, sprava

k nam naj nazaj se vrnejo!

Otrók, kar ima Slava,

vsí naj si v róke sežejo,

da oblast

in z njo čast,

obilnost bodo naša last!

Slovensko narodno gibanje pa bi moglo biti v tistem času močna revolucionarna sila le v pogojih, če bi se naslonilo na kmečke množice, kar pa se zaradi specifičnih zgodovinskih pogojev ni zgodilo. Revolucionarnih buržoaznih demokratičnih elementov, ki bi podprli kmeta v njegovi zahtevi po zemljiški odvezi brez odškodnine, je bilo malo. Zemljiška odveza je potisnila kmeta proč od revolucije in ga v naslednjih desetletjih pahnila v objem konservativnih družbenih sil.

Leta 1848 je nastopil trenutek, ko je bilo v okviru revolucije mogoče rešiti vprašanje slovenske narodne osvoboditve.

Dovolj nam kamnov je pobral

sovrag za svoje hrame,

odslej pa z naših svetih tal

ne enega ne vzame.

Naš kamen slednji nam je svet

in čuval bo Sloven ga vnet,

naš dom naj z njim se viša,

ne vragov naših hiša!

Ne bo nas več tujčin teptal,

ne tlačil nas krvavo,

naš rod bo tu gospodoval,

naš jezik, naše pravo!

Pod streho našo tuji rod

naj gost nam bo, a ne gospod;

mi tu smo gospodarji

in Bog in naši carji!

Dom skupno bo ognjišče nam

in skupno delališče,

on skupen bo nam božji hram

in skupno bo branišče!

Le vkup, le vkup kamnarji zdaj,

na delo vsi zidarji zdaj,

ime si proslavite,

dom skupni nam zgradite!

Ideja „Zedinjene Slovenije“ pa v naši zaostali stvarnosti ni našla dovezetnih tal. Zaostalost je zavrla razvoj demokratičnih sil in voditelj slovenskega narodnega gibanja je postala plast konservativne buržoazije, ki je naslednja desetletja hlapčevsko služila avstrijskemu dvoru. To je bila pot politikantstva, duhovne ozkosti, dokler niso dozorele nove socialne sile, ki so začele narodno vprašanje drugače postavljati.

Ekspanzija nemškega kapitala po letu 1848 je okrepila liberalno-meščanske tendence na slovenskih tleh. Slovenski buržoazni liberalizem je bil naslednik revolucionarno-demokratske smeri pred revolucionarnim letom. Levstik, neposredni nadaljevalec Prešernovega revolucionarnega izročila, je vztrajal pri geslu Zedinjene Slovenije in branil interese slovenskega naroda.

„Zedinjena Slovenija! To je tisti ideal, po katerem smo stremeli takrat in stremimo še tudi danes . . .“ je zapisal mladoslovenec doktor Vošnjak.

Dualizem je izzival večjo politično aktivnost ljudskih množic, izzival je velike tabore, na katerih se je zbirala ogromna množica. Prvič v svoji zgodovini je dobilo slovensko narodno gibanje velik obseg. Tabori so odkrili revolucionarno energijo, ki je bila nakopičena v naših delovnih ljudeh.

Pravilno je ugotovil Zarnik, ki je dejal: „Zdaj šele smemo reči, da je slovenski narod v resnici na svetu, da živi, da se zrelo političko giblje in da nismo samo narodopisni pojem.“

Medtem pa, ko je slovenski liberalizem dosegel vrh svojega političnega udejstvovanja, je hkrati že prehajal v svojo politično krizo. Revolucionarnost množic je začela odvracati liberalne prvake od prvotne poti. Levstik se je razočaran umaknil. Narodna politika je zašla v breznačelnost, večkrat celo v izdajstvo.

Kaj čaka drage naše domovine?
Vsi viri nje življenja so odprti
od nekdanj, in polagoma jo k smrti
samo slovenskih grehov kletva rine.

Sramotni dan, ki bode zadnje sine
kropil stidčej na mrtvaškem prti,
brez solze pokopaval rod zatrti –
ta dan poplača nam vse naše čine!

Izdajstvo, samoljubje in mehkoba
trepèt, domač razpor, neskrb, slepota
in svojstvo, s katerim opicam smo v rodi,

do vsega gnus, kar s tujstvom k nam ne hodi:
to šiba naša je, ta nas storila
v nesrečno ljudstvo – a ne tuja sila!

Stritar pa je v svojih znamenitih Dunajskih sonetih takole žigosal vlogo slovenskih prvakov:

Oj ljudstvo ti slovensko, zlata vredno,
pošteno, umno, kakršnih je malo;
kako si tem sleparjem v roke palo,
ki te v pogubo vodijo dosledno?

Pred svetom sramoté, grdé te vedno
in ti za vse jim to še daješ hvalo;
s častjo poprej si se imenovalo,
zdaj si ne upaš v družbo več sosedno

Toda revolucionarne energije, ki so se razvijale v nedrih slovenskega delovnega ljudstva, so morale priti in so tudi prišle do izraza. Pojavile so se v obliki demokratske opozicije, z razmahom delavskega gibanja, na katerega je bilo na pragu našega stoletja preneseno slovensko narodnoosvobodilno gibanje.

Levstikove besede, zapisane v Tugomeru:
„Trd bodi, neizprosen, mož jaklen,
kadár braniti je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu!“ – so dobivale vedno bolj smiselno vsebino.

Slovenska buržoazija, oddaljena od svojega ljudstva, pripravljena storiti vse, da bi iztisnila iz preprostega slovenskega človeka čimveč, v dneh, ko se je bližal imperialistični vihar, socialnega kakor tudi nacionalnega vprašanja ni znala, oziroma ni hotela reševati. Le posamezniki so v teh dneh pravilno pojmovali slovensko in tudi že jugoslovansko vprašanje.

Cankar je na pragu prve svetovne vojne spregovoril: „Ako pride kdaj do političnega združenja jugoslovanskih narodov – in ne samo moja želja je, temveč tudi moje trdno prepričanje, da do tega združenja res pride – tedaj se to ne more izvršiti drugače, kakor da se združijo enakopravni in enakovredni narodi.“

Slovenska buržoazna politika pa je bila daleč od takih koncepcij. Slovenska uradna politika je šla avtomatično, brezglavo in pasivno za tokom svetovne vojne. Toda kljub temu je vzporedno s stagnacijo na fronti raslo nezadovoljstvo ljudskih množic.

Revolucija v Rusiji je oznanila novo dobo. V zavesti slovenskih ljudskih množic je dozorela misel, da je Avstrija postala ovira za družbeni napredek njenih narodov in da je za slovenski narod edini izhod – neodvisnost.

Jaz čutim danes vseh živih dan.
Moje srce kipi in polje,
moja duša je židane volje,
kot bilá bi pila kraški teran.

Ne čujete? – Tam od mračnih lesov
vrši vihar,
poln srditih gromov,
in izza megla zdaj pa zdaj vzplapola
krvavordèč plamen kot meč –
to dneva je novega žar.

O, bratje, bratje – prišel je čas!
O, bratje, bratje – kako je v vas?
So li vaše njive zorane?
Zdaj zvezde ugodne vladajo,
zdaj semena zlata padajo –
so li vaše njive zorane?

Otresite zaduhlih se sanj!
Po bliskovito grè vseh živih dan,
kdor ga je zamudil, ves klic zaman,
doživi ga le, kdor je pripravljen nanj!

Mi vstajamo! In – vas je strah?
Pokaj tako hrumite!
Slovana se bojite?
Teži vam dušo huda vest?
In vest vam stiska jezno pest?
Bojite se – osvete?
od množice neštete?

Mi vstajamo! Ni ljubo vam?
Mi vstajamo gotovo
v življenje, svetlo, novo.
Nič več ni drag nam spanja mrak,
na delo vodi nas korak;
noč temna je za nami,
svobode svit nas dramí.

Mi vstajamo . . . Poslednji čas!
Mi nočemo umreti,
mi hočemo živeti!
Iz svojih vstajamo moči,
četudi smo pozni, mladí:
Kaj uk je zgodovine?
Bodočnost je – mladine.

Naprej zastava slave,
na boj junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori.

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci,
in pred nami plamen gre skoz noč
kot Bog pred Izraelci.

Na nebu je dan, nad gorami je dan,
a zarjo zakriva nam jata vran,
ona rada bi orle prevarila,
za sonce jih osleparila –
zaman:
sokoli in orli vedo, da je dan!

Končavalo se je dobro tisočletje nemškega go-
spostva nad slovenskim narodom.

Z razpadom habsburške monarhije se je kaza-
lo, da bo slovensko narodnostno vprašanje v
novo nastali jugoslovanski državi končno rešeno.
Kmalu pa je sledilo prvo razočaranje – notranja
socialna in politična nasprotja, subjektivne sla-
bosti progresivnih sil, zunanji imperialistični
vpliv, kršitev principa samoodločbe narodov, tr-
ganje slovenskega narodnega telesa ob nerešenem
primorskem in koroškem vprašanju.

O domovina, kdor te ljubi zdaj,
ljubiti mora s črnim gnevom v duši:
kdor se naučil ni kot papagaj
besed svečanih, svete hrame ruši;
kdor noče laži dvoriti lakaj,
je kot drevo, bolehajoče v suši.
Glej, smešna krinka, opičji obraz –
to boginja svobode je pri nas!

Slovenski narod se je kmalu ponovno znašel na
enem najbolj nevarnih odsekov mednarodnih na-
sprotij. Slovenija, kakor tudi vsa Jugoslavija, je
postala predmet načrtov pri zelenih mizah impe-
rialističnih velesil.

Kje je bodočnost slovenskega naroda? Nova
država in v njej vladajoča buržoazija je svoje
interese podrejela razrednim koristim in se tujim
imperialističnim željam ni znala upreti, pa čeprav
je šlo za fašistično diktaturo.

V teh sivih dneh in temnih teh nočeh
grè cvetje v zlo, v navado grè zločin,
v obup gre hči, očetje v smrt,
od matere v verige in zapore sin.

Ljudje so psi, ljudje so plen,
so rablji, žrtve in so še vlačuge.
Poti poplavljenе, livade so mlakuže,
in zrak je poln moreče kuge.

Tu ne pomagajo ne kletve ne molitve.
Postavljeni smo v take dni in čas,
ko smeh je jok, in glasen jok zatrt,
in ko spreminja zemlja svoj obraz.

Temna je noč in vsako noč temnejša,
in siv je dan in v vsakim dnem bolj siv.
In lije dež, da jarek stežka golta,
preveč je blata in presilen je naliv.

Slovenska buržoazija je skupaj z ostalo jugo-
slovansko nadaljevala svojo reakcionarno pot in
s hlapčevstvom. Bila je to takšna politika, nad
kakršno se je zgražal že Stritar:

Srce mi krvavi, plamti mi jeza;
v fevdalstvo, hlapčevstvo in zagorjanstvo
vklenili nam pošteno ste slovanstvo;
nečastna družba mi, ostudna zveza!

Če se malce povrnemo k Stritarju, lahko reče-
mo, da je ta mož doumel reakcionarno vlogo na-
še buržoazije, ni pa vedel, kje je izhod iz te za-
gate. Našel ga je šele Ivan Cankar, ki je zapisal:
„Na tebi, na tvojih plečih, na plečih delavca –
proletarca leži bodočnost slovenskega naroda,
naroda – proletarca.“

To je izročilo, ki ga je zapustil Cankar vsem
tistim, ki bodo v bodoče odločali o usodi sloven-
skega naroda. Za to pa je bila poklicana edino
Komunistična partija.

Geslo „Zedinjene Slovenije“, ki ga je postavilo
že leto 1848, in boj proti fašizmu, sta pomenila
manifest Komunistične partije Slovenije. S takim
zrelim spoznanjem se je slovenski narod odločil
za narodnoosvobodilni boj – in Cankarjevo izro-
čilo – „Narod si bo pisal sodbo sam!“ se je pri-
čelo uresničevati.

Z okupacijo slovenske dežele leta 1941 je pre-
vzela skrb za usodo slovenskega naroda Komu-
nistična partija Slovenije. Pričel se je boj proti
okupatorju, hkrati pa je bila to ljudska revolucija,
boj ljudskih množic proti lastni buržoaziji.

Vodilo Komunistične partije Slovenije oziroma
Osvobodilne fronte je bilo: Zbirati slovenski na-
rod na okupiranem področju, tudi v tistih prede-
lih, ki so bila v pretekli imperialistični vojni
ugrabljena Sloveniji, povezati boj slovenskega na-
roda z bojem ostalih jugoslovanskih narodov za
njihovo nacionalno in socialno osvoboditev. Bil
je to boj za združeno Slovenijo in drugačno Ju-
goslavijo, ki bo slonela na načelih samoodločbe.
Na tak program je moral pristati vsak slovenski
patriot.

Osvobodilna fronta je postajala „država v dr-
žavi“, postala je množična organizacija vseh po-
štenih Slovencev. Okupator je odgovarjal s sil-
nimi grozodejstvi. Vendar pa tudi vse to ni ustra-
hovalo slovenskega naroda.

Moje telo pretepeno poglejte,
lica otekla,
usta nabrekla,
moje dlani krvaveče,
moje oči plameneče!

Bil sem zemljak,
vsak svoj korak
sem svoji zemlji podaril . . .

Pa so prišli ti prekleti hudiči,
koder so šli, so za njimi mrličji,
meni so mater in sina ubili,
ženo so . . . kaj naj bi ženi storili?

Nisem več vzdržal,
v meni je tlelo,
v pesti skelelo,
pa sem udaril!

Zdaj me bijo kakor črno živino . . .

Moje oči plameneče poglejte, tovariši,
in mi povejte:
še vidite v njih domovino?

Naš boj proti okupatorju je bil težak in krvav,
spremljan z mnogimi žrtvami in ponižanji.

Kar jih niso pozaprlji,
kar jih niso upokorili,
so se v gore umaknili.

Štajerski ljudski ples gimnazijske folklorne skupine

V njih strahu ni, ni bojzani,
ne boje se smrtné kazni.
Stari svet bodo zrušili,
zemljo delovnih ljudi zgradili,
in kot plamen brez meja
prek sveta bo zavihrala,
živo rdeče zasijala
narodov bo vseh zastava!

Ko bi v tistih letih priromal Cankarjev Kurent
v slovenske kraje in bi mu pot zaustavile bodoče
žice, tuja soldateska, bi mu srce gotovo ne zapelo
tako, kakor v njegovih dneh:

„Pozdravljena, ti kraljica veselja, ti mati vseh
sladkosti, ti botrica prešernih ur!“ In vendar, ko
bi se napotil po ulicah in trgih, odgrnil zavese na
zatamnjenih oknih, se pomenil z ljudmi v tovar-
nah, na poljih, bi vprašal začuden in prevzet:
„Kje žalost, kje plahost?“ In razmišljal bi bolj

veselo kakor kdaj prej: „Vse blagoslove tebi, slo-
venski narod!“

Svobodomiselne ideje, velike borbene energije,
ki je bila s porazi kmečkih puntov navidezno
zadušena, a je tlela skozi stoletja, ni bilo mogoče
uničiti. Zgodovina je ponovno dokazala, da je ni
sile, ki bi mogla uničiti želje po svobodi, pa če-
prav želje malega naroda.

Samo milijon nas je,
milijon umirajočih med mrličí,
milijon, ki pijejo mu kri biriči,
en sam milijon,
ki ga trpljenje krotoviči
in vendar ga nikoli ne uniči!

Nikoli in nikdar!

Zato ker nismo trhle bilke,
ki po toči ovené,

ker mi nismo le številke,
smo ljudje!

Edino hlapci cvilijo ponižno kakor psi
in lajajo, da nas je malo,
da bi v uporuh vse pobralo . . .

O ,če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo,
zdahnili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!

Gubčeva, Gradnikova, Cankarjeva, Gregorčičeva, Prešernova in Levstikova brigada simbolizirajo borbenost puntarjev in napredne ideje velikih sinov slovenskega naroda. Iz naroda hlapcev smo zrasli v narod junakov.

Ko se krog nas najtrši mrak je storil,
nekdo je luč prižgal in spregovoril:
„Cekinasta se kaplja plemenita
ponuja nam, prav do robu nalita;
za hip zdaj pozabimo, kaj nas muči,
kozarce dvignimo in proti luči
skoz nje poglejmo: zlat se dan nam svita.“

V tej epopeji našega naroda smo Slovenci končno dosegli svojo državnost, svojo samoupravno skupnost v zvezi z drugimi jugoslovanskimi narodi. Pred tridesetimi leti so se prvič po demokratičnih volitvah zbrali predstavniki slovenskega naroda v Kočevju, pred devetindvajsetimi leti smo v Črnomlju položili temelje slovenski državnosti, pred osemindvajsetimi leti pa se je slovenskemu narodu predstavila prva slovenska

vlada, ki jo je pozdravil na balkonu univerze v Ljubljani pesnik Oton Župančič.

Slovenski narod je v narodnoosvobodilnem boju ustvaril svojo ljudsko državo Ljudsko republiko Slovenijo in na temelju samoodločbe ter načela enakopravnosti narodov se je združil z drugimi jugoslovanskimi narodi v Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo – je poudarjeno v prvi slovenski ustavi iz leta 1947.

To ni bila „povest“, to je „zgodba“ slovenskega ljudstva, tlačana, podložnika, zgodba revolucije, dolge kar skoraj polnih 500 let, od prvega upora na Koroškem leta 1478 pa vse do narodnoosvobodilnega boja, v katerem so slovenski kmetje v veliki večini zavestno in dejavno sodelovali kot borci ali kot aktivisti.

Puntarska „Le vkup, le vkup, uboga gmajna, za staro pravdo zdaj bo dragna . . .“, skriva v sebi čudna nasprotja: kako more biti boj „za staro pravdo“, torej boj za nekaj nekdanjega, revolucionaren? In naš narodnoosvobodilni boj je bil vendarle boj za neko „staro pravdo“, ki nam je bila ukradena, a nam po vsej pravici pripada.

Pogled nazaj, na izgubljene svoboščine, je torej pomenil p o t n a p r e j , ko

Dočakal narod čas je razodetja:
na smrt obsojen se je dvignil uporno
v krvavo zarjo sončnega spočetja.

Vse ljudstvo glásu давnemu pokorno,
ko da zvoni mu v vihri Gospa Sveta,
je zadnjo branit šlo vasico borno.

V stoletnem snu preroško razodeta
vzplamtela zdaj je luč svobode zlate:
svetál spomin nas z onimi prepleta,

ki padli so, slovenska zemlja, zate.

POT MATURANTOV PO OSRČJU NAŠE DOMOVINE

(ob tridesetletnici velikih dogodkov)

Prebujalo se je čudovito jesensko jutro. Gozdovi so že žareli v bogastvu jesenskih barv, ko so za nami ostajali zadnji obronki vinorodnega Zagorja. Potem je pokrajina popolnoma spremenila svojo podobo. Od Zagreba dalje je bila vožnja precej dolgočasna, saj je sama ravnina nas precej utrujala. Toda po nekaj urah se je pred nami odprl spet novi svet – Bosna.

Že je bilo nekaj minut čez enajsto, ko smo zapuščali Banja Luko z znamenitim mavzolejem, posvečenim žrtvam NOB.

Pot nas je vodila v zgodovinsko osrčje Bosne – proti Jajcu. Mesto, košček stare Bosne, leži ob soteski reke Vrbas in ob strmih skalinatih stenah. Še vedno lahko tukaj vidiš ostanke starodavnih gradov. Z Bahtirajevićevo, Omerbegovo hišo, Sahat kulo, Medvjed kulo in trdnjavo, nekdanj mogočnim sedežem bosenskih kraljev, se je mesto ohranilo takšno, kot se je rojevalo v stoletjih zgodovine. Z enim samim pogledom si lahko obšel reko s čudovitimi slapovi, kraj, v katerem se je rodila naša domovina.

Blizu mogočnih slapov stoji zgradba, kjer se je pet plamenic združilo v eno samo veliko Jugoslavijo. Ni bilo sile, ki bi lahko prisilila zaslužnjeni narod, da bi klonil pred nasilnim okupatorjem. Od tedaj so minila tri desetletja, toda nič se ni pozabilo, nič odpustilo . . . Kako strašen je moral biti občutek ljudstva, ko je videlo razsulo kraljeve vojske. Ostalo je prepuščeno samo sebi. Toda ni se predalo malodušju – zgrabilo je za orožje in se borilo za tisto, kar mu pripada.

Danes je muzej v Jajcu živa podoba zasedanja, na katerem so bili položeni temelji nove Jugoslavije, na katerem je bil z burnim odobravanjem sprejet sklep, da dobi naš legendarni vodja partizanske vojske – tovariš Tito naslov maršala Jugoslavije. Tito je postal simbol svobode, pravičnosti, nove socialistične domovine. Pod njegovim

vodstvom je naš narod, kljub strahotnim okupatorjevim grozodejstvom, izšel iz krvavega boja kot zmagovalec.

Dva dni pozneje smo se vozili po dolini reke Neretve. Neretva je postala simbol bitke za ranjence, za tisoče ljudi, ki jih je okupator stisnil v ozek obroč. Letala so sejala smrt, ustaške strojnice so kosile skupino za skupino mladih življenj. Nikoli ne bomo izvedeli imen vseh tistih, ki so prav tu z bojem in krvjo izbojevali zmago in tako rešili ranjence. Zmaga je borce navdala s trdno zavestjo, da so še zmeraj gospodarji na svoji zemlji.

Počasi je na zemljo legal mrak, ko smo prišli na Tjentište. To je ozka dolina reke Sutjeske, reke, ki je drugi veliki simbol osvobodilnega boja. Bolj kot se odmikamo od dni revolucije, bolj se moramo zavedati, kakšna je bila cena za to, kar danes imamo. Kdo bi vedel, kje so grobovi vseh padlih. Prepletle so jih korenine mogočnih dreves, pokril jih je mah in smreke jim v vihnih nočeh pojejo žalostinke.

V dolini, kjer je na vsakem koraku pretila smrt, so se odigravali prizori nečloveškega ubijanja, klanja ranjencev . . . Narod je moral do dna izpiti kelih trpljenja, ki mu ga je namenila zgodovina. Od strmih gora je odmevalo regljanje strojnic, v zraku so krožila nemška letala . . . Zemlja se je napajala s potoki krvi. Na robu gozdička je odjeknil strel. Ob deblu mogočnega drevesa se je zgrudil legendarni heroj Sava Kovačević, ki je s poslednjimi naporimi reševal ranjence.

Toda tudi ta ofenziva se je morala končati. Zmaga je bila trden dokaz, da naroda, ki se bori za svojo neodvisnost in svobodo, ni moč ukrotiti z nasiljem. Okupator je moral spoznati, da ne bo nikoli gospodar na Balkanu.

Čez nebo so se razpeli težki oblaki in mogočen spomenik je nemo opozarjal na bolečo preteklost pred tridesetimi leti . . .

Bibijana Sajko, 4. b

PORUŠENO RAVNOVESJE

Živimo v času izrednega razvoja industrije, tehnike in vse večjega prometa. Življenje v mestih je zaradi nasičenosti zraka z različnimi strupenimi plini skorajda že neznosno. Tudi na podeželju, kjer je še pred nedavnim odzvanjal preljudi mir, prodira ritem naraščajočega hrupnega življenja. Vedno manj bo v naravi tihih, sončnih predelov in koticov, kjer se bo lahko spočil počitka in oddiha željni človek. Statistika nam kaže vse večjo porast živčnih obolenj, predvsem mestnega prebivalstva. Sodobni človek troši, konsumira, pretirava in uničuje svoj življenjski prostor: onesnažuje vode, zrak in zemljo. Današnji človek je v nekakšnem nazadovanju, v stagnaciji tudi na kulturno-duhovnem področju. Mnogokrat govorimo o splošni kulturni krizi, saj so materialne možnosti razvoja hitrejšje in na splošno prehitvajo kulturno-umetnostno rast. Neusklajeno, porušeno ravnovesje med materialnim in kulturno-duhovnim stanjem sodobna družba vedno močnejše občuti in išče izhod iz tega diametralnega stanja. Tudi vsa prejšnja obdobja razvoja družbe, če jih primerjamo in ovrednotimo, so nenehno nihala v iskanju ravnovesja med duhovnim in materialnim. Človeku je uspelo, da je za nekaj časa spostavil ravnovesje v tem stanju, vendar ga je pozneje ponovno porušil zaradi objektivnih in subjektivnih faktorjev razvoja družbe.

Med antičnimi ljudstvi so zelo sloveli Grki-Heleni: sloveli so po visoki omiki – kulturi in umetnosti. Tudi današnji moderni človek nikakor ne more obiti vseh velikih spoznanj in dosežkov na področju umetnosti. Starim Grkom je bilo dano, da so na povsem priroden, življenjski način spoznali in dojeli osnovni smisel življenja, to je mero – zakon. Mera je postala temeljni kamen njihove kulturne dejavnosti in filozofske miselnosti. Kako čudovito se zrcalijo klasična mera, harmonija in red v grški drami, še posebno pa v njihovi arhitekturi. Višek grške klasične arhitektonske ustvarjalnosti je Akropola in na njej svetišče Panteon. Danes je ta arhitektonska

tvorba v razvalinah in tudi iz teh bornih ostankov diha vsa veličina klasične mere. Če primerjamo in vrednotimo umetnost vseh takratnih ljudstev, predvsem umetnost starega Egipta, lahko takoj spoznamo veliko nasprotje temu, kar so snovali in ustvarili Grki. Tu ni tistih idealnih mer v mejah človeških dimenzij. Egipčanska svetiščna arhitektura je nadnaravnih dimenzij, vendar pa se povsem ujema z egipčansko miselnostjo. Mere egipčanskega svetišča izražajo monumentalno veličino despotstva – božanstva faraona; tu je prisotna inkarnirana večnost pettisoč let trajajoče civilizacije.

Grški človek je bil ves predan in usmerjen v življenje tega sveta. Zavedal se je svoje bitnosti in poslanstva, da lahko sam spreminja svojo usodo in podobo sveta. Z vso vitalnostjo se je predal življenju in spoznal, da je le urejeno in umerjeno življenje nekaj vredno. Osnova teh spoznanj in naziranj je rodila in sprostila v civilizaciji Helenov zdrav življenjski polet duha. Grška umetnost je prikazovala človeka v središču dogajanja in ga upodabljala naravno, z vsemi pozitivnimi in negativnimi lastnostmi. Lepoto duha in harmonično popolnost izraža predvsem grško kiparstvo Fidija, Polikteta, Praksitelesa. Grško kiparstvo človeškega lika ni okrnilo in popačilo, naj je bil še tako realistično podan. Prav gotovo grškemu ljudstvu vsakdanjost ni potekala v merah idealnega; življenje so tudi takrat, kot današnji svet, pretresali konflikti družbeno-ekonomskih protislovij, na katerih ostrinah se je pozneje skrhalo in propadlo grška civilizacija. Vendar ob vseh teh dejstvih so bili prav stari Grki prvo ljudstvo, ki je spoznalo naravni red in smisel umerjenosti. Ves poznejši kulturni razvoj evropskih narodov temelji v bistvu na spoznanjih antičnih Grkov.

Ideal antične umetnosti – kulture je v srednjem veku zamrl, vendar ne za vedno; ponovno ga je oživila renesansa. Dela Michelangela, Le-

onarda, Raffaella, Tiziana in drugih velikih mojstrov renesanse odsevajo prvenstveno veličino antičnega duha umerjenosti, ravnovesja in miru, seveda časovno nekoliko drugače podano – izraženo. Že obdobje baroka harmonijo skladnosti vsestransko poruši; to umetnost v silnih kontrastih prevevata nemir in razgibanost. Še močnejše tendence razkroja in brezcilnosti se porajajo v vsej svoji sili v 19. stoletju, ko se umetnost nemočno poda na pota posnemanja že preživelih slogovnih oblik. Evropsko družbo 19. stoletja pretresajo silna socialno-ekonomska trenja, ki so odjeknila v vrsti revolucij. Umetnost tega časa preživlja splošno zmedenost in stisko, ki se kaže v mrzličnem iskanju, v poskusih po novi ureditvi s tem, da je odvrгла ves balast preživelih obdobj. Tako se tudi ob koncu sedemdesetih let 19. stoletja ta val kulturnih-umetnostnih prizadevanj še ni unesel, temveč je z vso nepomirljivo vehemenco iskal ustalitve v merah ravnovesja.

V umetnost 19. in 20. stoletja se je vrnil racionalizem – umetnost naj na hladni, razumski osnovi osvoji nove možnosti izražanja. Ta prodor je nakazal impresionizem, ki je podal vtis trenutka, hip bežnosti, ki se izgublja v drhtečem nemiru atmosfere. Impresionizem je razkrojil

trdne, jasne obrise predmetov in jih prikazal v utripajoči svetlobi. To slikarstvo je karakteristična podoba nastalega nemirnega tehničnega razvoja. Z impresionizmom se nakazujejo in sprožijo novi oblikovno-tehnični problemi, ki jih trdovratno rešujejo na novo prihajajoči izmi, kot so ekspresionizem, futurizem, kubizem, surrelizem, abstraktna smer itd. Vsaka izmed teh smeri izmov rešuje po en ali več nastalih oblikovnih-izrazno vsebinskih problemov. Umetnost 20. stoletja, umetnost današnjih dni, ne prinaša pomiritve. Moderna umetnost gradi, ustvarja prav na kontrastih, na protislovju nastalih problemov, na racionalni logični osnovi, ki je značilna za vso sodobno umetnost. Današnja umetnost je zato polna nemira, presenečenj in ekstremnih nihanj. Kubizem je najbolj razumsko-racionalno obarvan; po svoje je preoblikoval in skoraj povsem razkrojil lik človeške figure, ki se sedaj pojavlja v fragmentih strogih kubističnih oblik. Abstraktno slikarstvo dokončno opravi z vidno predmetnostjo, predvsem pa s človeško podobo. V vrtincu in nemiru tega iskanja sodoben človek tudi danes išče smisel globljih življenjskih vprašanj in ciljev, išče notranje sozvočje, išče pota za smiselno ravnovesje materialnega in duhovnega sveta.

MARKSIZEM IN RELIGIJA

Glede na obsežnost teme želim v uvodu poudariti, da se bom dotaknil le dveh osrednjih problemov. V prvem delu bom pokazal vsebino pojmov marksizma in religije, drugi del pa bo konkretno obravnaval odnos jugoslovanske, posebno še slovenske družbe do cerkve in religije.

MARKSIZEM

Z marksizmom označujemo celoto nazorov Marxa in Engelsa ter njihovih naslednikov v delavskem gibanju. Tako nam marksizem v začetku predstavlja ideologijo delavskega razreda. Danes bi ga morda opredelili kot ideologijo naprednejših družbenih sil. To ni le znanstvena misel, ampak je istočasno dialektična celota teorije in prakse. V marksizmu ni mogoče strogo ločiti teoretičnih od praktičnih nazorov, kajti marksizem ne predstavlja zgolj politične prakse delavskega razreda, temveč je ta praksa sočasno najtesneje povezana s čisto znanostjo. Marx je lepo podal bistvo filozofije in marksizma v XI. tezi o Ludwigu Feuerbachu, ko pravi: „Filozofi so svet le različno razlagali, gre pa za to, da ga spremenimo.“ V smislu te teze moramo razumeti marksizem kot napotilo za revolucionarno akcijo spreminjanja obstoječih družbenih odnosov.

Marksizem je nastal kot ideološki izraz družbenih potreb sredi 19. stoletja. Njegov nastanek opredeljujejo zlasti hiter razvoj proizvodnih sil, začetki buržoaznega razreda na eni in delavskega razreda na drugi strani ter njun medsebojni odnos izkoriščanja razreda po razredu. Z marksizmom se je delavski razred dokopal do lastne zavesti, ki mu je pokazala zgodovinsko vlogo razreda.

Marksizem je absorbiral največ znanstvenih odkritij, ki dajejo odgovor na vprašanja razvoja človeške družbe. Je vrsta teorij, ki so zasnovane na znanstvenih rezultatih in obsega različna področja, kot so: filozofija, sociologija, politika, eko-

nomija in zgodovina. Ne glede na raznovrstnost področij, ki jih vsebuje marksizem, so vse te teorije med seboj tesno povezane in tvorijo enovit pogled na svet. Marksizem ni dogma, ampak dinamična ideologija in praksa, ki se neprestano razvija in dopolnjuje z novimi spoznanji razvoja človeške družbe in zato v njem ni ničesar, kar bi bilo enkrat za vselej dano – sveto. Marksizem je torej misel in akcija, glavna pot razvoja svetovne civilizacije, ki je precej jasno začrtana.

RELIGIJA

Popolnoma drugače od marksizma poskuša religija odgovoriti na osnovna vprašanja sveta in razvoja človeške družbe. Religija je ena od posebnih oblik družbene zavesti, ki se dviga nad celotno realno strukturo človeške družbe, jo odraža in predeluje. Religiozni svet je prav tako „odraz resničnega sveta“ v glavah ljudi. Po tem, kako se v njem kaže religiozni svet, se religija bistveno razlikuje od drugih oblik zavesti. Engels pravi: „Vsaka religija je samo fantastičen odsev – v glavah ljudi – tistih zunanjih sil, ki gospodarijo nad vsakdanjim žitjem in bitjem ljudi, odsev, v katerem dobivajo podzemeljske sile obliko nadzemeljskih sil.“ (Engels: *Anti-Dühring*, str. 366). V religiozni zavesti si človek ustvarja, namesto resničnih družbenih in naravnih sil, fantastično podobo mističnih, skrivnostnih, nadnaravnih in brezličnih sil, ki vladajo človeku. Zgodovinska omejenost spoznanja je eden najpomembnejših vzrokov, zaradi katerih so religije nastale in zaradi katerih se tudi vzdržujejo.

Poleg omenjenega vzroka religioznosti je religiozna alienacija (odtujitev človeka samemu sebi) nastala na osnovi družbeno-ekonomskih in političnih razmer (Marx). Človek se v svojem življenju, v vsakodnevnem boju za goli obstoj zateka k iluzijam o boljšem življenju, k posmrtnemu življenju, zateka se k iskanju „izgubljenega raja“, ka-

kor to razlaga krščanstvo. Bog in druge religiozne podobe so nove sile, ki jih je človek sam ustvaril v prepričanju, da se jim mora podrejati, ker so izven njegovih sposobnosti spoznanja in močnejše od njega.

Vsaka razredna družba je človekovo odtujenost stopnjevala. Vrhunec doseže v kapitalizmu, ko začnejo človeku stvari vladati. Religiozna alienacija človeka deformira in siromaši, oddaljuje ga od lastnega bistva. Proletariat je tista družbena sila, ki je zgodovinsko odgovorna, da ukine razredno družbo in s tem odstrani vse osnove za kakršnokoli alienacijo. Dokončno bo proces izvršen v komunistični družbi, ko bo postalo bistvo človeka delo, ko bo človek ustvarjal svoj lastni svet, svet, ki ga ne bo več podrejal silam izven sebe.

Kakor je religija proces, ko govorimo o njenem nastanku, tako je nedvomno tudi proces, kadar mislimo na njeno odmiranje. Ko govorimo o religiji, se sprašujemo, kako je nastala in zakaj, kaj jo poraja in kdaj bo odmrla. Nekaj osnovnih vzrokov njenega nastanka in bistva sem že nakažal. Da bi pa odgovoril na vprašanje odmiranja religije, moram povedati, da tudi v sodobnih družbah obstajajo vzroki, ki jo vzdržujejo. Nemoč pred stihijo kapitala, konkurenca, vojne, nehumani odnosi, nemoč človeka pri družbenih odločitvah, naravni pojavi, kot so potresi, poplave, požari itd. Vsi ti vzroki vnašajo v človekovo življenje in delo negotovost ter ohranjajo v njem religioznost.

V drugem delu tega citata bom poskušal splošne ugotovitve o marksizmu in religiji prenesti konkretno na našo ožjo jugoslovansko in slovensko družbo.

Začel bi s citatom velikega slovenskega humanista dr. Jožeta Potrča: „Nismo pristaši protiverške propagande, naš boj proti religiji je pravzaprav boj za znanstveno resnico, za novo socialistično etiko in za nove družbene odnose...“ Znana je doktrina ločenosti države in cerkve pri nas, iz katere izhaja pravica vseh religioznih do svobodne veroizpovedi. Vera slehernega posameznika je njegova osebna stvar. Protiustavna pa je zloraba vere in verske dejavnosti v politične namene, kar imenujemo klerikalizem.

Ta problem obravnava 46. člen ustave SFRJ, ki se glasi:

– Izpovedovanje vere je svobodno in je človekova zasebna stvar.

– Verske skupnosti so ločene od države in so svobodne pri opravljanju verskih zadev in verskih obredov.

– Verske skupnosti lahko ustanovljajo verske šole za vzgojo duhovnikov.

– Protiustavna je zloraba vere in verske dejavnosti v politične namene.

– Družbena skupnost lahko materialno podpira verske skupnosti.

– Verske skupnosti smejo imeti v mejah, ki jih določa zvezni zakon, lastninsko pravico do nepremičnin.

Za podkrepitev tega vprašanja uporabljam zaključek prve konference ZKS, ki je precej jasno opredelila odnos cerkve in vernikov do države in družbe. Konferenca je odločno poudarila, da komunisti nasprotujemo organiziranju „katoliških laikov“ kot posebnih družbenih skupin, ki nastopajo s katoliškimi, socialnimi, športnimi in drugimi programi v družbeno-političnem življenju pri nas. Posebno moramo na takšne pojave opozoriti tam, kjer so socialistične sile prešibke, da bi lahko izboljšale socialno materialni položaj občana.

Borimo se proti posameznim cerkvenim krogom, ki skušajo pritiskati na našo javnost (škofovska poslanica iz leta 1973) in zavajati naše javno mnenje s trditvami „o neenakopravnem položaju“ vernikov v naši družbi. Žal ti cerkveni krogi pozabljajo, da ustava nikjer ne opredeljuje položaja občana na osnovi verske oziroma neverške usmerjenosti, ampak mora občanov družbeni položaj temeljiti na uspehih njegovega dela. Delo je edini kriterij človekove vloge in položaja v SFRJ. Ne moremo pristati na povezovanje posameznih cerkvenih krogov s sovražno propagando v inozemstvu. Odločno zavračamo razглаšanje cerkvenih, socialnih, političnih in kulturnih doktrin, kot edino sprejemljive za pravično ureditev sveta. Z znanstveno kritiko in analizo ter ustvarjalno politično akcijo moramo takšne in podobne pojave omejiti in jih onemogočiti.

V družbi, v kateri živimo, se izraža boj med dvema najmočnejšima ideologijama: med marksizmom na eni in idealistično religioznimi pogledi na drugi strani. Progressivnost in stvarnost ideolo-

gije, marksistične in religiozne, je odvisna od preizkušnje v praksi, pri spreminjanju in ustvarjanju novih družbenih odnosov. Religija nam na vsa zapletena vprašanja razvoja narave in družbe ni sposobna odgovoriti, saj je njena osnovna metoda verovanje, ne pa znanstvena analiza pojavov in dejstev. Tako je marksizem kot svetovni nazar nezdržljiv s kakršnokoli religijo.

Zakaj dajemo prednost marksistični ideologiji, ne pa religiozni?

Marksizem trdi:

– sveta ni ustvarila neka višja sila; (religija: bog je ustvaril svet);

– vzrok gibanja narave in družbenega napredka so nasprotja;

(religija: gibanje povzroča sveta sila, ki je nad svetom);

– svet (družbo in naravo) je mogoče spoznati, ugotoviti njegove zakonitosti in zato spreminjati njegov potek;

(religija: zanika možnosti spoznavnega sveta, posledica je verovanje);

– bistvo človekovega življenja vidi marksizem na zemlji (tuzemstvo);

(religija vidi smisel življenja na drugem svetu, v onostranstvu);

Tudi v ZK ne dopuščamo nikakršnega religioznega verovanja. Hkrati pa dopuščamo pravico državljanom, da pripadajo katerikoli verski skupnosti. Državljeni zaradi svojega verskega prepričanja ne smejo trpeti nobenih posledic. Zveza komunistov si ne prilašča nobenega idejnega monopola v naši družbi; nasprotno, njena težnja je združiti vse napredne sile v boj za boljši jutrišnji socializem.

LITERATURA.

- Mala politična enciklopedija, Beograd 1966
Jože Goričar: Sociologija, Ljubljana 1959
Dr. Anton Zun: Sociologija (izbor tekstov), Ljublj. 1962
Janko Kos: Oris filozofije, Ljubljana 1967
Ustava SFRJ
Program ZKJ
Resolucija prve konference ZKS
Karl Marx: Ludwig Feuerbach in konec nemške klasične filozofije
Friedrich Engels: Gospoda Eugena Dühringa prevrat v znanosti

UČITELJEVO POKLICNO ZORENJE

Nenavadni naslov je pogojen in utemeljen v pogostem naziranju preprostega občana, da mora tisti, ki prihaja z visoke šole v proizvodnjo ali v ustanovo, biti kar takoj mojster svojega poklica, svoje stroke. Denimo, diplomirani inženir strojništva ali gradbeništva naj bi že ob prihodu in vstopu v službo obvladal vse, kar zaposleni v tovarni, na delovišču, v ustanovi od njega pričakujejo, češ, saj je šolan. Marsikdo, tu jih je več, tam manj, je razočaran, ko spozna, da temu ni tako, da je prenašanje osvojene teorije v prakso in bogatenje teorije s prakso dolg postopek, odvisen od številnih subjektivnih in objektivnih okoliščin in dejavnikov. Da bi laže prestopili jarek, ki loči poklicno izobraževanje v šoli od dela v proizvodnji, poznamo skoraj v vseh poklicih pripravniško dobo, ki se po pravilu razteza na eno leto, čas, ko se začetnik spoznava z delom in odgovornostjo, z dolžnostmi in pravicami, ki bo imel z njimi opravka pri izvrševanju svojega poklica.

Ta čas adaptiranja je povsod težak, pogosto tudi bridek in povezan z razočaranji. Prav posebno težka pa je ta adaptacija v šolstvu. Med šolstvom in mnogimi drugimi poklici je namreč neka zelo pomembna razlika:

V marsikaterem poklicu je po opravljenem pripravništvu treba stopati po stopničkih od preprostejšega na vedno zahtevnejše in odgovornejše delovno mesto, pač v skladu s prizadevnostjo in sposobnostmi. V šoli je drugače: od prve učne ure dalje bi moral biti srednješolski profesor normalno, optimalno ustvarjal – to terja delovni proces – in tak ostati do konca, saj svoje delovno mesto le redke prosvetar zamenja z odhodom na zahtevnejši položaj, s tem da postane n. pr. svetovalec, ravnatelj, učitelj na višji ali visoki šoli ali kaj podobnega.

Tudi na šoli je torej uzakonjena pripravniška doba, celo daljša je kot v drugih poklicih: najmanj dve in največ pet let. V tem času je namreč treba opraviti strokovni izpit, sicer se je treba po preteku petih let posloviti od šole. Toda ta pri-

pravniška doba ima kaj malo opravka, če izvzamemo obvezo ravnatelja, da začetnika uvaja v delo, mu svetuje, ga vodi in nadzoruje, s pravo vsebino in naravo pripravništva. Medtem ko je bila pred vojno pripravnikova učna obveznost na srednji šoli občutno znižana, od običajnih 20 do 22 na 14 do 18 tedenskih ur, tako da se je pripravnik lahko dobro pripravljal na razredno delo, obremenjujemo danes pripravnika od prvega dne dalje s polno obveznostjo. In da bi bila mera polna, mu naložimo zaradi pomanjkanja učiteljev, zlasti na perifernih šolah, še nekaj nadur, kakor pravimo delu, ki presega obvezo. Vemo pa, da je pravšnja delovna norma za že oblikovanega profesorja srednje šole 18 do 20 tedenskih ur pri petdnevem in 2 uri več pri šestdnevem tednu. Vse dodatne ure s številčnim porastom rapidno usločijo storilnostno krivuljo navzdol, kar pomeni, da se vrednost vzgojno-izobraževalnega početja učitelja zmanjšuje, zlasti še, če je dodatna obremenitev trajna. Čim bolj je učitelj na svoj poklic pripravljen, tem bolj se te, od življenja in narave dela ustvarjene zakonitosti zaveda. In ko se pri opravljanju svojega poklica nič kolikokrat spoti, se polagoma zave še nečesa: formiranje učitelja od nastopa službe dalje terja vsaj osem let, t. j. toliko časa, da v štiriletni šoli dvakrat obrne učno gradivo na vseh stopnjah (v vseh štirih razredih). V prvem turnusu sooči s fakultete ali z akademije prineseno gradivo z resničnostjo v razredu, v drugem turnusu pa opravljene dopolnitve, opustitve, popravke in druge izkušnje uporablja in tako izgrajuje svojo metodo, metodo, prirojeno učiteljivi osebnosti. V tem času se bo utrdilo tudi spoznanje o potrebi nenehnega, permanentnega izobraževanja, čemur ljudje preprosto pravijo: „dokler živiš, se učiš.“

Vse te ugotovitve pa v ničemer ne zmanjšujejo pomena pripravniške dobe. Nasprotno. Ponavljajoče se raziskave nas vedno pogosteje potrjujejo v domnevi, da so učitelji na predmetni stopnji, torej učitelj v višjih razredih osnovne šole in pro-

fesorji srednje šole premalo in preslabo pripravljene na tisti del poklica, ki terja od njih temeljito poznavanje psihologije, zlasti še psihologije otroka in mladostnika, ter obvladanje pedagogike z didaktiko in metodiko.

Nič presenetljivega potemtakem ni, če sta se oddelek za pedagogiko na filozofski fakulteti v Ljubljani in njen predstojnik dr. Vlado Schmidt obrnila na vodstvo šol z okrožnico, ki kritično prikazuje pedagoško pripravljenost diplomantov filozofske fakultete in obenem poizveduje za mnenje aktivnih šolnikov s prošnjo, da odgovore na nekaj vprašanj.

Ob obravnavanju dvopredmetnih študijskih skupin ugotavlja prikaz, da je pedagoška pripravljenost diplomantov zaradi obsežnosti strokovnega študija dokaj šibka. Posebej pa „... ni časa za metodiko drugega, “B” predmeta (ki se konča po 6. semestru) in o njej ne zvedo študentje na fakulteti ničesar, ne teoretično in ne praktično; ko ta predmet začno poučevati, se njegove metodike tudi pričnejo učiti po metodi poskusov in zmot. seveda na račun učencev.“ Tako prikaz dr. Schmidta. Iz prakse pa vemo, da diplomanti tudi pri „A“ predmetu niso bistveno na boljšem, ker je pač študij pedagoških predmetov zaradi preobsežnosti stroke, hočeš-nočeš na stranskem tiru, zato rej se od začetka učiteljevanja ravnajo po načelu „znajdi se, kakor več in znaši!“

Tem ugotovitvam lahko dodam – brez škode – naslednji razmislek.

Pripravljenost, strokovna in pedagoška, profesorja srednje šole bi morala biti takšna in tolikšna, da bi se uresničevala vsebina 35. člena zakona o srednjem šolstvu, ki pravi: „Učitelji srednjih šol ... organizirajo in vodijo vzgojno izobraževalno delo in so odgovorni za to, da srednje šole ... dosejajo vzgojni izobraževalni smoter,“ kakor tudi vsebina zelo pomembnega drugega odstavka 36. člena istega zakona: „Pri uresničevanju vzgojnega izobraževalnega smotra so učitelji srednjih šol ... s a m o s t o j n i“ (podčrtal R. Č.). Z realizacijo teh določil zakona, bi odpadlo nenehno nadziranje profesorjevega dela (Zavod za šolstvo SRS načrtuje v povprečju vsaj dve ravnateljavi hospitaciji na leto pri vsakem profesorju), nadziranje, ki je pogosto neprijetno ali celo mučno tako za učečega kot za nadzirajočega. S tem bi se srednješolski profesor izravnal z izvrševalci dru-

gih poklicev, za katere je prav tako potrebna visoka izobrazba (n. pr. z zdravniki, sodniki, inženirji ipd.), ki se ocenjujejo po splošni uspešnosti, se pravi, po rezultatih dela, saj gre pri šolstvu za dejavnost, ki ima – tudi uradno – značaj posebnega družbenega pomena. Tako stališče kajpak ne pomeni odprave spremljanja in vrednotenja pedagoškega dela, zlasti začetnikovega, daje pa mu prijetnejšo, sprejemljivejšo obliko.

Iz doslej prikazanega je kaj lahko zaključiti, da nas prešibka psihološko-pedagoško-metodična pripravljenost profesorjev, ki stopajo v šolo, zaskrbljuje, tako nas šolnike, starše in širšo javnost. posebej pa tiste, ki jim je naložena skrb za formiranje dobrih pedagogov, med drugimi tudi oddelek za pedagogiko na filozofski fakulteti slovenske univerze. In dalje. Sedanji sistem pridobivanja pedagoške usposobljenosti učiteljev je nujno in brez odlašanja spremeniti in izpopolniti, postaviti na nove, trdnejše temelje. Zato dr. Vlado Schmidt ob koncu že omenjenega prikaza postavlja štiri vprašanja:

1. Ali je realno, se v sedanjem položaju še zavzemati za deveti, „pedagoški“ semester?
2. Vaše načelno stališče do zamišljene pedagoške smeri študija na filozofski fakulteti.
3. Vaš odnos do eno- oz. dvopredmetnega študija na filozofski fakulteti.
4. Kako ocenjujete predlog o usposabljanju za učitelje specialnih metodik družboslovnih predmetov na filozofski fakulteti?

Namesto odgovorov na posamezna vprašanja bom nanizal svoje poglede na pripravo na učiteljski poklic, pri čemer imam v mislih največkrat in zlasti profesorja srednje šole, smiselno pa se dajo te zamisli prenašati in uporabljati tudi za druge profile pedagogov.

1. Z vidika strokovnosti zagovarjam enopredmetni študij na filozofski fakulteti, s čimer bi bili diplomanti te fakultete v istem položaju, kot so veterinarji, juristi, zdravniki, gozdarji itd. Neresen bi bil, kdor bi pričakoval ali predlagal, naj bi bil današnji zdravnik tudi veterinar ali gozdar, sočasno pa še agronom. Posamezne stroke so danes že tako obsežne, da jih je komaj moč obvladovati; ta širina potiska ljudi v specializacijo, ki pa naj sledi splošni strokovni izobrazbi. Primerna oblika za to je podiplomski študij, magistrij. Vendar se je pri enopredmetnosti bati ožine

in specializacije že v prvih letih študija. Programi enopredmetnega študija morajo torej zagotoviti ustrezno širino. Kakor si ne moremo misliti n. pr. fizika brez primernega znanja matematike in biologa brez obvladanja kemije, tako tudi ni zgodovinarja brez zemljepisa, pa romanista brez latinščine in tako naprej.

Drugi ugovor pa je administrativno-praktične narave. Na velikih srednjih šolah, od 600 dijakov naprej, enopredmetnih učiteljev najbrž ni težko zaposlovati, čeprav so tudi tu težave večje, kot če obvladajo učitelji dva predmeta. Toda na Slovenskem je precej „majhnih“ srednjih šol, in tu so težave pogosto velike, zlasti, če v kraju in v bližnji okolici ni nobene druge srednje šole. Rešitev za to nevednost je iskati v personalnem sodelovanju, povezovanju šol ter v porajajočih se srednješolskih centrih, ki bodo verjetno omogočali mnoge personalne kombinacije. Če zanemarimo ta ugovor in zagotovimo študiju primerno strokovno širino, tedaj je „enopredmetnost“ potrebno pozdraviti, še več, potegovati se je za njeno uveljavitev.

2. V prikazu sta navedeni dve alternativni inačici za uspešnejšo pedagoško usposabljanje diplomantov filozofske fakultete. Po prvi naj bi dosedanjemu dvopredmetnemu študiju osmih semestrov dodali deveti, specialni pedagoški semester, ki bi omogočil temeljito pripravo na poklic. S tem bi se študij na filozofski fakulteti, če upoštevamo absolventski staž, za dobršen del študentov praktično raztegnil na pet let.

Druga inačica – tak je predlog oddelka za pedagogiko naše filozofske fakultete – pa predvideva delitev študija na filozofski fakulteti na splošno ali nepedagoško in na pedagoško smer, češ da se le dobra polovica slušateljev odloča za delo v šolah, ostali pa si poiščejo zaposlitev v drugih poklicih, kjer pedagoška izobrazba ni potrebna. Študij v obeh smereh naj bo enopredmeten in naj traja osem semestrov! Na pedagoški smeri bi zaradi enopredmetnosti pridobili določeno število ur, ki bi jih uporabili za temeljito psihološko-pedagoško-metodično izobraževanje slušateljev, ki bi z diplomo dobili naziv „profesor“. Na nepedagoški (splošni) smeri bi bil potemtakem študij stroke intenzivnejši, diploma pa bi dajala naziv „diplomirani zgodovinar“ itd. Če bi se kdo od slednjih odločil za poklic šolnika, bi si moral nak-

adno pridobiti po veljavnih ustreznih predpisih pedagoško izobrazbo in naziv „profesor“.

3. Taka solucija je nesprejemljiva in jo je treba odkloniti. Nesprejemljiva, ker bi uvedla študijsko dvotirnost in krepko strokovno diskriminacijo: diplomanti nepedagoške, splošne smeri bi po tej inačici bili strokovno dokaj bolje podkovani, kot tisti, ki bi šli v prosveto in bi morali zato žrtvovati, denimo, eno tretjino, če ne več, časa in sil za pedagoško usposabljanje med študijem. Težko si je predstavljati, recimo geografa ali lingvистa, ki bo na šoli strokovno bistveno slabše usposobljen kot njegov vrstnik, zaposlen v turizmu, knjižnici, podjetju ipd. Ali šola ne pričakuje in ne terja vsaj takega strokovnjaka kot druge zaposlitve? Take solucije profesorji zlahka ne bodo odobraval in sprejeli. Vsaj zdi se tako.

4. Optimalno rešitev zapletenosti usposabljanja pedagogov na srednji stopnji ni iskati v inačicah osem- ali devetsemestrskega študija, oziroma v cepljenju na pedagoško in nepedagoško študijsko smer na filozofski fakulteti, marveč v ustreznih rešitvi pripravniske dobe, ki naj postane učinkovita, plodna, poglobljena praprava na polklicno delo.

Vrnimo se torej k izhodišču tega razmišljanja, k pripravnistvu! Rešitev bi utegnila imeti to obliko.

Študij na filozofski fakulteti naj bo enopredmeten, dovolj široko zastavljen in naj traja osem semestrov! Programi naj bodo taki, da bodo mogli študenti ob rednem, prizadevnem delu ob koncu 8. semestra diplomirati!

Diplomi naj sledi *enoletno pripravnistvo* (ponekod imenujejo to dobo „staž“)! Pripravniku se šteje pripravnistvo od prvega dne dalje v delovni staž, t. j. službeno dobo, števno za pokojnino. Pripravniku se določi s statutom ali pravilnikom pripravniški osebni dohodek (določen odstotek normalnega OD).

Pripravniki se v pripravniskem letu razporede na ustrezne šole v dveh ali treh večjih šolskih središčih, torej vsaj v Ljubljani in Mariboru, po potrebi pa še tam, kjer so ustrezne šole in drugi pogoji, vsekakor pa v bližini enega od omenjenih šolskih središč. Izbor šol mora biti tehtno pripravljen, kot to velja n. pr. za hospitacijske osnovne šole.

Pripravnikova „učna“ obveza naj bo 2 uri na dan ali 10–12 ur na teden, upoštevajoč 5- ali 6-dnevni teden.

Pripravnik ima vse leto mentorja.

Pripravniško leto ima štiri obdobja, shematično takole razdeljena:

a) v prvem obdobju, v prvem četrletju, pripravnik prisostvuje pouku svojega mentorja;

b) v drugem obdobju, v drugem četrletju, ima pripravnik poskusne nastope, ki jim prisostvujejo mentor in drugi kvalificirani pedagogi;

c) v tretjem obdobju, v tretjem četrletju, pripravnik poučuje v navzočnosti svojega mentorja,

č) v zadnjem obdobju, v četrtem četrletju, pripravnik samostojno poučuje, mentor pa je svetovalc in usmerjevalec, korektor itd.

Mentor je pripravnikov pedagoški in metodološki vzornik, ki sestavlja in razčlenjuje podrobni učni načrt, sestavlja učne slike za posamezne metode učne enote, analizira svoje učne ure in pripravnikove nastope, uvaja pripravnika v metodiko predmeta itd.

Pripravnik obiskuje vse leto predavanja iz psihologije, pedagogike, didaktike, metodike, družbene ureditve in šolske zakonodaje ter se pripravlja na izpit iz snovi teh področij. Za predavanja in študij so predvidene približno štiri ure na dan, kar da z zaposlitvijo na šoli normalen delavnik.

Pripravnik opravlja ob koncu pripravniškega leta (junij, avgust) strokovni izpit (ocene o njegovi pedagoški uporabnosti in družbeno-po-

litični primernosti se zbirajo skozi vse leto pripravništva), s katerim si pridobi ustrezní naslov, n. pr. „profesor srednje šole“ z vsemi pravicami za definitivno namestitvev, stalno delovno razmerje. Pripravnik se lahko že v rednem razpisnem roku tekočega šolskega leta priklasi na razpisana prosta delovna mesta.

Taka ureditev pripravništva zahteva seveda dokajšen obseg organizacijskih, personalnih priprav pa tudi materialnih (denarnih in tvarnih) sredstev: izbor in oprema šol, izbor in nagradevanje mentorjev za zahtevno in odgovorno delo, honorarji predavateljev in članov številnih komisij. Za vse to so potrebni okvirni in podrobni načrti in nato njihova uresničitev. To pa je prvenstvena naloga nosilcev (usmerjevalcev in realizatorjev) šolske politike: Republiškega sekretariata SRS za prosveto in kulturo, Zavoda za šolstvo SRS, RISk, filozofske fakultete nasploh in njene ga oddelka za pedagogiko še posebej.

Ob taki rešitvi tudi problem strokovnjakov za specialne metodike ne bi bil nerešljiv, saj bi potrebovali po vsej priliki za vsak predmet le po enega specialista, ki bi lahko zadoščal zahtevam predvidenih dveh središč za pripravništvo.

Ostvaritev takega ali še izboljšane ga in dopolnjenega projekta pedagoškega usposabljanja diplomantov filozofske fakultete bi po vsej priliki rodila dober sad ne le zaradi vsestranske teoretične priprave, marveč tudi zaradi enoletne postopne pedagogove povezave z živo prakso, z utripom šole.

SE RES ZNAMO UČITI!

V sestavku, ki ga želim napisati, bi rad povedal nekaj bistvenih stvari o učenju. Naj mi bo oproščeno, če bom kako stvar tudi prezrl ali pa jo samo bežno obravnaval, saj vemo, da so o učenju do danes napisane že cele skladovnice knjig. Obravnavanega vprašanja pa sem se lotil predvsem zato, ker iz dneva v dan slišimo, kako so naši dijaki preobremenjeni, koliko časa porabijo za domače učenje, kako dolgo v noč presede pri knjigah in da nimajo niti minute prostega časa, uspeh v šoli pa da ni takšen, kot bi moral biti. Zavedam se, da je mnogo stvari, ki dijaka preobremenjujejo, da smo tega krivi tudi pedagogi sami, deloma pa je vzrok tudi v tem, ker se nekateri dijaki ne znajo učiti. Povedal bom primer, ki me je prepričal, da s tehniko učenja pri posameznih dijakih ni vselej vse v redu.

Bilo je pred kratkim, ko so me starši dijaka, ki obiskuje neki srednješolski zavod (ne naš), prosili, naj bi ga izprašal iz predmeta, v katerem je imel od konferenci negativno oceno. V učenje je, kot sem se prepričal, moral vložiti veliko truda, saj je znal mnoge podrobnosti, tistega pa, kar je bistveno, pa ne. Pri inštruktaži je prišlo celo do tega, da me je ob kakem poglavju ali problemu vprašal, če naj „tisti stavek“ tudi pove zraven. In odprl je knjigo ter mi stavek pokazal. Bil je za razumevanje gradiva popolnoma nepomemben, torej nebitven. Dokaz – dijak, ki je tako rekoč pred zaključnim izpitom, se še zmeraj ne zna učiti! Zato postavljam vprašanje: Ali res vse storimo, da pripravimo mladega človeka na samostojno in uspešno delo?

Že ruski pedagog Ušinski je dejal približno takole, da morajo učitelji mladega človeka najprej opozarjati, kako se je treba učiti, in šele potem ga lahko pustite, da se uči sam in šele potem lahko njegovo znanje preverjajo.

Moje razmišljanje bo tako usmerjeno k dijakovemu domačemu učenju, pri tem pa seveda ne bo mogoče prezreti šole same kot take, kjer se mlad človek organizirano seznanja z novo učno snovjo,

in ki je lahko tudi sama sokriva za slabe učne uspehe.

Kaj je pravzaprav učenje? V pedagoški znanosti bi našli nešteto razlag oziroma definicij, ki pa so si pomensko vendarle vse več ali manj zelo blizu. Že v samo prebrani literaturi, navedeni na koncu tega sestavka, najdemo rečeno:

– učenje za psihologijo je porajanje novih čustev pri mladem človeku, njegovih zaznav, pomeni spreminjanje osebnosti itn.;

– učenje je vsako spreminjanje dejavnosti pod vplivom izkustev;

– učenje je delo, ker troši določeno energijo, ki človek z njo razpolaga;

– učenje je pot od opazovanja in razumevanja do spoznavanja in uporabe prirodnih in drugih zakonitosti;

– učenje je družbena obveznost, saj se mlad človek z njim pripravlja na izvrševanje nalog v naši socialistični družbi.

Največkrat pa pedagogi in dijaki mislimo, ko rabimo ta izraz, na pridobivanje znanja v šoli in njegovega trajnega osvajanja s ponavljanjem in utrjevanjem, tako pri pouku samem kot tudi doma.

Z reformo šolstva smo tudi pri nas že mnogo dosegli. Naši vzgojnoizobraževalni zavodi so postali politično angažirane šole, vedno bolj odprte javnosti. Res v njih še zmeraj ni vse tako, kot bi moralo biti. Tu mislim še na precejšen verbalizem, na še zmeraj preveliko prenatrpanost učnih načrtov pri nekaterih predmetih, na veliko število rednih tedenskih ur v oddelkih, čemur sledijo še razne izvenšolske dejavnosti, ki so potrebna in dobra oblika dopolnilnega učno-vzgojnega procesa na šoli, na manjkajoče in pomanjkljive učbenike, na tendenco, da naj bi v osnovni šoli pač vsi morali izdelati, iz česar sledi vprašanje, ali si bodo potem res tudi vsi učenci pridobili delovne navade, ki so prav gotovo potrebne za njihov uspeh na šolah druge stopnje, in

še na druge stvari, kot so npr. kabinetni pouk, nove metode dela, funkcionalni in kolikor toliko urejeni prostori, kjer je lahko tudi delovno vzdušje drugačno – boljše.

Nedvomno bo v prihodnosti tudi pri nas na področju šolstva še storjen velik korak in veselimo se ga. O tem nas lahko seznaní knjiga z naslovom Nova tehnologija izobraževanja, ki jo je izdala Cankarjeva založba pred dvema letoma. V njej govore o šoli prihodnosti, o novi tehnologiji izobraževanja, laboratorijih z več učnimi sredstvi (multi-media), kjer se bo lahko bolje in skladneje delalo po novih metodah (skupinske dejavnosti, računalniška tehnologija itn.).

Pisatelj Wright sanja o šoli, v kateri bo imel vsak dijak v razredu poseben stroj. S pritiskom na gumb se mu bo prikazal v okencu stroja tekst, za njim vprašanja, nakar bo dijak odgovore nanja natipkal. Nekajkrat se bo to ponovilo z novimi teksti, vprašanji in odgovori. Učiteljeva naloga bo samo, da bo to delo nadzoroval, na koncu pa bo prišlo do diskusije. Če bo temu res tako, potem bodo odpadle mnoge današnje nevšečnosti.

Zapisal sem, da so to zaenkrat le še sanje, kajti prva ovira do takega cilja so seveda ogromni stroški, potem gre za vprašanje usposobljenosti učiteljev, za njihov odnos do takšnega dela in končno je pri nas večina šolskih zgradb še neprilagodljiva tako modernemu pouku.

Glede na vse povedano, bomo pač morali po svoji najboljši volji in močeh še nadalje poučevati in vzgajati v pogojih, kakršne imamo in kakršne si bomo lahko ustvarili.

Kot v ostalih gimnazijah, tudi v naši šolski zgradbi, z že močno zlizanimi in kar smrtno nevarnimi stopnicami na hodnikih, z umazanimi in razpokanimi stenami v razredih (tako da se zunanji obiskovalci, ki prihajajo k nam, kar zgražajo, da za ureditev vsega tega ne moremo dobiti denarja), si pridobivajo dijaki znanje, da bi razvili mišljenje, določene sposobnosti in nagnjenja. Poskušamo formirati mladega, splošno izobraženega človeka, ki bo kar najbolj predan naši socialistični skupnosti.

Kljub opisanim klavnim pogojem se trudimo učiti in vzgajati po vseh zahtevanih didaktičnih načelih, uporabljati ustrezne oblike dela (frontalni pouk, individualni pouk, skupinsko obliko dela)

in metode (razlaga, razgovor, delo s teksti, demonstracije, laboratorijski delo), motivirati dijake, vzbujati v njih čustven odnos do predmeta ali snovi, opozarjati, da je treba slediti razlagi in snov že v šoli razumeti, poudarjati, kaj je pri določeni snovi bistveno. Dober predavatelj tudi že v šoli po predelani učni snovi z dijaki to snov ob koncu ure ali vsaj ob koncu obdelanega poglavja obnovi in zahteva, da dijaki stavke sami oblikujejo, ker lahko tako bolj aktivira njihovo mišljenje. Vse premalo pa, upam si to trditi, vzbujamo v dijakih zaupanje v njihove lastne sposobnosti (vedno je nekaj takih, ki so tega zelo potrebni) in vse premalo jim svetujemo, kako se naj ta ali oni predmet, to ali ono snov učijo.

Če delamo tako – izvzeti sta zadnji dve pomanjkljivosti –, posebej še, če je znal predavatelj obdelano snov pri obnavljanju ob koncu učne ure logično povezati s prej predelano snovjo, smo že kar veliko storili. Sedaj je na dijaku, da si bo to snov trajno osvojil. S tem sem prišel šele k osrednjemu vprašanju zastavljenega problema, to je, kako se samostojno učiti.

Nikomur ne moremo in ne smemo verjeti, če pravi, da se mu doma sploh ni treba učiti ali pa, da je snov samo enkrat prebral in jo bo znal za vse večne čase. In takih dijakov, ki snov samo enkrat preberejo in mislijo, da jo že znajo, je kar precej. V resnici pa so jo šele razumeli, nikakor pa se je še niso naučili, kajti nova spoznanja je treba utrjevati.

Res je, da poznamo različne dijake, take, ki so bistrejši in si snov hitro zapomnijo in jo morda pomnijo tudi dalj časa – po domače pravimo, da se laže učijo –, in take, ki jim gre vse nekoliko težje v glavo. Vendar pa tudi za te ni bojazni, da šole, kakršna je naša, ne bi mogli dokončati, kajti na šolski uspeh vplivajo razen nardarjenosti v veliki meri tudi marljivost, vestnost, vztrajnost, veselje do učenja in druge pozitivne osebnostne lastnosti, kar vse bi od mladega človeka morali in moramo pričakovati.

Tako prihajamo torej do zaključka, da mora vsak dijak dobršen del utrjevanja in ponavljanja učne snovi opraviti doma. Rekli bi lahko, da je domače učenje zaenkrat še zmeraj bistvena sestavina celotnega učnovzgojnega procesa: je dopolnilo vsega tistega, kar smo že storili v šoli.

Pa ne samo utrjevati učno snov, dijak mora od časa do časa izdelati tudi razne domače naloge in reševati različne probleme. Tega naj ne jemlje kot nujno zlo, kajti vse to služi kot dopolnilo aktivnemu ustnemu utrjevanju učne snovi. Hkrati pa so take domače naloge največkrat tudi ustvarjalnega značaja, npr. pisanje spisov, seminarske naloge. In ali ne čutiš zadovoljstva oziroma celo zmage, ko te profesor v šoli, če dobro napisano nalogo prebereš, javno pohvali?! Seveda je treba vse domače izdelke narediti samostojno, sicer zaideš v velike težave, kajti, če smo rekli, da predstavljajo dopolnilo ustnemu učenju, se v tvojem znanju kmalu pojavijo vrzeli, če vsega omenjenega nisi opravil sam. In čudno je, da si tega naši dijaki ne dajo dopovedati, saj skoraj vsako jutro najdemo v šoli nekaj takih, ki zvesto prepisujejo nalogo od svojih sošolcev.

Preden bi prešel obširneje na obravnavo samega načina dijakovega domačega dela, bi bilo dobro pogledati, kakšne pogoje za učenje imajo doma naši, to je ptujski dijak.

Tudi v tem pogledu opazimo med njimi velike razlike: tu so mestni in podeželski otroci – vozači, ene družine imajo velika stanovanja, druge se stiskajo v majhnih prostorih, spet nekateri živijo v izobilju, drugi v pomanjkanju. Zanimivo – vsaj po moji presoji – pa se učni uspeh prvih in drugih bistveno ne razlikuje, vsaj na našem zavodu ne. Bolj motijo dijake pri učenju neurejene družinske razmere, mislim na pogoste spore v družini med starši, na različne druge izpade, v zadnjem času pa tudi vse večje zdomstvo, predvsem v primerih, ko služita kruh družini v tujini oba roditelja.

Pedagoška literatura seveda govori o tem, da naj bi bili pogoji za dijakovo učenje kar najboljši. Dijak naj bi imel stalni učni prostor, v katerem naj ne bi bilo nič takega, kar bi učečega se motilo. Pomislite sedaj sami na gramofone, kasetne transistorje, na stene, obložene z raznimi idoli mladih. Tudi zunanji činitelji, to je govorjenje prisotnih, hrup na ulici, dijakovi pogosti pogledi skozi okno motijo njegovo pozornost. Tudi učenja v naravi ne priporočajo, ker se tamkaj težko koncentriramo. Vendar pa je treba pripomniti, da obstajajo ljudje, ki jih okolje pri njihovem umskem delu prav nič ne moti.

Zgodnje vstajanje in dolga pot v šolo tudi ne moreta zagotavljati dobrega učnega uspeha.

Vsem problemom bi se izognili z organiziranjem celodnevnega bivanja dijakov v šoli (za večino osnovnih šol bo to verjetno v nekaj letih že realnost), kjer bi opravili vse svoje dolžnosti, in pa z zagotovitvijo tako potrebnih novih srednješolskih dijaških domov, kar posebno velja tudi za naš Ptuj.

Psihologi odsvetujejo tudi učenje v polležeči ali ležeči legi, kajti pri tem se mišična napetost zmanjša, zaradi nje pa prihaja do miselne togosti in celo do zaspanosti. Pomislite samo, kolikokrat ste takole zakinkali ob odprti knjigi! Zaspanost in lenost pa se pojavljata tudi takoj po obilnem užitju hrane, zato tudi čas neposredno po kosilu ni primeren za umsko delo.

In ker smo že spregovorili predvsem o slabih pogojih za učenje, pogledjmo še nekaj primerov napačnega načina učenja naših dijakov.

Pogosto opažamo pri njih učenje na pamet. To se najpogosteje dogaja, če dijak snovi ni razumel ali pa ima premalo besednega zaklada in se mora zato opirati na formulacije stavkov v knjigi oziroma v zapiskih. To znanje je zelo kratkotrajno – in pomislite, koliko časa porabi dijak za tako učenje! Včasih se je seveda treba kaj naučiti tudi na pamet (pesem, definicijo), vendar je treba takrat to tudi razumeti in se poglobiti v logično zgradbo učiva, torej tako učenje mora biti smiselno.

Ko se uče na pamet, opažamo, da dijaki ne znajo ločiti bistveno od nebistvenega, ker o snovi dosti ne razmišljajo in se ne zavedajo, da mora bistvo ostati, podrobnosti pa lahko brez večje škode izginejo v pozabo. Več o tem pri obravnavi pravega domačega učenja.

Pri mnogih poznamo tako imenovano pasivno učenje, ko snov samo nekajkrat preberejo in mislijo, da jim bo šla v glavo brez večjega napora. Tako učenje je dolgočasno in napeljuje dijaka v sanjarjenje, saj največkrat sploh ne ve, kaj bere, ker pač misli hkrati, ko preletava tekst z očmi, na vse mogoče druge stvari. Pasivno učenje zavaja dijaka tudi v zmoto, saj po nekajkratnem branju gradiva misli, da mu je že vse znano. Posledica takega načina učenja je potem razočaranje v šoli, če je bil vprašan in je dobil morda

samo zadostno oceno. Vrstnikom in starešom nato govoril, da se je učil ves dan, da pa ga profesor ne mara, saj ga je vprašal čisto drugače, kot je napisano v knjigi. K temu lahko dodamo, da se dijak z branjem teksta dokoplje samo do zaznavanja in razumevanja, ne pa do zavestne zapornitve snovi – porabi pa za tak način učenja spet ogromno časa.

Nekaj je tudi takšnih dijakov, ko so vprašani, da potem ta predmet za dalj časa „odložijo“ ali pa se začno zelo pozno učiti, šele, ko se že močno približuje redovalna konferenca. Gotovo je, da so spet prikrajšani za prosti čas in da morajo vložiti v delo maksimum svojega truda. To so tako imenovani kampanjski dijaki, ki se jim snov nabira in ki se potem in deroče reke zelo težko rešijo. Če pa že priplavajo na suho, se kaj kmalu pokaže rezultat, namreč, da tako obsežna in na hitro naučena snov iz dijakove glave kaj kmalu izhlapi. To so torej taki, ki se učijo samo za oceno, za učitelja, za šolo, ne pa za življenje. Toda že iz rimskih časov poznamo izrek: *Non scholae sed vitae discimus*.

Nekateri si ne znajo razdeliti učne snovi in racionalno izkoristiti časa. Ti sede neprekinjeno ure in ure pri knjigah, mamicam se že kar smilijo, postajajo vedno bolj utrujeni in vse to zmanjšuje njihovo delovno sposobnost. Pravimo, da nastopi „duševna zasičenost“, ko dijak snovi ne more več sprejemati. In spet smo tam. Velike je bilo porabljenega časa, uspeh pa je skromen ali pa nikakršen.

Samo kratek sprehod, pa čeprav le okrog hiše, bo to utrujenost kaj kmalu pregnal.

Skupina dijakov je navdušena samo za posamezne predmete. Ti dijaki pa morajo vedeti, da so se vpisali v gimnazijo, ki je zaenkrat še zmeraj splošnoizobraževalna šola, in da morajo zadostiti vsaj minimalnim zahtevam tudi pri drugih predmetih. Zanje pa jim ostaja zaradi njihovih „konjičkov“ zelo malo časa ali pa čutijo do „nezanimivih“ predmetov celo odpor. Posledica je, kljub nadarjenosti dijaka za določene stvari, njegov slab uspeh v gimnaziji.

Še bi lahko naštevali različne oblike nenačrtne in povsem zgrešenega dijakovega domačega dela, vendar si raje v naslednjem odstavku pogledimo, kako bi se morali učiti, da bi nam ostalo čim več časa tudi za razvedriljo in da bi postalo

naše znanje trajno ter da bi v njem našli tudi zadovoljstvo.

Na tem mestu ne bo mogoče dati receptov, kako naj se kdo najuspešneje uči vseh posameznih predmetov. Vendar pa je pedagoška psihologija prišla na osnovi različnih poizkusov do rezultatov, ki nam lahko pokažejo marsikaj o dijakovem učenju doma, ki naj bo uspešno dopolnilo učnovzgojnega procesa v šoli. In to si je vredno ogledati.

Pri učenju je posebnega pomena pomnenje, ki se začne z zapornitvijo. S tem da ločimo nenaмерно in namerno zapornitev, bo nas zanimala le slednja, ki jo spremlja naša volja, da se določene snovi moramo naučiti. Pri tem se je treba seveda koncentrirati, o učni snovi razmišljati, jo med sabo primerjati in se tako kar najbolj poglobljati vanjo. Pomnenju pa je velik sovražnik pozabljanje. Vendar se smiselnega gradiva, ki se ga učimo z razumevanjem, lažje, bolje in trajneje zapornimo, kot pa tisto gradivo, ki smo se ga naučili mehanično in brez razumevanja.

In kako naj začnemo z domačim učenjem?

Kot za vsako drugo dejavnost je potrebno tudi za učenje določeno ogrevanje, ki lahko traja od nekaj minut do ene ure. To je lahko odmor po kosilu, ko bomo morda malo pogledali v dnevni časopis ali pa prebrali kakšno krajše poglavje iz dobre leposlovne knjige. Potem bo prišlo na vrsto učenje.

Pričeli bomo s kratko, največ desetminutno obnovitvijo nove učne snovi za vsak predmet, s katero smo se seznanili dopoldne v šoli. Po možnosti bomo izdelali tudi domače naloge, ki smo jih dobili tisti dan. Tako nam bo vsa snov še močno sveža in jo bomo najlažje in najhitreje obnovili. Pogledimo si to na konkretnem primeru: Zgodovino imamo npr. na urniku v ponedeljek in v četrtek. V ponedeljek popoldne bomo torej na hitro obnovili tisto, kar smo dopoldne slišali v šoli. Ponaavljanje bo potem do četrтка mnogo lažje, zlasti pa krajše. Od ponedeljka do četrтка se bomo s kratkim ponaavljanjem tudi lažje kontrolirali, če res obvladamo vse pa tudi naše znanje bo trajnejše.

Ko bomo tako novo snov obnovili že kar prvi dan, bomo pričeli s ponovitvijo stare, že obnovljene ali pa tudi že ponovljene snovi tistih predmetov, ki se bodo v šoli zvrstili naslednji dan.

Sploh naj bi bilo osnovno pravilo, da naj bi se pismene domače vaje (v kolikor niso bile že prej narejene) in učenje iz knjig menjavalo. Dijaki pa se še danes trudijo, da bi najprej napisali vse pismene domače naloge in šele nato se lotijo ostalega učenja. Razen tega se začno vseh predmetov za naslednji dan šele zadnje popoldne na sveže učiti. Kakšna zmota, izguba časa in mnogo večji napor! Snov, s katero smo se seznanili v šoli in je nismo takoj obnovili, smo jo kaj hitro popolnoma pozabili.

Pedagoška psihologija nas seznanja, kako naj si razdelimo učenje glede na čas, kako naj razvrstimo predmete in razdelimo gradivo le teh. Ljudje se navadijo študirati ob zelo različnem času. Nekateri dijaki se lahko uče najlaže zvečer, drugi popoldne, tretji zjutraj, nekateri pa tudi ponoči. Vendar pa nočno učenje iz zdravstvenih razlogov ni preveč priporočljivo.

Zelo pomembno je, da imamo tudi pri učenju ustaljen dnevni red. Če se bo dijak drugi dan v šoli opravičil, da je pozabil doma domači zvezek, bomo lahko pomislili, da se je zlagal, ker naloge sploh ni naredil, ali pa nima pri domačem delu nobenega sistema.

Eksperimenti dokazujejo, da je najboljše večerno učenje. Ko se odpravimo spat, nam namreč spanje novih vtisov, to je naučenega učnega gradiva, ne zbriše. Zato se mnogi – in takšna je bila nekoč tudi moja praksa – snov zvečer naučijo, zjutraj pa jo lahko še enkrat brez težave ponovijo in odidejo v šolo res pripravljeni.

Zelo pomembno je tudi, da si znamo predmete pri učenju pravilno razporediti. Če si bomo izbrali čim bolj sorodno snov oziroma predmete, ki se jih bomo učili zaporedoma, tem bolj bo to zaviralo zapomnitev prejšnje snovi. Zato je najbolje izbrati npr. takle vrstni red: fizika – zgodovina – matematika – književnost. S tako razporeditvijo bo sicer tudi prišlo do tega, da bo snov drugega predmeta povzročila težko zapomnitev prvega, ali kot temu pravijo psihologi, prišlo bo do retroaktivne inhibicije (novo znanje izpodrija staro), vendar bo ta zaradi tako različne snovi znatno manjša. In če napravimo med učenjem enega in drugega predmeta 5 – 10 minut odmora, bo to še boljše. Takšni odmori pa ne bi smeli biti daljši, da ne bi splahnela naša miselna zbranost in delovno razpoloženje.

Zlasti dveh različnih tujih jezikov (nemščina – francoščina) se ne bi smeli učiti zaporedoma, ker bi tukaj prišlo do najmočnejše retroaktivne inhibicije. Nasprotno pa se dva sorodna jezika, če dijak enega od teh že kar dobro obvlada, lahko učimo zaporedoma, in to je celo priporočljivo, ker bo lahko dijak gradivo primerjal med sabo ter si bistvene in nebstvene razlike med jeziko-ma hitro zapomnil. Žal se na naši šoli takih sorodnih jezikov (mislim na kombinacijo: nemščina – angleščina, slovenščina – ruščina) dijak ne more učiti, saj si k nemščini oz. angleščini mora izbrati francoski jezik – ker je pač mišljeno, naj bi se učil enega germanskega in enega romanskega, medtem ko smo ruskega – edinega slovanskega svetovnega jezika – iz naše šole povsem izrinili. Vendar menim, naj bi se učili nekateri dijaki skupine sorodnih tujih jezikov tudi zato, ker je vedno nekaj takih, ki gredo po opravljeni gimnaziji študirat čisto germanistiko, slavistiko ali romanistiko.

Kako se bomo učili kratko in kako obsežno učno snov pri kakem predmetu? Krajšo snov in tudi tako, ki je logično povezana, nima pomena drobiti. Učili se je bomo od začetka do konca, dokler je ne bomo obvladali. Pri obsežnejši snovi bomo uporabili tako imenovano partitivno metodo, to je učenje po delih (morda po odstavkih, ki so smiselne celote). Na koncu moramo te enote seveda povezati v celoto, to pomeni, ponoviti vso snov od začetka do konca.

Najbolj razširjena pa je pri dijakih tako imenovana kombinirana metoda. Učno snov najprej preberemo od začetka do konca, da razumemo, za kaj gre. Potem jo razdelimo v večje miselne enote in se jih učimo. Ko se naučimo prvo in drugo, ju povežemo in ponovimo skupaj, nato se učimo tretjo enoto, ki jo potem, ko mislimo, da jo že znamo, ponovimo skupaj s prvima dvema itn. Možne so pri tem še drugačne kombinacije. Tako se po kombinirani metodi navadno učimo pri zemljepisu o kaki državi: 1. relief, 2. prebivalstvo, 3. gospodarstvo.

Psihologija pozna več spominskih tipov dijakov: vidni, slušni, motorični, govorno-motorični in njihove kombinacije – mešane tipe. Vsakdo izmed teh ima svoj, najuspešnejši način učenja. Eden se uči tiho, drugi glasno, tretji bo hodil po

sobi gor in dol in izvajal kretnje, kot da bi bil na govorniškem odru itn. Kakšen tip je kdo, sam najbolje ve in temu bo prilagodil svoje učenje. Zelo dobro je, če si zna dijak pri učenju posameznih predmetov vse živo predstavljati.

Učenje mora biti torej aktivno; treba je ob snovi razmišljati, se izpraševati in si določene stvari tudi zapisovati. Dijak naj ima vedno v roki pisalo, naj si vedno dela izvlečke in po njih potem tudi ponavlja. Tako se bo hitro naučil najti bistvo in prihranil bo pri učenju veliko časa. Sam se bo lahko lažje kontroliral, kaj že zna in česa še ne. Izvlečki pa mu bodo prišli tudi prav, ko bo moral po daljšem času to snov ponoviti. Prepisovanje celotnih stavkov preveč ne priporočajo, ker smo pri tem opravilo bolj ali manj pasivni. Drugo pa je podčrtavanje stavkov v knjigi že v šoli, ki pokaže na bistvo stvari.

Pri domačem učenju mora uporabiti dijak mnogo manj časa za branje kot pa za aktivno reprodukcijo učnega gradiva, to je za proučevanje in razčlenjevanje učne snovi, za razmišljanje o njej, za utrjevanje in samostojno obnavljanje z lastnimi besedami, za primerjanje novega s prejšnjim znanjem, za iskanje lastnih primerov itn. Dijak se bo snov naučil takrat, ko jo bo ob zaprti knjigi izčrpno obnovil.

Snov je s tem naučena, nikakor pa še ni trajno osvojena. Poizkusi kažejo, da izgube dijaki v poletnih počitnicah skoraj polovico šolskega znanja iz prejšnjega leta. Zato naučeno znanje še ne zagotavlja njegove trajnosti. Pozabljanje je neizprosno. Upiramo se mu lahko samo z večkratnim ponavljanjem. Najhitreje pozabimo snov takoj v začetku, ko smo se jo sicer že naučili. Zato mora pomnenju kmalu slediti prvo ponavljanje. Časovni presledki med ponavljanji morajo biti v

začetku krajši, potem pa so lahko vedno daljši. Ponavljanje traja dotlej, dokler nismo gospodar trajno pridobljenega znanja. Le to pa je zanesljiv porok za uspešno prodiranje v bistvo nove učne snovi.

Zastaviti si moramo še vprašanje, kaj naj stori dijak, ko začuti pasiven ali celo odvraten odnos do kakega predmeta. Na to vprašanje bi odgovoril z naslednjim, izposojenim primerom, ki pa je zelo poučen in ki ga navaja Vid Pečjak v knjigi *Uspešno učenje*, Lj. 1966 na strani 32:

„Neka inteligentna učenka 3. razreda gimnazije je morala ponavljati razred, ker je padla pri popravnem izpitu iz matematike. V razgovoru s psihologom je trdila, da ne bo nikoli končala gimnazije, ker se matematike sploh ne more učiti. Psiholog ji je svetoval, naj se je kljub temu loti, vendar naj najprej zamaši vrzeli v znanju. Šele potem naj študira predpisano snov. Dijakinja se je ravnala po njegovem nasvetu, vendar ni vrzela, da bo spremenila odnos do matematike. Čez tri mesece je že dobila pri tem predmetu oceno „prav dobro“. Psihologu je potem rekla, da je sedaj matematika njen najljubši predmet. Po maturi je študirala matematiko.“

To je zelo poučen primer. Tudi naši dijaki zelo pogosto tarnajo, da niso za matematiko, za fiziko, za tuji jezik itn. Res niso? Ali ne bi mogli dobiti pri teh predmetih vsaj zadostne ocene? Tega ne verjamem. Pač pa je morda vzrok v tem, da jim res manjkajo nekatere osnove pri tem ali drugem predmetu. Ko jim pri njem ne gre vse tako, kot bi moralo iti, predmet zasovražijo in tudi domačih nalog (kar pa je ravno pri naštetih predmetih nujno) ne izdelujejo več samostojno. S tem pa si kopljejo svoj lastni grob.

LITERATURA:

- A. Novak: Učenčevo načelo trajnosti znanja — poglavje v knjigi
- G. Silih in drugi: Učenci aktivni soudeleženci pri lastnem oblikovanju, Mbr. 1964
- I. Furlan: Učenje kot komunikacija, Lj. 1972
- dr. B. Stevanović: Pedagoška psihologija

- V. Pečjak: Uspešno učenje, Lj. 1966
- J. Valentinčič: Kako pomagamo otroku pri učenju, Lj. 1965
- dr. V. Schmidt: Pedagogika III, Lj. 1949
- Pedagogika II, Lj. 1968
- M. J. Apter: Nova tehnologija izobraževanja, Lj. 1971
- Vzgoja in izobraževanje, Lj. 1970, 1971, 1972
- Sodobna pedagogika, Lj. 1971, 1972

NEKAJ RAZMIŠLJANJ O USTNEM IN PISNEM IZRAŽANJU NAŠIH GIMNAZIJCEV

Že pred leti, vendar se tega še prav dobro spominjam, smo slišali na enem izmed slavističnih posvetovanj očitke, da učitelji in profesorji na šolah v obrobni slovenski pokrajini vse premalo skrbimo za lepo in pravilno knjižno izražanje ter dopuščamo, da govore dijaki tudi v šoli pogovorni jezik ali pa narečje, češ, ker pri pouku tudi sami tako govorimo. Upam si trditi, da ta pripomba za večino šol in dijakov na našem področju ne velja.

Ko sem služboval pred leti na soboški gimnaziji, mi je po pregledu nekaj slovenskih šolskih nalog tamkajšnjih dijakov pedagoški svetovalec Zavoda za šolstvo dejal, da so izdelki dijakov skrbno oblikovani. Menil je, da se precej zavzeto uče knjižne slovenščine dijaki, katerih domača govorica je od nje najbolj oddaljena. Prav gotovo je v tem nekaj resnice. Morda bi bila še pravilnejša ugotovitev, če bi dejali: Ko se morajo taki dijaki knjižno izražati, se tega bolj zavedajo. Kot pa npr. pripadnik kakšnega centralnega slovenskega narečja. Seveda pa se kažejo tudi v knjižnem izražanju naših dijakov pogoste in različne napake, ki izvirajo iz narečja, iz pogovornega jezika ali pa so splošnega značaja in jih moramo neprestano odpravljati. Pa si jih nekaj oglejmo.

I. Glasoslovje

Precej težav imajo Vzhodnoštajerci s pravilno izgovarjavo nekaterih glasov, zlasti z izgovarjavo polglasnika, samoglasnikov *o* in *e* in nekaterih soglasnikov.

1. **Polglasnik:** Štajerci polglasnika ne poznajo in ga ne ločijo od samoglasnika *e*. Zato dela v šoli polglasnik učencem največ preglavic. Odpravljati moramo napačno izgovarjavo: *mēgla*, *dēska*, *tēma*, *pēs*, *dēž*, *stēza* itn., saj gre v vseh navedenih primerih za polglasnik. In prav to, ugotoviti namreč, kdaj gre za polglasnik in kdaj za samoglasnik *e*, zahteva od učečih se precej napora. Nekatere besede, v katerih je polglasnik,

si morajo pač enostavno zapomniti.

Laže ga ugotovijo, če je v končniškem delu. Ta polglasnik pri samostalnikih v odvisnih sklonih izpade: *lovac* – *lovca*, *septembər* – *septembra*, *vetər* – *vetra*, *misəl* – *misli*; prav tako v pridevniških oblikah v ednini ženskega in srednjega spola ter v dvojini in v množini: *lahək* – *lahka*, *lahko*, *lahki*, *prizadevən* – *prizadevna*, *prizadevno*, *prizadevni*; in tudi v oblikah ženskega in srednjega spola pri deležniku na *-əl*: *nesəl* – *nesla*, *rekəl* – *rekla*.

Ker pa ima polglasnik tudi lastnost, da se vrine v težko izgovorljivo soglasniško skupino, ga najdemo tudi tam: *pismo* – *pisəm*, *okno* – *okən*. Nahajamo ga potem tudi v izpeljankah, narejenih iz prej navedenih besed: *pisəmski*, *okənski*.

Dalje lahko iščemo polglasnik v besedah kot so: *mrtvəc*, *misləc*, *tekməc*, *jezdəc*, čeprav v odvisnih sklonih pri teh samostalnikih ne izpade: *mrtvəca*, *misləca*, *tekməca*, *jezdəca*, saj bi prišlo drugače do težko izgovorljive soglasniške skupine.

Tudi v predponi „se-“ gre redno za polglasnik: *səgniti*, *səžgati*, *səstaviti*. Prav tako ga najdemo tudi v nekaterih glagolih na *-ati* in *-eti*: *təptati*, *ščəgetati*, *skəleti*, *bəzljati*, vendar pa spet ne v vseh.

Večkrat si pri ugotavljanju, ali gre za polglasnik ali za *e*, lahko pomagamo s srbohrvaščino, če ta tako besedo seveda pozna. V srbohrvaščini je namesto slovenskega polglasnika redno *a* (Srbi mu pravijo „nepostojano a“): *pas* – *pəs*, *magla* – *məgla*, *pakao* – *pəkəl*, *palac* – *paləc*, *dobar* – *dobər*.

Ker dijaki nimajo posluha za polglasnik, prihaja pogosto do takihle napak: *dedeka*, *koleka*, *Miheca*, *Podgoreleca*, *Serdinšeka*, *Pešeca*, *oktoberski*, *meterski*, *literski*, *oderski*, *mojsterski*; knjižno, kot vemo, pa se te oblike glasijo: *dedka*, *kólka*, *Mihca*, *Podgorelca*, *Serdinška*, *Pešca*, *oktobrski*, *metrski*, *litrski*, *odrski*, *mojstrski*. Mnogim takim napakam smo priča pri nas posebno pri priimkih.

2. *Samoglasnika o in e*: Dijaki se težko naučijo tudi pravilne izgovarjave *o* in *e*. Skorajda nimajo posluha za široka in kratka *ò* in *è* v primerih: *odmòr, odlòk, odhòd, dvòm, ukòr, umòr, prenòs, obtòk, obròk, odklòn, odnòs, odpòr, obvòz, svèt* (delavski), *izlèt, mèč, obèd, oglèd, odsèk, precèp, preglèd, sklèp* itn. Le z vajo se postopoma otrešajo v omenjenih in podobnih primerih napačne dolge in ozke izgovarjave teh dveh samoglasnikov.

Pri samostalnikih, kot sta npr. *kmèt* in *zèt*, bi morali v odvisnih sklonih *e* izgovarjati ozko in dolgo, torej *kmèta, zèta*, a pogosto slišimo napačno izgovarjavo: *kmèta, zèta*.

Širok *e* namesto ozkega izgovarjajo zlasti v besedah: *predmètnik, trepèčem, srèčen, vèra*, kar moramo seveda tudi preganjati.

Dijaki tudi nimajo občutka za pravilno, izrazito ozko izgovarjavo *poudarjenega é* pred *r*, zato tudi v takih primerih, kot so *cérkev, mèra, vèra, včèraj, zvečér, Prešèren*, vaja dela mojstra in končno le znajo takšen *é* izgovarjati tako, da ga že skoraj slišimo kot *i*.

3. *Moderna vokalna redukcija* (kratki naglašeni in nenaglašeni samoglasniki so oslabei ali pa so povsem izginili) štajerskih in panonskih narečij ni močnejše zajela. Zato je v zvezi s tem opaziti pri naših dijakih manj napak. Kljub temu pa le slišimo tudi takele jezikovne spodrsrljaje: *južna, malca, mojga, tvojga, našga, vašga, učit* (v pomenu: *učiti*), *smo naredli, se je zmotla* itn.

4. *Soglasniki*: Ti glasovi delajo dijakom manj preglavic. Kar zadeva *lj* (*palatalni l*) in njegovo izgovarjavo na koncu besede in pred soglasnikom, ni večjih težav, kajti zborna izreka dovoljuje v teh primerih tudi srednji *l* in kot takšnega ga naši dijaki tudi izgovarjajo: *kralj, poljski, boljši* – izg. *kral, polski, bolši*. Bolj pa morajo biti pozorni na *palatalni n* (*nj*), da ga kot takšnega tudi izgovarjajo: *svinja, konj, manj, zastonj*, ne pa narečno kot *j*: *svija, koj, maj, zastoj*.

Zelo težko pa se Vzhodnoštajerci odvadijo izgovarjati *f*, ko gre za *v* pred nezvencimi soglasniki in na koncu besede, kjer bi ga morali slišati kot *dvoustnični u*, včasih pa tudi kar kot *zlogotvorni u*. Nedopustna je torej izgovarjava: *fčeraaj, fsak, ofca, fčasih, delafci, praf, zdraf, kolektif*.

II. Besedni poudarek

V tem poglavju si bomo ogledali najprej nekaj besed, ki jih naši dijaki večkrat napačno poudarjajo. Gre za značilen štajerski naglas oz. preskok poudarka za eno mesto proti koncu besede: *delávec, petelin, posamézniik, znamenje, kaménje, vinograd, tabórník, kladivo, kolikor, toliko* itn. V knjižnem izražanju tako naglaševanje seveda ni dopustno.

V redkejših primerih zasledimo tudi preskok poudarka proti začetku besede, kar je knjižno prav tako napačno: *òtrok, déžnik, únija, Ánton*.

Prav boleče pa je v zadnjem času naglaševanje samostalnika *košarka* na prvem zlogu: *kóšarka*. „Zaslugo“ za to lahko pripišemo tudi našim televizijskim in radijskim napovedovalcem, ki včasih bogatijo svoj besedni zaklad z izrazi iz srbohrvaščine.

Naglasnih tipov Štajerci preveč ne ločimo. Skoraj vedno je pri samostalnikih naglas na osnovi. *Razprostrl je ròke. Bila je gosta mǎgla. Spotaknil se je ob stǎbør*. Ker pa Slovenski pravopis tako naglaševanje tudi dovoljuje, nima pomena o tem obširneje razpravljati.

Nekoliko bolj zaposluje dijake naglas pri glagolskih oblikah, posebej še pri velelniku, kjer ga radi tudi v dvojini in množini ohranjajo na osnovi, kar pa knjižno ni vselej pravilno. Z vajami se da doseči, da so tudi te oblike poudarjene na pravem mestu. V pomoč jim je lahko pravilo: Če je v edninskem velelniku naglašeni samoglasnik širok, potem sledi v dvojini in množini preskok poudarka za zlog proti koncu besede: *nèsi – nesite, nòsi – nosite, pèlji – peljite, govòri – govorite, klèči – klečite, mèlji – meljite, verjèmi – verjemite, žèli – želite* itn.

III. Oblikoslovje

Samostalniki

1. Če pričnemo kar s I. sklanjatvijo, bomo takoj zadeli ob hujšo napako, ki jo delajo dijaki, ko govore: *v copatih* (prav: *v copatah*), kar nam pove, da gre tukaj za napačno izposojeno končnico *-ih* v mestniku množine iz III. oz. IV. sklanjatve (*v hribih, v mestih*). Podobno je tudi s samostalnikom *Sele* – *v Selih* (prav: *v Selah*); ven-

dar pa: *Sela – v Selih*. Krajevno ime Sele so namreč ženskega, Sela pa srednjega spola.

2. Pogosto prihaja do zamenjave imenovalnika in tožilnika pri samostalniku *hči*: *Videl sem sosedovo hči* (prav: *hčer*).

3. Precej napak se večkrat kaže pri množinskih samostalnikih, in sicer v rodniku, dokler si dijaki niso na jasnem, po kateri sklanjatvi se ti samostalniki sklanjajo. Tako lahko slišimo: *s prsi* ali *s prsami*, *z gosli*, *z obresti*, *z vratami*, *z ustni* in *z ustami*, *s pljučmi*, *z drvami* namesto pravih oblik: *s prsmi*, *z goslimi*, *z obrestmi*, *z vrati*, *z usti*, *s pljuči*, *z drvni*.

4. Pod vplivom narečja pojmujejo nekateri moški samostalniki *večer* za samostalniki srednjega spola, kar nam pove napačna oblika zaimka: *tisto večer*, *vsako večer*.

5. Čeprav samostalniki moškega spola na *r* v narečju ne podaljšujejo osnove: *komar – komara*, *pastir – pastira*, v šoli večinoma le slišimo pravilne oblike s podaljšano osnovo pri teh samostalnikih v odvisnih sklonih: *komarja*, *pastirja*. Čudijo pa se nekateri pravilni obliki: *okvir*, *okvira*, *z okvirom*.

6. O tipu samostalnika s polglasnikom v končniškem delu (*dedək*), kjer gre za napako v odvisnih sklonih (*dedəka*, *dedəku*), je že bilo povedano pri glasoslovju.

7. Zelo pogosta je napaka: *Igrali so se z otroci* (prav: *z otroki*). Mehkonebnik *k* se v rodniku množine ni palataliziral pred praslovanskim trdim *i*-jem.

8. Da poznajo številni slovenski dialekti moške samostalnike, zlasti še imena, na *-o*, ki v narečnem in v pogovornem jeziku podaljšujejo svojo osnovo, je splošno znano: *Branko – Brankota*, *Marko – Markota*. Take oblike v šoli skoraj vedno slišimo. Ker pri tem že kar vsi „grešimo“, bo Prapovpis sčasoma verjetno moral priznati tako rabo, četudi bo prizadeto etimološko načelo.

Pridevnik

1. Zelo pogosta napaka, ki se pojavlja kot germanizem, je izražanje svojine s samostalniškimi prilastki namesto s svojilnim pridevnikom: *njiva od sosedu*, *to je od Janezu* (prav: *sosedova njiva*, *to je Janezovo*).

2. Precej težav dela dijakom raba določne in nedoločne oblike pridevnika. V narečju prevladuje namreč določna oblika, tudi v primerih, ko je pridevnik rabljen v stavku kot povedkovo določilo. Zato slišimo namesto nedoločne oblike včasih take in podobne spodrseljaje: *sosedovi vrt*, *materini praznik*, *ko smo bili še mali*, *je zelo leni*.

3. Prav tako je značilno za naše narečje opisno stopnjevanje pridevnikov, zato izvirajo iz dialekta tudi naslednje napake: *bolj visok*, *bolj dober*, *najbolj drag*, *najbolj lep* itn.

4. In še dve klasični napaki v zvezi z rabo pridevnika: *bolan – bolana*, *bolano*, *bolani* (prav: *bolan – bolna*, *bolno*, *bolni*). Sekundarni *a* namreč izpade, podobno kot polglasnik, saj je iz njega pod dolgim poudarkom tudi nastal (primerjaj narečno: *bolen*); *lovorjev venec* (prav: *lovorov venec*), saj sklanjamo ta samostalniki *lovor*, *lovo-ra*, *lovoru* . . .

Zaimek

1. Pri osebni zaimku so navajeni dijaki bolj uporabljati daljše oblike *mene*, *tebi*, *za njega* namesto krajših, vendar pa se kaj kmalu nauče, da smemo daljše oblike rabiti samo, kadar je stavčni poudarek na tem zaimku: *To bom storil samo za tebe*. Toda: *Prav vse sem storil zate*.

2. Podobno velja za osebni zaimek v imenovalniku, ki ga rabimo, če je v stavku poudarek na osebkju, sicer pa ne: *Le jaz tega nisem odobral*; vendar pa: *Tega nisem odobral*. – To znanje prinesejo učenci v glavnem že iz osnovne šole.

3. Več spodrseljajev je opaziti pri rabi povratno-svojilnega zaimka *svoj*, kajti namesto njega pogosto in napačno uporabljajo navadne svojilne zaimke tudi takrat, ko gre za svojino osebkja v stavku: *Pozdravi mi vse tvoje sorodnike!* (prav: *Pozdravi mi vse svoje sorodnike!*).

4. Pismeni šolski izdelki tudi kažejo, da si pri svojilnih in osebnih zaimkih, pri pridevnikih in vrstilnih števnikih za mestnik ednine dijaki radi izposojajo obliko dajalnika: *na tvojemu domu*, *bil je pri njemu*, *na sosedovemu travniku*, *pri tretjemu nastopu*. Seveda gre tudi v tem primeru za hušje slovniške napake.

5. Tudi zamenjava vprašalnega zaimka *kaj* in oziralnega *kar* nekaterim ne dela časti: *Vzel je vse, kaj bo potreboval*. (prav: *Vzel je vse, kar bo potreboval*).

6. V narečju namesto krajše oblike *ki* vedno slišimo daljšo obliko oziralnega zaimka *kateri*. Vpliv narečja je tukaj zelo močan in težko je dijakom izostriti posluš, da ti dve obliki pravilno uporabljajo. Navadno jih opozorimo, da bodo storili manj napak, če bodo vedno rabili kar krajšo obliko – torej: *Vsi vi, ki ste prišli . . .*; ne pa: *Vsi vi, kateri ste prišli . . .*

7. Ker ptujski pogovorni in narečni jezik skorajda ne poznata preglasa, se je prikradla v nedoločni zaimek *ves* tale napaka: *vso leto, vso življenje, vso mesto* (prav: *vse leto, vse življenje, vse mesto*). Do tega je gotovo prišlo zaradi prav tako napačno rabljenih pridevniških in zaimenskih besed, kjer bi morali upoštevati preglas: *tuyo mesto, moje dekle, našo bogastvo* (prav: *tujе mesto, moje dekle, naše bogastvo*).

8. Namesto pravilnih knjižnih oblik *neki* in *vsak* večkrat slišimo in beremo napačni obliki *nek*, *vsaki*: *To mi je povedal nek moški* (prav: *neki*). *Sveže ribe se dobe vsaki petek* (prav: *vsak*).

9. Priporočamo rabo nedoločnega zaimka *nihče* namesto *noben*, *nobeden*. Zato je bolje: *Tega nihče ne zna*; kot pa: *Tega noben (nobeden) ne zna*.

10. Zaželeno pa bi tudi bilo, da bi dijaki bolj ločili med oblikami: *vsak – vsakdo, marsikateri – marsikdo, malokateri – malokdo*: *To ve že vsak dijak. To ve že vsakdo*. Oblike nedoločnih zaimkov *vsak*, *marsikateri*, *malokateri* rabimo torej pridevniško, oblike *vsakdo*, *marsikdo*, *malokdo* pa samostalniško.

Števniki

Ustavimo se najprej kar pri oblikah glavnega števnikarja *en – eden*. Vemo, da se knjižno rabi prva oblika pridevniško, druga pa samostalniško. Večinoma dijaki to obvladajo.

2. Pogostejše so napake, ko števniki *en*, *ena*, *eno* rabijo namesto nedoločnega zaimka in priložna: *Včeraj sem srečal eno žensko* (prav: *neko*). *Enega dne me je prijatelj vprašal . . .* (prav: *nekega dne*). *Vsaka stvar le en čas traja* (prav: *nekaj časa*). *Zapojmo eno pesem* (prav: *kako pesem*). *Prišli so eden (en) za drugim* (prav: *drug za drugim*).

3. Ločilnih števnikov naši dijaki niso navajeni rabiti in si raje pomagajo opisno ali pa napačno rabijo namesto ločilnih glavne števnike. Tako govorijo: *Na dvorišču se igrajo tri skupine otrok. Ukradeni so bili štirje pari čevljev. Naročili smo pet vrat – namesto da bi rekli: Na dvorišču se igrajo troji otroci. Ukradeni so bili četveri čevlji. Naročili smo petero vrat* (gre za množinski samostalnik „vrata“, ko moramo namesto glavnega vedno rabiti ločilni števniki).

4. Dogaja se tudi, da včasih radi zamenjujejo ločilni in množilni števniki, ne da bi se zavedali, da gre pri ločilnem števniku za številčno ločevanje, pri množilnem pa za mnogokratnost kake stvari: *Kupil je trojne hlače* (prav: *troje hlače*).

Glagoli

V zvezi z rabo glagolskih oblik smo v šoli pričeli številnim spodrsrlajem. Vseh seveda na tem mestu ni mogoče obravnavati, zato jih naj omenim samo nekaj.

1. Dijaki se sicer seznanijo z glagolskim vidom, to je podrobneje z rabo dovršnih in nedovršnih glagolov. Kljub temu pa še zmeraj delajo napake, ko uporabljajo glagole: *zavedati se, spominjati se, zamišljati si* (nedovršni), *zavedeti se, spomniti se, zamisliti si* (dovršni). Zdi se mi, da prihaja do naslednjih napak bolj zaradi površnosti kot pa zaradi neznanja: *Ko sem se tega zavedla* (prav: *zavedela*), *je bilo že prepozno. Vedno se spominim* (prav: *spominjam*) *tistega žalostnega dogodka. Sploh si ne morem zamisliti* (prav: *zamišljati*) *sebe v takem položaju*.

2. Nekateri včasih radi zamenjujejo glagolske oblike: *stremeti za stremeti, moči za morati, obstojati za obstajati*, pridevniško obliko *minul* za deležnik *minil*, *rabiti za potrebovati*. Poglejmo si nekaj takih napak: *Strmeli so za novimi cilji* (prav: *stremeli so*). *Ukazal mi je, da bom to mogle narediti* (prav: *bom moral*). *Take reči ne obstojajo* (prav: *ne obstajajo*). *Vse je zelo hitro minulo* (prav: *je minilo*). Vendar pa: *To so že minuli časi*.

Glagol *rabiti* sicer vse pogostejše nadomešča glagol *potrebovati*, vendar pa bi bilo prav, če bi njun pomen le bolj ločili. Rabimo namreč to, kar že imamo, potrebujemo pa tisto, česar še nimamo. Zato ne bomo dejali: *Rabim še nekaj denar-*

ja (prav: *potrebujem*). Rekli pa bomo: *To krtačo že dolgo rabimo* (ker jo že imamo in jo uporabljamo).

3. Pod vplivom narečja so se prikradle v knjižno izražanje napake, da imajo posamezni dijaki glagole *vstati, iti, sestati* (*sestojim*) za povratne glagole, npr.: *Že sem se vstala. Ne gre se samo za to. Roman se sestoji iz več poglavij*. To seveda niso povratni glagoli in jih moramo rabiti brez povratno-osebnega zaimka: *Že sem vstala. Ne gre samo za to. Roman sestoji iz več poglavij*.

Glagol *poročiti* pa je lahko povratni ali pa tudi ne. Če se je dekle odpovedalo samskemu stanu, pomeni, da *se je poročila*. Zato je napačno: *Poročila je inženirja* (prav: *Poročila se je z inženirjem*). Nepovratni pa bo ta glagol v primeru: *Matičar je poročil Južeka in Micko*.

4. Raba predloga za pred nedoločnikom je menda značilna skoraj za vse slovenske pogovorne jezike. Zato se ne moremo čuditi, če smo tudi v knjižnem izražanju pričeli takim napačnim zvezam: *Nimam več kaj za delati. Ima še kdo kaj za pripomniti? Danes se imam precej za učiti*. V prvih dveh primerih bomo predlog enostavno izpustili, v tretjem tudi, hkrati pa nedoločnik *učiti se* spremenili v glagolnik. Torej: *Nimam več kaj delati. Ima še kdo kaj pripomniti? Danes imam veliko učenja*.

5. Pri sedanjiku v 3. osebi množine so navajeni rabiti dijaki le mlajše, to je daljše oblike z obrazilom *-ejo, -ijo: nesejo, govorijo* namesto krajših: *neso, govore*. Prve in druge so knjižno pravilne, zato je to pojasnilo le zgolj ugotovitev in ne gre za slovniške napake.

6. Pri brezpriponskih glagolih pa prihaja večkrat do tvorbe napačnih oblik v 2. osebi dvojine in množine, ko so te izgubile svoj *s* (*date, jete, vete*) in to pod vplivom oblik priponskih glagolov (*delate, pišete, kupujete*): *Kaj mi date za to?* (prav: *Kaj mi daste za to?*).

7. Vpliv množine (*smo, gremo, pridemo, govorimo*) na dvojino je viden v primerih: *sma šla, greva, prideva, govoriva* (prav: *sva šla, greva, prideva, govoriva*).

8. Množinsko obliko deležnika na *-l* zelo rade rabijo dijakinje, ko gre za dvojino: *S prijateljico sva se ločile in se zmenile, da se bova ponovno videle* (prav: *ločili . . . zmenili . . . videli*).

9. Pri rabi glagolskih časov dela dijakom preglavice predvsem nedovršni sedanjik. Ta lahko izraža pravo sedanjost, preteklost in prihodnost. Za izražanje preteklega dejanja ga najpogosteje uporabljamo v živahni pripovedi, ne znajo pa ga vselej pravilno uvajati, to je z dovršnim sedanjikom. Primer pravilne rabe: *Sedel sem na klopi in bral knjigo. Nenadoma nekdo zakriči, da se kar ustrašim. Potem poslušam, gledam okrog – nikogar nisem opazil*.

Za izražanje prihodnjega dejanja pa bomo nedovršni sedanjik rabili, če bo iz stavka res razvidno, da gre za prihodnost, npr.: *Jutri se peljem z vami na izlet*. Ne moremo pa ga rabiti za prihodnost v primeru: *Matjaž potuje z vlakom* (prav: *odpotuje, bo potoval*), saj bi lahko mislili tudi, da je že na poti.

10. Da mora stati namenilnik, ki izraža neki namen, ob glagolih premikanja, na to vsi vedno ne pomislijo. Zato lahko slišimo: *Šla se je pritožiti ravnatelju* (prav: *šla se je pritožiti*). Včasih pa bi moral biti v stavku nedoločnik, ker ob njem ni glagola premikanja, pa je napačno rabljen namenilnik: *Težko se bo odločit* (prav: *se bo odločiti*).

11. Narečje ima svoj delež tudi pri nekaterih oblikah deležnika na *-en*: *Zelo je trmast in zagrižen* (prav: *zagrižen*). *Pohišstvo je že prenešeno v drugi prostor* (prav: *prenešeno*).

12. Tudi za nekatere napačne veleliške oblike, ki jih slišimo v šoli, lahko „krivimo“ narečje: *Reči mu, naj pride!* (prav: *reci*). *Vleži se na tla!* (prav: *vleži se*). V teh in podobnih veleliških oblikah (*reci, peci, teci, ostrizi, lezi, vrzi* itn.) je prišlo do II. praslovanske palatalizacije, ko sta se mehkonebnika *k* in *g* pred veleliškim *i*-jem palatalizirala v *c* in *z*.

13. V velelnem naklonu smo za prepoved uporabljali nekoč pretežno le nedovršne glagole: *Ne hodi pome! Nikar ne kupuj takih stvari!* Naši dijaki kar pozdravljajo priporočilo naše novejšje slovnice, da lahko namesto nedovršnih v takih primerih rabimo tudi dovršne glagole. In taka raba je nam tudi bližja. Torej bo prav oboje: *Ne odpiraj vrat! – Ne odpri vrat! Ne hodi pome! – Ne pridi pome!*

14. Kak spodrsrljaj je včasih zaslediti še pri rabi pasiva. Z njim izražamo v našem jeziku samo stanje osebk, ne navajamo pa povzročitelja dejanja (germanizem!). Popravljanje je treba stavke,

kot je npr.: *Tonček je bil pohvaljen od razrednika*. Pravilno bi se stavek glasil: *Tonček je bil pohvaljen* (pasiv). *Razrednik je pohvalil Tončka* (aktiv).

Prislov

1. Oglejmo si najprej pisavo prislovov. Skoraj do konca drugega razreda, ko začnemo sistematično obravnavati tudi to besedno vrsto, precejšnje število dijakov ne zna pravilno pisati nekaterih prislovov. To so npr. oblike: *večidel* (= večinoma), *odzunaj* (kje?), *od zunaj* (od kod?), *zdoma* (kje?), *z doma* (od kod?), *tačas* (= tedaj), *ta čas* (= sedaj), *tu intam* (čas. prislov), *tu in tam* (krajevni prislov) itn.

2. Do zamenjave prihaja tudi pri prislovih *naproti* (kam?) in *nasproti* (kje?, kako?). Oblika *nasproti* izpodriva prislov *naproti*: *Sem mu je nasproti* (prav: *naproti* – proti njemu). Vendar pa: *Nasproti pošte je pekarna. Stala sta si nasproti*.

3. Kar smo rekli za pridevnik, velja tudi za načinovne prislove, da jih v našem narečju le opisno stopnjujemo. Zato izvirajo iz narečja napake: *bolj prijetno*, *bolj težko*, *bolj hudo*, *bolj dobro* itn. Knjižno se seveda izražamo: *prijetneje*, *teže*, *huje*, *bolje*.

4. Dijaki si sicer dobro zapomnijo, da količinskih prislovov ni mogoče sklanjati, ker spadajo med nepregibne besedne vrste. Kljub temu pa je potrebno večkrat popravljati njihove take in podobne spodrsaljaje: *Ustavili smo se v večih krajih* (prav: *v več krajih*). *Govoril sem z dostimi ljudmi* (prav: *z dosti ljudmi*). *V kolikih urah boš to napravil?* (prav: *v koliko urah*).

Predlog

1. Pri tej besedni vrsti gre največkrat za rabo napačnega predloga namesto ustreznega. Najbolje bo, da si kar ogledamo nekaj značilnih prime-

rov. Pravilne oblike so postavljene v oklepaj: *Gledal je čez okno* (skoz okno). *Pošiljam ti pozdrave iz Pohorja* (s Pohorja). *Odpotoval je v Reko* (na Reko). *Umrta je na jetiki* (za jetiko). *Boleha na raku* (za rakom). Vendar pa je prav: *Boleha na jetrih, na srcu, na ledvicah* . . . – kajti tu gre za bolezen organa, ne pa splošno za tako in tako boležen. *Naša država je bogata na rudah* (je bogata rud, z rudami). *Kdo je, prosim, na telefonu?* (pri telefonu). *Ta knjiga je od Jožeta* (je Jožetova). *Kamen se mi je odvalil od srca* (s srca – saj mi je ležal na srcu).

2. Močno pa se moramo vsi skupaj v zadnjem času varovati nerodnih predložnih zvez, ki so največkrat srbohrvatizmi. Tudi tukaj bodo pravilne oblike zapisane v oklepaju:

Glasm odloka se morajo vsi cepiti proti kozam (po odloku). *Koncem leta bodo izpiti* (konec leta, ob koncu leta). *Potom televizije danes vse novice hitro zvemo* (po televiziji). *Sirom domovine so bile svečanosti* (po vsej domovini). *Prišel bom tekom dopoldneva* (Prišel bom še dopoldne). *Z ozirom na tvoj predlog* . . . (Glede na tvoj predlog . . .). *Vsled boleznii nisem mogel v šolo* (zaradi boleznii). *V svrhu popravila hiše smo zaprosili za posojilo* (zaradi popravila). Seveda je takih neslovenskih predložnih zvez še veliko.

Naj bo dovolj. Nekateri med tistimi, ki bodo imeli v rokah to naše šolsko poročilo, bodo morda ta sestavek samo prelistali, ker pač že vnaprej čutijo odpor do slovnice. Toda če ga bodo vsaj malo pogledali, bodo lahko ugotovili, da ne gre v njem za kakšno večje teoretiziranje, saj sem hotel v svoji razpravi vselej ob praktičnih primerih pokazati na jezikovne napake, ki se najpogosteje ponavljajo in katere si lahko z malo zanimanja in dobre volje za vedno priključimo v spomin. Že zdaj se zavedaj, mladi bralec, da ti kot bodočemu slovenskemu izobražencu nepismenost ne bo delala časti. Smejali se ti bodo za hrbtom!

O skladnji, stilu in besednem zakladu naših dijakov – gimnazijcev pa kaj več kdaj drugič.

PREIZKUS ZNANJA IZ SLOVENSKEGA JEZIKA V 1. RAZREDU GIMNAZIJE

V začetku septembra v šolskem letu 1972/73 sem se odločil za krajši preizkus znanja iz slovenskega jezika v enem izmed oddelkov 1. razreda gimnazije, in to s testom objektivnega tipa, da bi lahko potem na osnovi dobljenih rezultatov zastavil svoje delo.

V razredu je bilo 31 učencev, ki so prišli iz štirinajstih različnih osnovnih šol, med njimi štiri učenci iz zavodov izven našega šolskega okoliša. Testirani učenci so imeli v 8. razredu osnovne šole iz slovenskega jezika ocene:

odlično 11 učencev, prav dobro 15 učencev, dobro 3 učenci, zadostno 2 učenca.

Za povsem pravilno rešitev testa je lahko zbral učenec 28 točk. Bili so primeri, da so se posamezniki tej številki precej približali. Tako je 6 učencev doseglo nad 20 točk, 15 učencev je zbralo od 10 do 20 točk, 10 učencev pa manj kot 10 točk. Najslabši rezultat sta dosegla dva učenca s komaj štirimi zbranimi točkami.

Točkovani so bili tudi samo delni odgovori, pač z odgovarjajočim številom točk.

Preizkus znanja je obsegal:

Vrsta naloge:	Štev. možnih točk za celotni oddelek:	Število dosež. točk	Pozitiv. rezultat v %
1. Narek	155	61	39
2. Premi govor – ločila	93	71	76
3. Poznavanje stavčnih členov in bes. vrst	62	22	36
4. Poznavanje neosebne glagolske oblike	155	69	45
5. Glagolski nakloni	62	40	65
6. Pravilna tvorba veleznika iz sedanjika	93	44	47
7. Določitev priredja	155	65	42
8. Kronološka navedba liter. obdobja v naši književnosti	93	35	38
Skupaj	868	417	48

1. Čeprav pri nareku, kot kaže razpredelnica, ni bil dosežen ravno najnižji odstotek (bil pa je samo 39 %), se mi zdi, da bi morali biti nekateri absolventi osnovnih šol bolj opismenjeni. Mislim, da je to prvenstvena naloga osnovne šole. Pozneje je nekatere pravopisne napake vse težje odpravljati, ker so dijakom tako rekoč že „v krvi“. Naštel bom nekaj takšnih napak, ki so bile skupne več učencem pri reševanju testa in ki se jih dijaki tudi pozneje še dolgo ne morejo „otresti“: *retko, gdaj, nigdar, dogotki, prihodnjost, nadalni, nadaljni, nadalnji, govorenje, življenski, vstrajati, glazba, dalnji, dalni, italjanski, milijon, milijarda, zamanj, povdariti, ukopator, posebaj, toraj, zmiraj, buržuazija, septemberski, mojsterski, inžener, zaželjen, svinjina, večji del (za večinom), nevem, nemorem, nebom, bolši, odati, pedeset, mišljenje, škatlja, rasvetljava, iskoristiti, rastava, 30 letnica, sedem letni, na angleškem, na slovenskem, naš maršal (Tito), dravska dolina, Novo Mesto, higijena, Marks, Marksov, proletariat, materjal* itn.

2. Drugo nalogo, to je premi govor, so najboljše rešili. Le nekaterim so delale težave ločila, ko je bil spretni stavek vrinjen v dobesedni govor.

3. Za tretjo nalogo so dobili učenci stavek: *Sosedova fanta ves dopoldan vneto lovita metulje na cvetoči livadi*. Ugotoviti so morali samo stavčne člene, oz. kaj so ti kot besedne vrste, ni pa se od njih zahtevala podrobnejša analiza besednih vrst. Noben učenec ni popolnoma pravilno odgovoril. Ker so bili točkovani tudi delni odgovori, so od možnih 62 le zbrali 22 točk ali 36 % (to je najslabši rezultat). Mnogi so zamenjevali stavčne člene z besednimi vrstami, pri slednjih pa skoraj nihče ni znal ugotoviti, katera beseda je v stavku zaimek in katera prislov.

4. Četrtnina učencev je pravilno ugotovila vse neosebne glagolske oblike: *napisat, govorjenje, striči, pekoč, pisal* – drugi pa največ po tri. Nepoznan jim je bil predvsem namenilnik.

5. Stavke: *Otroci pomagajo doma* – je bilo treba postaviti v velelni in želelni naklon. Enajst učencev te naloge ni znalo rešiti.

6. Sedanjike *stopam, pečem, postrežem* je bilo treba postaviti v velelnike za 2. os. množine. Nalogo je rešilo približno polovico učencev, pa še nekateri od teh so imeli težave z drugim in tretjim glagolom (*pecite!, postrezite!* – II. praslovanska palatalizacija).

7. Pri sedmi nalogi so se morali učenci pozabavati z vrstami priredja v stavkih:

Študijska knjižnica Ptuj

Vprašan boš, torej se uči! Rad bi mu pisal, pa ne vem njegovega naslova. Ali poslušaj ali pa pojdi! Vstanite ter poslušajte! Pohiti, kajti začelo bo deževati!

Tudi rezultati te naloge niso bili preveč razseljivi (42 % rešenih nalog).

8. Popolnoma točno, kako si časovno sledijo literarna obdobja v naši književnosti, večina učencev ni vedela. To se mi zdi končno razumljivo, saj, kolikor vem, se v osnovni šoli literarna zgodovina ne obravnava sistematično in kronološko. In to tudi ni njen namen.

Ob zaključku bi želel posebej poudariti, da nisem imel namena z navedenimi rezultati nikogar napadati oz. mu naprtiti krivde za skromno znanje učencev, ki prihajajo na gimnazijo. Kot prosvetni delavec dobro vem, da so vzroki za to danes mnogi in zelo različni, med njimi tudi objektivni.

Marsikatera analiza, naj bo še tako skromna, kot je npr. tudi ta, pa je lahko pozitivna v tem smislu, da pokaže, zlasti kje bi se dalo še kaj narediti; v našem primeru, da bi učenec kar najbolj vzljubil materin jezik in pozneje lepo slovensko umetniško besedo.

KAKO SI ZAMIŠLJAM ŽIVLJENJE V 21. STOLETJU

(Slovenska naloga pri zaključnem izpitu)

Živimo v času, ko je tempo življenja hitrejši kot kdajkoli prej. Še nikoli v zgodovini človeštva ni bil svet tako majhen. Ne sicer dobesedno; skrajšal se je čas, ki ga človek porabi za potovanja, nasploh za komuniciranje s sočlovekom. V nekaj stoletjih je človekovo znanje napredovalo bolj kot poprej v tisočletjih. Gospodarstvo, še posebej pa znanost in tehnika, so področja, kjer se kaže človekov iznajditeljski duh, težnja za nečim novim, boljšim od prejšnjega. V današnjem času je eden izmed bistvenih faktorjev za doseg tega cilja – povezanost vsega sveta in medsebojno sodelovanje.

Velika ovira, ki stoji na poti napredka cele naše Zemlje, so socialne razlike in politična nasprotja med državami. Izvirajo iz nasprotij med različno gospodarsko razvitimi državami, med bogatimi in revnimi. Z malo razumevanja bi se ta nasprotja lahko toliko izgladila, da ne bi bilo več izkoriščanja človeka po človeku in lakote, ki je doma še marsikje po svetu. Huda ovira so tudi iz ekonomskih razvijajoča se politična nasprotja. Njihova posledica je obstoj dveh taborov držav: tabor kapitalističnih držav z ZDA na čelu ter tabor socialističnih dežel, ki jih vodi ZSSR. Zraven teh dveh taborov pa obstajajo tudi nevezane države, med katerimi je tudi Jugoslavija. Te se borijo za miroljubno koeksistenco in združitev vseh sil v borbi za čim enakomernejši in hitrejši napredek vsega človeštva.

Perspektive za tak razvoj so velike. Iznajdbe in izumi v 18. in 19. stoletju so pripeljale človeštvo do neslutnih možnosti izkoriščanja surovin. Novi viri energije, kot so električna, kemična, atomsko energija so zelo razbremenili človeka pri pridobivanju življenjskih potrebščin, tako da se je lahko z vsemi silami podal na še ne dovolj raziskana področja znanosti in tehnike. Mnogo so pri tem pripomogli izumi s področja elektronike, predvsem računalniki, t. im. „elektronski možgani“. Mnoge veje tehnike, kot npr. poleti v vesolje,

brez računalnikov sploh ne bi bili mogoče. Uporabljata pa jih tudi industrija in gospodarstvo.

Prav osvajanje vesolja je ena izmed najmlajših vej znanosti in tehnike. Človek na ta način poskuša dognati nastanek sveta, išče možnosti za življenje izven sončnega sistema, upa pa tudi, da bo na ta način lahko navezal stike z inteligentnimi bitji, če obstajajo kje v vesolju. Na ta vprašanja je težko odgovoriti, vendar se odgovori z vsakim poletom v vesolje in z vsakim novim odkritjem na tem področju vse bolj kristalizirajo.

Pogoj za delo in človekovo normalno življenje je njegovo zdravje. Medicina, ki se v današnjem času vse bolj povezuje z znanostjo ter se z njo zrašča, postopoma izboljšuje načine zdravljenja, proučuje vplive novega okolja na človeško zdravje in podaljšuje življenja. Mnogo ljudi bi bilo zaradi bolezni, za katerimi so zboleli, še pred nekaj desetletji zapisano smrti. Danes pa kemiki in kirurgi delajo skoraj že čudeže. Kemiki z novimi zdravili ozdravljajo bolezni, ki so še pred kratkim veljale za neozdravljive, kirurgi pa so se lotili tudi presajevanja organov s človeka na človeka, pa tudi z živali na človeka. Na novo odkrivajo tudi stare načine zdravljenja, kot sta hipnoza in akupunktura. Vendar je medicina glede obeh še vedno skeptična. Nasploh ima medicina danes veliko vlogo, ki se bo v prihodnosti le še povečala.

Kot posledica razvoja vseh vej gospodarstva, znanosti in tehnike je tudi človekovo lažje življenje. Življenjski prostor se je razširil; človek naseljuje tudi področja, kjer so življenjski pogoji trdi. Število prebivalstva se zvečuje in s tem se večajo tudi potrebe po hrani. Človek že išče nove načine prehrane, še neizkoriščene zaloge beljakovin ostalih življenjsko pomembnih tvari. Danes nekateri načini pridobivanja hrane sicer še niso rentabilni, vendar je to le še vprašanje časa. Znanstvenike, ki se ukvarjajo z vprašanjem prehrane, zanimajo predvsem nafta, premog in morje, oziroma mikro- in makroorganizmi v njem.

Vendar pa tudi ti viri niso neizčrpani in človek bo moral premagati še mnogo ovir, preden bo zagotovil dovolj hrane sebi in bodočim rodovom.

Se večja nevarnost pa preti človeštvu zaradi onesnaženja prirode. To je davek, ki ga človek plačuje hitremu razvoju tehnike. Skrajni čas je, da se zavemo, da si z industrijsko odpadko, z onesnaženjem rek, jezer in morij, insekticidi, izpušnimi plini, kadečimi se dimniki in odpadki iz atomskih reaktorjev kopljemo grob. Naj ne ostanejo apeli Združenih narodov klic vpijočega v puščavi. Misлити je treba tudi na jutrišnji dan, saj brez zelenja ni življenja.

Kako si zamišljam življenje v 21. stoletju?

Nedvomno bosta znanost in tehnika še naprej stopala z velikimi koraki po poti napredka. 21. stoletje bo verjetno odpravilo lakoto in zaostalost v danes še slabo razvitih delih sveta. Povprečna življenjska doba se bo verjetno dvignila nad 80 let, smrtnost otrok pa se zmanjšala na minimum. Odkrili bodo zdravilo proti raku in levkemiji, zatrli epidemije kuge, črnih koz; TBC, gripa in virusne bolezni nasploh pa bodo izginile. Premog in nafta nikakor ne bosta služila kot vira energije, temveč kot surovina za prehrabeno, kemično in drugo industrijo. Pretežni del energije 21. stoletja bodo najbrž predstavljale električna jedrska in sončna energija. Poletj v vesolje bodo postali vsakdanjost. Nebesna telesa so sestavljena iz elementov, ki so osnova za jedrske reakcije, koristno pa bi jih uporabila tudi kemična industrija. Upam tudi, da bo človek v 21. stoletju navezal stike z drugimi inteligentnimi bitji v vesolju. To bi bilo lahko zelo koristno, saj bi lahko z njimi izmenjali izkušnje. Promet na kopnem, po vodi in v zraku bo povsem spremenil svojo

podobo. Izginila bodo vozila na motorje z notranjim izgorevanjem, ali pa se bodo morala zelo izpopolniti. Prihodnost imajo najverjetneje električna vozila že zagotovljena.

Povečalo se bo tudi število zelenic in parkov v mestih, koncentracija prebivalstva se bo zmanjšala. Tudi delovne navade, delovni čas in današnje navade nasploh se bodo spremenile, kajti človek bo delal le še nekaj ur tedensko. Tako bo imel več časa za družinsko življenje, napredovala pa bo tudi umetnost, saj se bo z njo lahko ukvarjal vsakdo, ki se bo čutil sposobnega. Izginili bodo koristoljubje, karierizem ter sovraštvo. Vendar pa visi nad človeštvom Damoklov meč. Njegova ostrina se je prvič pokazala ob eksplozijah atomskih bomb nad Hirošimo in Nagasakijem. Posledice so bile strahotne. Danes imajo velesile v skladiščih orožja, s katerimi bi lahko uničili vse življenje na Zemlji. Tretja svetovna vojna bi bila za človeštvo verjetno tudi zadnja. Velesile še vedno ravnajo v skladu s pradavnim zakonom močnejšega. Vendar je treba na vsak način preprečiti, da ne bi prišlo do spopada. Nasprotja so huda in treba bo mnogo naporov, preden se bodo res vsi ljudje zavedali, da so vojne nesmiselne.

Verjamem v človeški razum, verjamem, da bodo ljudje znali odpraviti tudi to nevarnost. Zemlja bo postala skupen dom vsega človeštva, izgubile bodo meje, posamezni jeziki, rase, pa tudi marsikatera človeška zabloda, pa naj je ta estetska, etična ali religiozna. Edina pot v prihodnost je tista, po kateri bo človeštvo stopalo z roko v roki, brez strahu pred grožnjami, svobodno in z vero v jutrišnji dan.

Bojan Makovecki,
maturant v šol. letu 1972/73

ORFEJ POD ZEMLJO

Pokojni profesor in nekdanji ptujski gimnazijski ravnatelj Fran Alič je bil resnično velik strokovnjak in ljubitelj klasičnih jezikov. Oglejmo si njegov mojstrski prevod iz grške mitologije, ki je nastal nekaj let pred avtorjevo smrtjo.

Hades, Perzeфона, slavna vladarja temačnim poljanam,
čujta me, čujta gorje, bol mi razjeda srce.
Ne da pasem oči, me je pot pripeljala v te kraje,
ali pa Cerbera psa z mečem pobijem na tla.
Nimam več ljubljene žene; Evridika, kje si, oj kje si?
Smrt, ki zadal ti jo strup, žene moža ti v obup.
Kratko bila sva v hiši vesela, presrečno živela,
glasen je bil naš hram, zdaj pa sem sam, tako sam!
Dajta Evridiki, prosim, življenje prezgodaj uvelo,
dajta mi ženo nazaj, dajta mi zemeljski raj!
Ako pa zakon velja, da odtod se več nikdo ne vrne,
združi me, mračni bog, z njo, srečen bom z njo pod zemljo.

prof. Fran Alič pri pouku nemškega jezika 1. 1959

IN MEMORIAM PROFESORJU FRANU ALIČU

Bil je prijeten in lep pomladanski popoldan tistega 21. malega travna 1973, ko se je pred hišo na Srbskem trgu, v kateri je prebival in preživel zadnja leta upokojeni profesor, prosvetni inšpektor in gimnazijski ravnatelj Fran Alič, zbralo veliko število pokojnikovih prijateljev in znancev: ves Ptuj je bil tu, zlasti kajpak starejši in srednji rod, in tisti, ki so pokojnika spoštovali in se ga spominjali iz let njegove neutrudne delavnosti.

Na mestnem pokopališču, kjer so Frana Aliča položili k počitku, se je zvrstilo več govornikov, med njimi tudi dva zastopnika ptujske gimnazije. Najprej se je v imenu kolegov poslovil od njega profesor Arnold Paulinič z besedami:

„Dragi France, poslavljam se od tebe kot dolgoletni kolega in tovariš, saj sva se družila več kot 38 let. Kljub starosti, dosegel si 84 let, si odšel prezgodaj od nas.

Izšel si iz prelepe Poljanske doline, iz bližine Tavčarjevega doma, iz goratega sveta, ki je dal življenje marsikateremu slovenskemu pisatelju in pesniku. Ko si se rodil 18. decembra 1888 v Gorenji vasi pri Škofji Loki, te je čakala nenavadna in pestra življenjska pot.

Že v rani mladosti si se srečaval z revščino in s pomanjkanjem. Izkusil si vso trnovo pot revnega šolarčka in dijaka, saj si si moral sam služiti kruh. A vselej si se uspešno prebijal, saj si bil vedno odličen učenec, od osnovne šole v domači vasi pa do mature na klasični gimnaziji v Kranju. Imel si nepremagljivo voljo, da si skoraj vedno dosegel to, kar si hotel. In Slovencem v takratni mačehovski Avstriji ni bilo lahko ubirati njihove življenjske poti in preriniti se naprej, posebno ne tistemu, ki je bil doma iz revne hiše. Le z veliko energijo, voljo in vztrajnostjo si mogel takrat uspeti.

Na Dunaju bi moral študirati pravo, za kar bi dobil izdatno podporo, pa te je kljub temu zamikala lingvistika. Zato so bili zate prvi meseci na Dunaju strašni, polni pomanjkanja in lakote. Tedaj je bila razpisana Knafljeva štipendija za štu-

dij klasične filologije. Potegoval si se zanjo in jo dobil. Odslej si bil gmotno preskrbljen in si lahko nemoteno nekaj časa študiral. Svojih učiteljev na katedri klasičnih jezikov si se vedno spominjal z velikim spoštovanjem, ker so ti dali mnogo solidnega znanja. Tedaj je nenadoma prva svetovna vojna prekinila tvoje delo in moral si tik pred diplomo k vojakom. Šele štiri leta pozneje si se vrnil v domovino.

Ko je tedanji ravnatelj Vajda iskal na ptujski gimnaziji sodelavce, si bil med prvimi, ki so se prijaviili. Dobil si namestitev in ostal v Ptujju skoraj 54 let. Starodavno mesto s svojimi zgodovinskimi spomeniki je bilo kot nalašč torišče zate, kot da si boljšega nisi mogel želeiti. Tu so bila klasična tla, tu je bila antična kultura, tu je bila zgodovina!

Na gimnaziji v Ptujju si našel navdušene mlade znanstvenike. A nisi se lotil dela le na šoli, ampak si sodeloval tudi v številnih društvih in organizacijah, kot npr. v muzejskem društvu, zgodovinskem društvu in drugod. Kot profesor si bil dober tovariš in mentor mlajšim. Znan si bil kot zahteven in strog profesor, a ta strogost je bila dobronamerna in mnogokrat le navidezna. Znali so ceniti tvojo razgledanost in bil si imenovan za prosvetnega inšpektorja klasičnih jezikov, leto nato pa za ravnatelja ptujske gimnazije.

Druga svetovna vojna ti je prizadejala velike bolečine. Sina so ti zaprli in grozila mu je smrtna kazen, ljubo hčerko Vidko pa so ti ustrelili zaradi sodelovanja z OF.

Vsa leta po vojni si še vedno marljivo delal. Poučeval si na raznih šolah, dokler te niso upokojili. Zadnja leta si začel rahlo bolehati. Toda že bolan nisi varčeval z nasveti in prispevki, če te je kdo zanje prosil. Skoraj do konca svojih dni si imel določen delovni program in svoj urnik, po katerem si se dosledno ravnal. Dragi France, počivaj sedaj mirno! Naj ti bo zemljica lahka!“

Za kolegom Arnoldom Pauliničem je ob pokojnikovi krsti spregovoril ravnatelj Rudolf Čeh:

„Tu smo, da spoštovani osebi posodimo pot, zadnjo na ovinkasti cesti življenja, tu smo, da se pokojniku še enkrat poklonimo in mu izkažemo poslednjo čast. Dolžni smo mu izkazati to čast kot občani tega mesta, prav posebej pa je v to zavezana gimnazija, ptujski stoletnik, saj je Fran Alič najprej dolga leta kot profesor in pozneje kot ravnatelj dal tej ustanovi najlepši del svojega življenja in ji posvetil tudi največji prispevek svoje ustvarjalnosti.

Ozirajoč se po življenjski poti moža, ki se od njega poslavljamo, zraste nemudoma pred nami dodelana podoba močne osebnosti, take osebnosti, ki je s svojimi stališči, s svojo sugestivnostjo impresionirala: vzravnana in pokončna po telesu in duhu.

Po prihodu z gorenjske strani v naše kraje je kmalu postal naš človek, ljubitelj naših gričev in goric, občan tega mesta. Toda rodni grudi se ni izneveril in odtujil, tudi v svojih poznih letih ne. Vselej je – pri delu, v družbi in v krogu številnih znancev – obe deželi, lepi vsaka na svoj način, povezoval v celoto, v slovensko domovino, ki jo je bogatil s svojim svetovljanstvom. Obilno zaje-majoč bogastva antike, je z njimi preudarno plemenitil čas, v katerem mu je bilo dano živeti in delati ter soustvarjati narodno državo.

Najbolj je kajpak obelodanil svoje vrline kot profesor, saj je skozi njegovo trdno pa tudi trdo in zahtevno šolo šlo skoraj 20 letnikov samo na ptujski gimnaziji. Danes, ko so pred nami velike novosti ob uvajanju sodobne elektronske tehnologije v izobraževalno delo, že lahko konfrontiramo sedanje stanje z uspehi, ki so jih dosegali profesor Alič in njegovi vrstniki s svojo šolo analitično-sintetičnega mišljenja in urjenja duha v jasni logiki. Čas se ne ustavi, še manj pa je moč kolo razvoja zavrteti nazaj, prav nič pa taka ugotovitev ne zmanjšuje vrednosti velikih izobraževalnih uspehov, ki jih je dosegal Fran Alič kot profesor v svojem času. To mu z globoko hvaležnostjo in iskrenostjo priznavamo in moramo priznati vsi, ki smo šli skozi njegovo šolo.

Hudo enostranski pa bi bili, ko bi ob tej uri videli le njegovo izobraževalno dejavnost in prezrli vzgojitelja. Ni zamujal priložnosti, da je z lepo besedo čustveno obarval poklicno delo in budil v mladih estetske vrednote uma in srca.

Kdo ne pozna Frana Aliča kot blestečega govornika, ki je z dognano izoblikovanostjo svojih besed in z bogatim repertoarjem citatov iz del domačih in svetovnih klasičkov pritegoval in navduševal avditorij, pa najsi je bila skromna šolska proslava ali pa, ko je stopil na govorniški podij javne svečanosti. Z užitkom smo ga poslušali in zadovoljni odhajali.

Fran Alič se ni zapiral v zidove svojih učilnic, profesorske zbornice in ravnateljske pisarne. Prišel je iz Poljanske doline, pa je vendar kmalu uglašil svojo osebnost z novimi, tukajšnjimi prilikami ter se vključil v javno življenje. Vojna vih- ra, tragični dogodki v domovini in udarci, ki ni- so prizanesli pokojnikovi družini, so presekali po- vezani niz uspešnega dela. Vselej je bil pokončen mož, le v letih usodnega dogajanja smo ga vide- vali prizadetega, skrušenega, vendar ne strtega.

Morda bo kdaj ugotovljeno – iz večje časovne oddaljenosti in iz čistejše perspektive – da Fran Alič v povojnih letih ni imel dovolj priložnosti, da bi ustvarjalno razdal svoje veliko znanje in svoje nesporne sposobnosti.

In naposled je tu pred nami Fran Alič kot ravnatelj ptujske gimnazije, zadnji v zaporedju ravnateljev med obema vojnama. To so bila leta, ko je bilo ozračje nabito z napetostjo, še več: prve težke bitke so bile že dobojevano, grozile so nove, silnejše. Prava mojstrovina je bila v tistih dneh krmariti krhko barko ptujske gimnazije med Scilo in Karibdo nasprotujočih si in križajočih se poli- tičnih in družbenih interesov. To pa je bilo tudi obdobje povečanega zanimanja za gimnazijo, šte- vilčnega porasta dijakov. In tako je prav v času Aličevega ravnateljavanja vzniknila potreba po novem, ustreznjšem in lepšem šolskem poslopju, začela se je akcija za novo gimnazijo. Bila je kratkega veka, saj je krvava nevihta neizmerno pometla z vsem, kar je bilo našega. Boj za novo gimnazijo je ponovno vzplamtel šele dvajset let pozneje in se danes nadaljuje v akciji za srednje- šolski center. Ravnatelju Franu Aliču dolgujemo torej zahvalo za prvo iniciativo v tej smeri.

Od pokojnika se poslavljam v imenu gimnazije, vseh kolegov – nekdanjih in sedanjih – in v svojem imenu z zagotovitvijo, da ne bo pozabljen, in z željo, da bi mu bila naša gruda rahla in lah- ka, vsem svojcem pa izrekam iskreno sožalje.“

DELOVNA SKUPNOST GIMNAZIJE V ŠOLSLEM LETU 1972-73

Profesorski zbor

a) Redno nastavljeni

Zap. št.	Priimek, ime in naziv	Nastop službe	Stroka	Razrednik	Poučeval	Zadolžitve
1.	Čeh Rudolf, prof. ravnatelj	1940	franc. in latin. jezik	-	fr.: 3. b ³ ₃ , 4. a ² ₂ , 4. b ² ₂	pedagoški vodja zavoda, član IO po položaju
2.	Cimerman Milan, prof.	1960	telesna vzgoja	2. c	te. (m): 1. a ² ₃ , 1. b ² ₃ cd ² ₂ , 2. ab ² ₂ , 2. c ² ₂ , 3. ac ² ₂ , 3. b ² ₂ , 4. a ² ₂ , 4. bc ² ₂ te. (ž): 1. a ² ₃ , 1. b ² ₃ , 1. c ² ₂ , 1. d ² ₂ , 2. a ² ₂ , 2. bc ² ₂	telovadna zbirka, ŠSD, počitniška zveza; predsednik izvršnega odbora
3.	Hlupič Matilda, prof.	1960	slov. in ruski jezik	4. b	sl.: 1. a ⁴ ₄ , 1. c ⁴ ₄ , 1. d ⁴ ₄ , 2. b ⁴ ₃ , 3. a ⁴ ₃ , 4. b ⁴ ₄ ru.: 4. c ² ₂	literarni krožek, član razpisne komisije
4.	Korenjak Boris, predm. učitelj	1945	glasbena vzg., zgod.	1. d	gv.: 1. a ¹ ₁ , 1. b ¹ ₁ , 1. c ¹ ₁ , 1. d ¹ ₁ , 2. a ¹ ₁ , 2. b ¹ ₁ , 2. c ¹ ₁ tp.: 1. a ¹ ₁ , 1. b ¹ ₁ , 1. c ¹ ₁ , 1. d ¹ ₁ , 2. a ¹ ₁ , 2. b ¹ ₁ , 2. c ¹ ₁ tv.: 1. ab ¹ ₂ - 4 skupine, 1. c ₁ , 1. d ¹ ₁ , 2. abc ² ₂ - 6 skupin	delavnica za tehnični pouk, član komisije za ocenitev osnovnih sredstev
5.	Lugarič Albin, prof.	1953	likovna vzgoja	-	lv.: 1. a ¹ ₁ , 1. b ¹ ₁ , 1. c ² ₂ , 1. d ² ₂ , 2. a ¹ ₁ , 2. b ¹ ₁ , 2. c ¹ ₁	likovna zbirka in likovni krožek
6.	Maučec Matija, prof.	1936	zemljepis, zgodovina	1. c	ze.: 1. a ² ₂ , 1. b ² ₂ , 1. c ² ₂ , 1. d ² ₂ , 2. a ² ₂ , 2. b ² ₂ , 2. c ² ₂ , 3. a ² ₁ , 3. b ² ₁ , 3. c ² ₁ , 4. a ¹ ₂ , 4. b ¹ ₂ , 4. c ¹ ₂ zg.: 1. a ² ₂ , 1. c ³ ₂ , 1. d ³ ₂	kabinet za zgodovino-zemljepis, predsednik razpisne komisije
7.	Paulinič Arnold, prof.	1931	nemški in franc. jezik	2. b	ne.: 1. b ⁴ ₄ , 1. c ⁴ ₃ , 1. d ⁴ ₃ , 2. b ³ ₂ , 2. c ³ ₂ , 3. b ² ₃ , 3. c ² ₃ , 4. b ² ₃ , 4. c ² ₃ fr.: 2. b ² ₃	delovni načrt in suplenture
8.	Podgoršek Helena, prof.	1952	angl. in nemški jezik	3. a	an.: 1. a ⁴ ₄ , 1. b ⁴ ₄ , 1. c ⁴ ₃ , 2. a ³ ₂ , 2. c ³ ₂ , 3. a ² ₃ , 3. c ² ₃ , 4. a ² ₃ , 4. c ² ₃ pz.: 3. abc ¹ ₂ , 4. abc ² ₁	RK, šolsko glasilo, član IO

9. Regent Jasna,
prof. priprav.	1972	franc. in ital. jezik	1. a	fr.: 1. a^3_2 , 1. b^3_2 , 1. c^2_3 , 1. d^2_3 , 2. a^2_3
2. c^2_3 , 3. a^3_3 , 3. c^3_3
la.: 1. $abcd^2_2$	organizacija filmskih in gledaliških predstav
10. Sorec Herbert,
predm. učitelj	1938	obramba in zaščita	-	oz.: 3. a^1_2 , 3. b^1_2 , 3. c^1_2 ,
4. a^2_2 , 4. b^2_2 , 4. c^2_2	kabinet za OZ, sekretar org. ZK, preds. sind. podružnice, član komisije za uskladitev samoupravnih aktov, preds. komisije za ocenitev osn. sred.
11. Šuligoj Drago, prof.	1956	slov. in srbohrv. jezik	3. b	sl.: 1. b^4_4 , 2. a^4_3 , 2. c^4_3 , 3. b^4_3 ,
3. c^4_3 , 4. a^4_4 , 4. c^4_4	dijaška knjižnica, mladinski tisk, urednik izveštij, predsednik komisije za kršitev delovnih obveznosti
12. Šuligoj Ljubica,
prof. in dipl. polit.	1957	zgodovina, sociol.	4. a	zg.: 1. b^3_2 , 2. a^2_3 , 2. b^2_3 , 2. c^2_3 ,
3. a^2_3 , 3. b^2_3 , 4. a^3_2 , 4. b^3_2 , 4. c^3_2
so.: 4. a^2_1 , 4. b^2_1 , 4. c^2_1	klub OZN, šolska kronika, tehnična organizacija izveštja, predsednik DS
13. Šumandl Marija, prof.	1963	biologija, kemija	2. a	bi.: 1. a^3_3 , 1. b^3_3 , 1. c^3_3 ,
1. d^3_3 , 2. a^2_2 , 2. b^2_2 , 2. c^2_2
3. a^3_2 , 3. b^3_2 , 3. c^3_2
pz.: 3. abc^4_2 , 4. abc^4_2	biološki kabinet, taborniška organizacija, predsednik komisije za uskladitev samoupravnih aktov
14. Tonejc Branko,
predm. učitelj	1969	matematika, fizika	-	ma.: 1. a^3_3 , 1. c^4_4 , 1. d^4_4 , 2. a^3_3 ,
2. b^3_3 , 2. c^3_3
pz.: 3. abc^4_2 , 4. abc^4_2	ZMS, planinska sekcija, matematični krožek
15. Žerak Zlatko, prof.	1960	biologija, kemija	3. c	ke.: 1. a^2_2 , 1. b^2_2 , 1. c^2_2 , 1. d^2_2 ,
2. a^3_2 , 2. b^3_2 , 2. c^3_2 , 3. a^1_2 , 3. b^1_2 ,
3. c^1_2	kemijski praktikum, kemijski in šahovski krožek, dijaška skupnost
16. Žižek Adolf,
dipl. ing., prof.	1968	elektroinženir, fizika	4. c	fi.: 2. a^2_3 , 2. b^2_3 , 2. c^2_3 , 3. a^3_2 ,
3. b^3_2 , 3. c^3_2 , 4. a^4_3 , 4. b^4_3 , 4. c^4_3	avdiovizualna zbirka, fizikalni krožek, član komisije za kršitev delovnih obveznosti
17. Žmavc Ivan, prof.	1963	matematika, fizika	1. b	ma.: 1. b^3_3 , 3. a^3_3 , 3. b^3_3 , 3. c^3_3 ,
4. a^4_4 , 4. b^4_4 , 4. c^4_4	fizikalni kabinet in matematična zbirka, član IO

Zap. št.	Priimek, ime in naziv	Nastop službe	Stroka	rednik	-zav. Poučeval	Zadolžitve
b) Honorarni predavatelji						
18.	Gojčič Alojz, prof., dipl. polit.	1966	sociologija	-	pz.: 3. abc ¹ ₂ , 4. abc ¹ ₂	
19.	Krašovec Anica, predm. učiteljica	1967	telesna vzgoja, biolog.	-	te. (ž): 3. a ² ₂ , 3. bc ² ₂ , 4. ac ² ₂ , 4. b ² ₂	folklor
20.	Slekovec Adalbert, predm. učitelj	1930	defektologija	-	ps.: 3. a ² ₂ , 3. b ² ₂ , 3. c ² ₂	
21.	Stojčevski Dimče abs. fak. za pol. v.	1972	politologija	-	so.: 3. a ¹ ₂ , 3. b ¹ ₂ , 3. c ¹ ₂ fil.: 4. a ³ ₂ , 4. b ³ ₂ , 4. c ³ ₂	delo z mladimi komunisti
22.	Pulko Vladislav, predm. učitelj	1961	glasbena vzgoja		pe: pevski zbor	
23.	Michel le Marechal				lektor za francoski jezik	
Administrativno in tehnično osebje						
24.	Vauda Fanika	1941	tajnica			član komisije za uskladitev samoupravnih aktov, član komisije za kršitev delovnih obveznosti
25.	Peternik Viktor	1958	hišnik, kurjač			član IO, član komisije za ocenitev osn. sredstev
26.	Rojko Jožefa	1948	snažilka			
27.	Zorec Jožefa	1943	snažilka			
28.	Klobasa Jožefa	1952	snažilka			

Honorarno zaposlena v dijaški kuhinji od leta 1962

29. Dežman Pavla

PERSONALNE SPREMEMBE IN BOL. DOPUSTI V ŠOL. LETU 1972-73

1. Nameščen i:

Florjančič Franko, predm. uč., je bil honorarno nameščen kot laborant za fiziko in kemijo od 1. septembra 1972 do 30. junija 1973.

Klobasa Jožefa je bila nameščena kot snažilka od 1. decembra 1972 do 31. julija 1973

Krašovec Anica, predm. uč., je poučevala telesno vzgojo od 1. septembra 1972 do 31. avgusta 1973 kot honorarni predavatelj.

Pulko Vladislav, predm. uč., je vodil pevski zbor od 1. septembra 1972 do 1. aprila 1973 kot honorarni predavatelj.

Regent Jasna, prof. pripr., je poučevala francoščino in latinščino. Od 1. septembra 1972 do 19. marca 1973 je bila nameščena za določen čas, nato za nedoločen čas.

Slekovec Adalbert, predm. uč., je poučeval psihologijo od 1. septembra 1972 do 30. junija 1973 kot honorarni predavatelj.

Stojčevski Dimče, abs. VŠPV, je poučeval sociologijo in filozofijo od 1. oktobra 1972 do 30. junija 1973 kot honorarni predavatelj.

Tonejc Branko, predm. uč., je poučeval matematiko od 1. septembra 1972 do 31. avgusta 1973; nameščen za določen čas.

2. Prenehanje del. razmerja:

Gojčič Alojz, profesor, se je 29. septembra 1972 zaposlil v srednji politični šoli v Ljubljani; kot honorarni predavatelj je poučeval družbene vede pri praktičnih znanjih.

3. Bolezenski dopusti:

Žerak Zlatko, profesor, je bil na bolezenskem dopustu od 28. decembra 1972 do 4. januarja 1973.

Žižek Adolf, dipl. ing., je bil na bolezenskem dopustu od 24. do 29. decembra 1972.

PREDMETNIK V PETDNEVNEM DELOVNEM TEDNU ZA Š. L. 1972-73

Predmet	Razred				Skupno št. teden. ur	Št. ur v 40 tednih
	1.	2.	3.	4.		
a) splošna smer						
Slovenski jezik	4-4	4-3	4-3	4-4	15	600
Zgodovina	3-2	3-2	3-2	3-2	10	400
Sociologija	-	-	1-2	1-2	3,5	140
Filozofija	-	-	-	2-3	2,5	100
Psihologija	-	-	2-2	-	2	80
Angleški jezik	4-4	2-3	2-3	2-3	11,5	460
Nemški jezik						
Francoski jezik	I. tuji jezik		3-3	2-2	10	400
Ruski jezik	II. tuji jezik					
Zemljepis	2-2	2-2	2-1	2-1	7	280
Matematika	3-3	3-3	3-3	4-4	13	520
Fizika	-	2-3	2-3	4-3	8,5	340
Kemija	2-2	3-2	2-1	-	6	240
Biologija	3-3	2-2	3-2	-	7,5	300
Umetnostna vzgoja	2-2	2-2	-	-	4	160
Telesna vzgoja	2-3	2-2	2-2	2-2	8,5	340
Tehnična vzgoja	2-3	3-3	-	-	5,5	220
Obramba in zaščita	-	-	1-2	2-2	3,5	140
Praktično znanje	-	-	1-2	1-2	3	120
Skupaj	30-30	30-30	31-31	30-30		

	Predmet	Razred				Skupno št. teden. ur v 4 letih	
		1.	2.	3.	4.		
b) pedagoška smer	Slovenski jezik	4-4	4-3	4-3	4-4	15	
	Zgodovina	3-2	3-2	2-3	3-2	10	
	Sociologija	-	-	1-2	2-2	3,5	
	Filozofija	-	-	-	2-3	2,5	
	Pedagogika	-	-	-	1-2	1,5	
	Psihologija	-	-	2-2	-	2	
	Likovna vzgoja	2-2	2-2	1-1	1-1	6	
	Glasbena vzgoja	1-1	2-2	1-1	1-1	5	
	Angleški jezik	} I. tuji jezik	4-4	3-3	2-3	3-3	12
	Nemški jezik						
	Francoski jezik	- II. tuji jezik	3-3	2-3	2-2	2-2	9,5
	Zemljepis		2-2	2-2	2-1	2-1	7
	Matematika		4-4	3-3	3-3	3-3	13
	Fizika		-	2-3	3-2	3-3	8
	Kemija		2-2	3-2	2-2	-	6,5
	Biologija		3-3	2-2	3-2	-	7,5
	Telesna vzgoja		2-2	2-2	2-2	2-2	8
Tehnična vzgoja		1-2	1-2	-	-	3	
Obramba in zaščita		-	-	1-2	2-2	3,5	
Skupaj		31-31	31-31	31-31	31-31	123,5	

Opomba: V rubrikah „razred 1. 2. 3. 4.“ pomeni prva številka število učnih ur v prvi, druga številka pa število učnih ur v drugi poldekadi.

KRONIKA ZA ŠOLSKO LETO 1972-73

1. september: Pričetek pouka in prva konferenca profesorskega zbora. Formiranih je bilo 13 oddelkov, od teh 2 pedagoška; zaključek jesenskega zaključnega izpita;

Od 3. do 9. septembra: Četrtošolci so bili na zaključni ekscurziji po Jugoslaviji;

Od 16. do 17. septembra: Moška ekipa tabornikov je na republiškem tekmovanju v Ilirski Bistrici zasedla 2., ženska pa 1. mesto in se tako plasirala v zvezno tekmovanje;

20. september: Pedagoški svetovalci Zavoda za šolstvo SRS so prisostvovali pouku matematike, fizike, sociologije, filozofije in telesne vzgoje;

21. september: Konferenca profesorskega zbora je razpravljala o problemih štipendiranja in bivanja dijakov v dijaškem domu, še zlasti o pedagoških oddelkih, kjer je šibko znanje, potreba

po učiteljih pa velika; zavod je zapustil tov. Alojz Gojčič, ker je odšel na drugo delovno mesto;

25. september: Pouku biologije je prisostvovala pedagoška svetovalka Zavoda za šolstvo SRS; pričeli so se popravni zaključni izpiti;

28. september: Pedagoški svetovalci iz Maribora so prisostvovali pouku slovenščine, zgodovine, zemljepisa in angleščine;

29. in 30. september: Člani delovne skupnosti so bili na poučni ekscurziji na Kozjanskem in v Posavju;

5. oktober: Geološka ekscurzija tretješolcev;

6. oktober: Športni dan – medrazredna tekmovanja v športnih igrah;

10. oktober: Krvodajalske akcije so se udeležili dijaki 3. in 4. razredov;

12. oktober: Konferenca profsorskega zbora je razpravljala o učnovzgojnih problemih;

13. oktober: Dijaki 1. in 2. razredov so si ogledali lovsko razstavo v Mariboru;

15. oktober: Zbor roditeljske šolske skupnosti je razpravljala o organizacijskih ter o problemih telesne vzgoje in zdravstvenega stanja dijakov; v delovno skupnost je bila izvoljena kot predstavnica staršev dr. Jožica Suhadolnik; zboru roditeljske skupnosti so sledili razredni roditeljski sestanki;

16. oktober: Gimnazijska mladina je dala pobudo za manifestativno zborovanje ptujskih srednješolcev v zvezi s protislovensko gonjo na Koroškem;

17. oktober: Skupščina občine Ptuj je imenovala za ravnatelja zavoda Rudolfa Čeha;

26. oktober: Letna konferenca ZMS na šoli: za predsednico je bila izvoljena drugošolka Nada Krajnc;

27. oktober: Klub OZN je organiziral v počastitev dneva OZN predavanje študentov iz Laosa;

31. oktober: Žalna komemoracija ob dnevu mrtvih pred spominsko ploščo v gimnazijski avli ter sodelovanje na komemoraciji na mestnem pokopališču;

9. november: Na javni tribuni je razpravljala z mladino član CK ZKS Branko Gorjup o Pismu tov. Tita;

13. november: Prva redovalna konferenca, pozitivni učni uspeh je imelo 61,2 % dijakov;

14. november: Dijaki slovenske celovške gimnazije so se zahvalili za moralno podporo v njihovem boju;

20. november: Člani delovne skupnosti so na referendumu pristali na kmečko zavarovanje;

21. november: Šolska predstava – Roksandić: „Babilonski stolp“; na konferenci profsorskega zbora je tekla razprava o ugotovitvah 19. seje

Med svečanim govorom prof. Ljubice Šuligoj sedijo od leve proti desni: udeleženca oktobrske revolucije Karel Pertekel in že pokojni Ivan Potočnik ter udeleženca NOB Tone Potočnik in Tone Kralj

CK ZKS glede idejne vzgoje; na seji je bil izvoljen nov izvršni odbor, ki ga ponovno vodi Milan Cimerman; formirane so bile samoupravne komisije;

28. november: Proslava ob dnevu republike, 30-letnice prvih slovenskih brigad in 55-letnice oktobrske revolucije. Svoje spomine so dijakom posredovali: udeleženca oktobrske revolucije tovariša Potočnik in Pertekel, spremljevalec slovenske delegacije na II. zasedanje Avnoja tov. Anton Kralj in borec NOV tov. Tone Potočnik; v ZK je bilo sprejetih več dijakov; zvečer istega dne so dijaki sodelovali na občinski akademiji;

3. december: Umrli je Janez Mežan, akademski slikar in profesor na naši gimnaziji do svoje upokojitve;

6. december: Razprava o srednješolskem centru v Ptujju;

8. december: Na šolo je začel prihajati lektor francoskega jezika Michel Le Marechal, ki vodi intenzivni pouk francoskega jezika; dijaška dramska skupina se je predstavila s Fischerjevim „Prostim dnevom“ v režiji Petra Malca;

11. december: Politični aktiv je razpravljal o srednješolskem centru;

16. december: Srečanje članov klubov OZN sosednih občin in odhod v Mostje k spomeniku slovenskogoriške čete;

21. december: Proslava obveznikov OZ ptujskih srednjih šol in ogled filma „Tora, tora, tora“;

25. december: Protestno zborovanje ob tednu solidarnosti z vietnamskim ljudstvom v mladinskem klubu na pobudo gimnazijskega krožka OZN; zbiranje prostovoljnih prispevkov za vietnamsko ljudstvo;

26. december: Konferenca profesorskega zbora je razpravljala o učnih uspehih in vplivih Cerkve na dijaško mladino;

predsednik republiške konference ZMS Živko Pregl je predaval učiteljem srednjih šol o dijaškem samoupravljanju;

27. december: Anketiranje četrtošolcev o usmerjanju v poklice;

29. december: Dijaško jelkovanje in družabno srečanje članov DS;

Januar: Več sej o srednješolskem centru;

4. januar: Razredni roditeljski sestanki;

9. januar: 22 mladih članov ZK je osnovalo jedro marksističnega krožka;

11. januar: Na javni tribuni je govorila o religiji Zmaga Kaučič iz Maribora;

12. januar: Dijaki so si ogledali operno predstavo „Traviata“ in nekatere kulturnozgodovinske spomenike v Ljubljani;

18. januar: Profesorski zbor je razpravljal o srednješolskem centru;

19. januar: Predstavniki ptujskih študentov so seznanjali četrtošolce s študijem na raznih fakultetah;

20. januar: Občni zbor tabornikov Kvedrovega odreda;

24. januar: Polletna konferenca, pozitivno izdelalo 73,7 % dijakov;

Od 25. do 31. januarja: Smučarski tečaj naših dijakov na Mali kopi pod vodstvom Milana Cimermana;

26. januar: Zaključek semestra;

30. januar: Dijaška gledališka predstava SNG iz Ljubljane Dubillardovih „Naivnih lastovk“;

5. februar: Pričetek 2. polletja;

7. februar: Akademija dijakov gimnazije in šolskega kovinskega centra ob slovenskem kulturnem prazniku; na akademiji so dijaki brali svoje literarne sestavke;

9. februar: Zimski športni dan na Pohorju;

13. februar: Učiteljem srednjih šol je predaval Boris Ziherl o marksistični idejnosti pouka;

15. februar: Informativni dan za četrtošolce srednjih šol SRS o študiju na visokih šolah in fakultetah;

pričetek zbiralne akcije za Kidričev spomenik v Kidričevem;

17. februar: XX. maturantski ples v Kidričevem pod pokroviteljstvom trgovskega podjetja „Izbira“. Sodeloval je član Mestnega gledališča ljubljanskega Zlatko Šugman;

22. februar: Občni zbor planinske sekcije; na seji DS smo poslušali poročilo o delu inventurnih komisij;

26. februar: DS je sprejela zaključni račun za leto 1972;

2. marec: Drugošolci so bili na ekskurziji v železarni Štore;

4. marec: Gimnazijska skupina je sodelovala na tradicionalnem kurentovanju;

9. marec: Seminar za mladinska vodstva;

20. maturantski ples v Kidričevem 17. 2. 1973

Od 9. do 11. marca: Seminarja za organizacijo marksističnih krožkov v Bohinju se je udeležil sekretar dijaškega aktiva ZK Andrej Žmauc;

11. marec: Zbor roditeljske šolske skupnosti in razredni roditeljski sestanki;

na področnem tekmovanju v gimnastiki v Mariboru je dosegla moška ekipa prvo, ženska tretje mesto, med posamezniki pa je zasedel prvo mesto Radovan Ačimovič;

14. marec: Zdravniški pregledi dijakov od 1. do 3. razreda;

17. marec: Na republiškem srednješolskem prvenstvu v gimnastiki v Ljubljani je zasedla moška ekipa prvo mesto, med posamezniki pa je v vseh disciplinah zmagal tretješolec Radovan Ačimovič;

19. marec: Jasna Regent je bila nastavljena kot predavateljica za francoski jezik za nedoločen čas;

21. marec: Gostovanje mariborske drame s „Kastelko“;

22. marec: Na javni tribuni se je pogovarjal z dijaki pisatelj Ivan Potrč. Zvečer je priredila Študijska knjižnica literarni večer v počastitev pisateljve 60-letnice;

24. marec: Dijaki II. gimnazije iz Ljubljane so uprizorili v francoščini Ionescove „Nosoroge“;

29. marec: Konferenca profesorskega zbora je razpravljala o stališčih Skupščine SRS glede idejnosti vzgoje in izobraževanja;

7. april: Na tekmovanju mladih matematikov v Kopru je bila pohvaljena prvošolka Zdenka Pišek;

8. april: Spominska proslava ob 70-letnici rojstva dr. Jožeta Potrča pred rojstno hišo v Vintarovcih. Govoril je sekretar sekretariata CK ZKS Franc Šetinc;

9. april: Besežiranje četrtošolcev;

Literarni večer ob 60-letnici pisatelja Ivana Potrča dne 22. marca 1973 (drugi z leve pisatelj, stoje recitatorji gimnazije)

10. april: Dijaška predstava ptujskega gledališča, ki je priredilo Schillerjevo dramo „Maria Stuart“;

12. april: 3. redovalna konferenca; pozitivno je izdelalo 65,6 % dijakov;

18. april: Branko Tonejc je opravil strokovni izpit;

taborniški mnogoboj Kvedrovega odreda;

20. april: Umrl je prof. Fran Alič, gimnazijski ravnatelj v pokoju;

22. april: Odkritje spomenika Borisu Kidriču v Kidričevem. Na zborovanju je govoril predsednik izvršnega sveta SRS Andrej Marinc;

26. april: Drugošolka Jožica Fideršek je sprejela v Tolminu na proslavi ob 280-letnici tolminskega punta drugo republiško nagrado za literarni sestavek o kmečkih puntih; prva nagrada ni bila podeljena;

šolska proslava ob dnevu OF; dijaki so izva-

jali recital „Od kmečkih uporov do slovenske državnosti“; nastopila je tudi folklorna gimnazijska skupina s slovenskimi narodnimi plesi;

Od 27. aprila do 3. maja: Spomladanski odmor;

3. maj: Član celjskega narodnega gledališča Marjan Dolinar je izvajal recital Izaka Rablja „Rdeča konjenica“;

5. maj: Republiško prvenstvo v streljanju. Udeležile so se ga tretješolke Julija Kodrič, Mira Meško, Majda Tušek in Barbara Zorčič ter dosegle prvo mesto;

6. maj: Dijaki so pospremili zvezno štafeto;

8. maj: Dijaki so ponovno nastopili z recitalom „Od kmečkih uporov do slovenske državnosti“ v počastitev krajevnega praznika mesta Ptuj pred občinstvom;

9. maj: Športni dan – tekmovanje v atletskih disciplinah;

10. maj: Izvršni odbor je sklenil, da podaljša mandat samoupravnim organom do jeseni zaradi personalnih sprememb v novem šolskem letu;

14. maj: Tretješolec Bojan Novak se je udeležil posvetovanja v Ljubljani o pomoči zamejski mladini;

24. maj: Zaključne slovesnosti ob dnevu mladosti na športnem stadionu in sprejem mladih v ZK; naši dijaki so sodelovali na slovesnosti v Beogradu;

orientacijska konferenca za 4. razrede;

na tekmovanju „Znanost mladini“ v Ljubljani so bili pohvaljeni naši tekmovalci;

dijaki 2. in 3. razredov so pomagali pri tehničnih pripravah za izvedbo referendumov v Ptuj u krajevem samoprispevku;

28. maj: Testiranje četrtošolcev o inteligenčnih sposobnostih za bodoči študij;

30. maj: Pouku sta prisostvovala pedagoška

svetovalca iz Ljubljane tov. Pretnarjeva za kemijo in tov. Kregar za fiziko;

31. maj: Roditeljski sestanki za razrede od 1 – 3;

1. junij: Razredne ekskurzije;

5. junij: Člani likovnega krožka so priredili razstavo v Kvedrovem paviljonu;

slovo maturantov;

zaključna redovalna konferenca za 4. razrede; izvršni odbor je razpravljajal o adaptacijah na šoli v počitniškem času;

9. junij: Gimnazijska folklorna skupina je gostovala v Novem gradu pri Koprivnici v okviru prireditev pobratenih sosednjih občin;

12. junij: Orientacijska konferenca za razrede od 1 – 3;

15. junij: Šest najboljših dijakov je odšlo v Ljubljano na srečanje najboljših srednješolcev v Sloveniji;

Slovo maturantov po ptujskih ulicah 5. junija 1973

Slovo maturantov na gimnazijskem dvorišču 5. junija 1973

19. junij: Seja izpitnega odbora za zaključni izpit in pismena naloga iz slovenskega jezika;

20. junij: Pismena naloga pri zaključnem izpitu iz tujih jezikov in matematike;

redovalna konferenca za razrede od 1 – 3; pozitivno je izdelalo (upoštevajoč tudi 4. razrede) 260 dijakov ali 86 0/0;

Od 21. do 30. junija so bili drugošolci na proizvodnem delu;

22. junij: Zaključen vpis novincev;

Od 22. do 25. junija: Ustni zaključni izpiti;

25. junij: Konec zaključnega izpita. Od 55 kandidatov je imela le ena dijakinja popravni izpit;

kadrovska komisija je na svoji seji razpravljala o personalnih vprašanjih v naslednjem šolskem letu;

26. junij: Zaključna šolska slovesnost, razdeli-

tev spričeval o zaključnem izpitu, knjižnih nagrad in pohval;

zvečer valeta na Gorci;

28. junij: Razgovor predstavnikov občinske skupščine s predstavniki DS o usklajevanju samoupravnih aktov z ustavnimi amandmaji;

29. junij: Zaključna konferenca profesorskega zbora;

Julij–avgust: Dijaki I. letnikov pedagoške smeri so bili na 10-dnevnem plavalnem tečaju v Kaštel Kambelovcu pod vodstvom tov. Cimermana;

gradbena dela na šoli (gradnja orodjarne, ureditev slačilnice) ter vzdrževalna dela (remont moških WC, oplesk vrat, obnova parketa ipd.);

27. avgust: Konferenca profesorskega zbora in popravni izpiti. Po popravnih izpiti je izdelalo na šoli 282 ali 93,4 0/0 dijakov.

ŠOLSKE ORGANIZACIJE, DRUŠTVA IN KROŽKI

DIJAŠKA ŠOLSKA SKUPNOST IN MLADINSKA ORGANIZACIJA

Delo organizacije ZMS, krožkov, klubov in društev je zaživelo na šoli v šol. letu 1972/73 meseca oktobra. Takrat je bila sklicana letna konferenca aktiva ZMS, na kateri smo izvolili novi odbor in sprejeli delovni načrt.

Ob dnevu mrtvih smo se udeležili komemoracije na ptujskem pokopališču, za dan republike pa proslave in organizirali v šolski telovadnici ples. V novembru smo se zbrali tudi na protestnem zborovanju v zvezi z dogodki na avstrijskem Koroškem.

22. decembra smo sodelovali na proslavi dneva JLA v ptujski kino dvorani. Nekaj dijakov je dobilo za svoje prizadevno delo pri pouku obrambe in zaščite knjižne nagrade.

Za novo leto smo priredili silvestrovanje po razredih in skupno zabavo z dijaki ostalih srednjih šol v Narodnem domu, ki je dobro uspela.

V januarju smo si ogledali Ficherjevo dramo Prosti dan, ki so jo uprizorili člani gimnazijskega dramskega krožka pod vodstvom režiserja Petra Malca.

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo počastili spomin na velikega Prešerna s proslavo v kino dvorani. Ob tej priliki je bilo podeljenih dijakom nekaj knjižnih nagrad za najboljše literarne prispevke.

4. marca smo sodelovali v karnevalski povorci. Naša skupina je zasedla 9. mesto in si s tem prislužila 300 novih dinarjev nagrade. Prijetno pustno zabavo je, kljub tesnemu prostoru v Klubu mladih, pripravila skupnost šol EŠ, KŠC in gimnazije. Marca meseca je bila v šolski risalnici tudi javna tribuna, na katero smo povabili pisatelja Ivana Potrča, ki je odgovarjal na različna naša vprašanja.

Ob 400-letnici slovensko-hrvatskega kmečkega upora so pripravili naši dijaki izvirno in zanimivo proslavo. Člani literarnega krožka so izvajali recital „Od kmečkih puntov do slovenske državnosti“, gimnazijska folklorna skupina pa je prikazala več slovenskih narodnih plesov. Meseca

maja smo pozdravili štafeto mladosti, sodelovali pa smo tudi na različnih športnih tekmovanjih v tednu mladosti. Organizirali smo poučne ekskurzije pa razredih v kraje, kjer je prišlo v preteklih stoletjih do upora kmetov-podložnikov proti fevdalcem.

Naši dijaki so sodelovali tudi v delovnih akcijah – med drugim urejali tudi gimnazijsko doročišče.

Naš delovni načrt je bil skoraj v celoti izpolnjen. Edino dijaškega almanaha nam ni uspelo izdati, ker je bilo med sodelavci premalo zavzetosti za delo. Zato pa smo v mesecu marcu in v aprilu izdali list Informator, ki je dijake seznanjal z vsem dogajanjem na našem zavodu.

Nada Krajnc, 2. a

ORGANIZACIJA ZVEZE KOMUNISTOV

V šolskem letu 1972/73 so tvorili aktiv ZK na gimnaziji profesorji in dijaki, člani ZK, ki so se nekajkrat sestali. Na sestankih smo obravnavali tekoča in aktualna vprašanja. Tako smo najprej temeljito proučili Titovo pismo in sprejeli smernice za naše nadaljnje delo. Posebej je bilo poudarjeno, da morajo biti vsi naši dijaki deležni več marksistične vzgoje. Organizirali smo javne tribune, na katere smo povabili ugledne politične in družbene delavce. Med drugim je na naših javnih tribunah sodeloval član CK ZKS tov. Branko Gorjup.

Člani aktiva smo dalje razpravljali o ustavnih dopolnilih, o političnem dogajanju v svetu ter o vsej problematiki, ki zadeva naš zavod.

Naša skrb je bila usmerjena tudi v to, da bi sprejeli v naše vrste nove člane, predvsem dijake.

29. junija 1972 je bilo sprejetih v članstvo 9 dijakov. Ko so se 29. novembra na proslavi v gledališču srečali udeleženci oktobrske in naše revolucije ter gimnazijska mladina, smo ob svečanem zaključku proslave sprejeli v ZK 18 dijakov naše šole. Sledil je še množični sprejem dijakov vseh ptujskih srednjih šol v naše vrste 24. maja 1973 na igrišču „Drava“ v Ptujju.

V šolskem letu 1972/73 se je aktivnost dijakov-komunistov na naši šoli precej povečala. Že v začetku šolskega leta smo sprejeli v naše vrste nove člane, predvsem dijake 4. razreda. Večjo politično zrelost in aktivnost pa je bilo opaziti tudi pri nekaterih dijakih 3. razreda. Dijaki-člani ZK smo bili vključeni v šolski aktiv ZK skupaj s profesorji, vendar pa smo ustanovili posebej še svoj aktiv. V predsedstvo aktiva so bili izvoljeni Žmauc Andrej kot sekretar, Herga Janko, Marčič Miran in Novak Bojan pa kot člani.

Na sestanku skupaj s profesorji smo dijaki predlagali organizacijo demonstracij proti delovanju nacističnih in nacionalističnih sil na avstrijskem Koroškem. Demonstracije po ptujskih ulicah so odlično uspele. Prav tako smo skupaj z ZMS predlagali organizacijo javnih tribun, ki so razgibale dejavnost mladih na gimnaziji. Pokazalo se je, da se naši dijaki zanimajo za dogajanja v domovini in v svetu, predvsem pa jih je pritegnila tribuna s temo „Odnos ZKJ do religije“. Na tej tribuni smo bili prav člani ZK najbolj aktivni. Aktiv ZK, ki je deloval ves čas v tesni zvezi z marksističnim krožkom, meni, da bi bilo koristno, če bi uspeli bolj povezati med seboj delo različnih krožkov na šoli. Z veseljem smo pozdravili ideje o Informatorju – glasilu ZMS na šoli.

Pričeto delo je potrebno nadaljevati. Prav člani ZK morajo biti najbolj aktivni.

Ob koncu šolskega leta 1972/73 smo sprejeli v svoje vrste nove člane. Število mladih komunistov na šoli ni majhno, potrebno pa bo vključiti v ZK v prihodnje še več mladih članov.

Anketa, ki smo jo pripravili ob zaključku šolskega leta, bo v veliki meri pokazala, kakšno je zanimanje dijakov nižjih letnikov za našo organizacijo in kako vrednotijo naše delo.

Herbert Sorec, sekretar aktiva ZK
Andrej Žmauc, sekretar mlad. aktiva ZK

MARKSISTIČNI KROŽEK

Delo marksističnega krožka ima na našem zavodu že svojo tradicijo, vendar je v prejšnjem šolskem letu precej zamrlo. Letos smo poskušali dejavnost krožka obuditi, pa nam to ni najbolje uspelo. Sestajati smo se pričeli meseca decembra

1972. Zanimanje za marksistični krožek je bilo zadovoljivo. Člani krožka so bili v glavnem tudi člani ZK. V začetku nas je bilo okrog sedem, pozneje pa je število članov nihalo med 5 in 10.

Ker nismo imeli pravega mentorja, smo se odločili za nekakšno obliko debatno-marksističnega krožka, saj za poglobljeno študijsko delo nismo imeli dovolj osnove. Šolski aktiv ZMS je poslal v mesecu marcu 1973 vodjo marksističnega krožka dijaka Andreja Žmauca na seminar za vodje marksističnih krožkov v Bohinj. Tako smo spoznali delo drugih krožkov v Sloveniji in to nam je precej pomagalo. Ugotovili smo tudi, da smo se pravilno odločili za debatno obliko krožka, saj bi nam površno študijsko delo samo škodovalo. Vodja krožka je pripravil predavanje z naslovom „Nekateri problemi samoupravljanja in odmevi v svetu“. To temo je podal tudi na seminarju v Bohinju. Člani krožka smo preštudirali še šolski statut in posredovali vodstvu ZMS na šoli nekaj predlogov, kako bi še bolj razvili dijaško samoupravljanje. Ves čas smo skupno prebirali Informativni bilten in aktivno sodelovali pri javnih tribunah na šoli.

Delo marksističnega krožka je bilo otežkočeno, ker nismo imeli mentorja. Vsekakor bo v prihodnje potreben mentor, saj se bo lahko le tako poglobljeno študijsko delalo.

Andrej Žmauc, 4. a

KLUB OZN

V šolskem letu 1972/73 je deloval klub OZN na naši šoli dokaj uspešno in to pod vodstvom tovarišice profesorice Šuligojeve. Z delom smo začeli v začetku oktobra, nato pa se sestajali vsakih 14 dni. Člani kluba, katerih število je naraslo na 40, so bili razdeljeni v skupine. Vsaka izmed njih je obravnavala svoje svetovno področje ter nato poročala na skupnem sestanku o dogodkih in vprašanjih v tistem delu sveta.

Urejali smo tudi svojo oglasno desko. Tako smo poskrbeli za razstave ob dnevu OZN in ob dnevih vseh specializiranih agencij svetovne organizacije. Ob aktualnih dogodkih doma in v svetu pa so se na naši oglasni deski zvrstili tudi izrezki iz različnih časopisov.

Sodelovali smo tudi pri organizaciji razstave o Indiji, katere glavni organizator je bila Občinska konferenca klubov OZN Ptuj.

Da bi naše delo še popestrili, smo se odločili organizirati predavanja tujih študentov. Našemu povabilu sta se odzvala študenta iz Laosa.

Skupaj z organizacijo ZMS smo pripravili tudi tri javne tribune.

Na vseh predavanjih in tribunah se je zbralo lepo število dijakov. Upamo, da bomo z našim uspešnim delovanjem pritegnili v svoj krog v prihodnje še več dijakov.

Marta Prelog, 3. b

MLADINSKA ORGANIZACIJA RK

Vsi dijaki gimnazije so člani RK. V odbore razrednih skupnosti je bil izvoljen po 1 njihov zastopnik.

V tednu zdravja so dijaki prvih in drugih razredov obravnavali pri pouku biologije temo „Pomen okolja na zdrav duševni razvoj otroka“, dijaki tretjih in četrtnih razredov pa so o isti temi govorili pri pouku praktičnih znanj.

Dijaki in dijakinje tretjih in četrtnih razredov so se udeležili krvodajalske akcije.

Helena Podgoršek, prof.

DRAMSKI KROŽEK

Agilni dramski krožek našega zavoda se je tudi v šolskem letu 1972/73, to je v prvih dneh decembra, predstavil ptujskemu občinstvu z dramo danskega pisatelja Otta Fischerja Prosti dan.

Delo s člani našega dramskega krožka je tudi tokrat vodil režiser Peter Malec, ki se mu za njegov trud, na tem mestu, še enkrat iskreno zahvaljujemo. Predstave gimnazijskega dramskega krožka so postale v Ptujju že prava tradicija.

Avtor drame Prosti dan Otto L. Fischer je živel od leta 1904 do 1956. Svojo pisateljsko pot je začel kot pisatelj socialnih romanov. Njegova literarna dela so doživela tako doma kakor v svetu velik uspeh in priznanje. Svojo prvo dramo je napisal leta 1934. Danes je eden najbolj igranih dramatikov v skandinavskih deželah. V svojih dramah, ki jih odlikuje jasna socialna tematika,

Dramski krožek gimnazije Dušana Kvedra
P t u j

uprizori v Mestnem gledališču v Ptujju
dne 8. decembra 1972

Otta Lecka Fischerja

PROSTI DAN

Prevedel: Jaro Dolar

Režija: Peter Malec

OSEBE

Marija, mati	Melani Poznikova
oče	Rudolf Štelcer
Benny, najstarejši sin	Jože Šmigoc
Ida, Bennyjeva žena	Danica Vodova
Lars, najmlajši sin	Peter Kropelj
Vera, hčerka	Lidija Habjaničeva
Meta, natakarica	Doroteja Maričeva
Christian, krčmar	Peter Malec k. g.
oskrbnik	Bojan Terbuč
Minna, mlado dekle	Amalija Jelenova
garderoberka	Andreja Pečkova

Sufler: Jelka Sotlarjeva

Odrski mojster in razsvetljava: Janez Predikaka

Inspicent: Katarina Vovkova

Dogaja se v malem mestu na Danskem, blizu
morske obale.

prikazuje življenje tako imenovanih malih ljudi iz zapuščenih predmestij velikih mest. Najbolj znane Fischerjeve drame so: Skupno potovanje, Življenje je lepo, Večni boj, Človek na mesecu, Prosti dan in Kruh oblasti.

Prosti dan (oz. Teško breme) je zgodba o osamljeni materi Mariji, ki je poročena s tovarniškim delavcem. Ima odrasle otroke in živi v majhnem, skromnem stanovanju. Vse življenje samo gara – brez hvaležnosti. Nekega sobotnega večera pa se upre in pobegne z doma za sledjo svoje izgubljene mladosti. Kes domačih in spoznanje vrednosti njenih lastnih žrtev jo privedeta znova domov.

Bralna vaja dramskega krožka za odrško predstavo „Prosti dan“ in prizor v imenovani drami

V tej drami zazna vsakteri gledalec delček svojega lastnega intimnega življenja in se dokoplje do zavesti, da lahko pomore sočloveku, da le ta zadobi svoje notranje duševno ravnovesje in smisel življenja. Človek mora vzljubiti to delo, kakor ljubiš svojo mater, in člani dramske skupine na gimnaziji so ga vzljubili. Vložili so vanj vse svoje mlade moči, zanos in potrpežljivost.

Vse to nam je bilo bogato poplačano, ko smo ugotovili, da smo, predvsem po zaslugi tov. režiserja, uspeli na ptujskih odrskih deskah.

Melani Poznik, 3. c

LIKOVNI KROŽEK

V šolskem letu 1972/73 je deloval na šoli likovni krožek že deseto leto. Prehrojena likovno-amaterska dejavnost naših dijakov je bila v tem času kar uspešna. V teh letih smo priredili za ptujsko javnost pet slikarskih razstav, na katerih se je predstavilo s svojimi deli dvaintrideset razstavljalcev. Zelo razveseljivo je tudi omeniti, da je bil sprejet naš bivši dijak Dušan Kirbiš, ki je likovno zelo nadarjen, na likovno akademijo za slikarstvo. Tako sta desetletni trud in delo likovnega krožka le rodila sad.

Tudi v zadnjem šolskem letu smo ob zaključku šolskega leta priredili slikarsko razstavo v mladinskem klubu. Razstavljalo je 11 dijakov 40 oljnih slik in risb.

Albin Lugarič, prof.

MLADI IN ZNANOST

a) fizika :

V šolskem letu 1972/73 sta četrtošolca Slavko Mlinarič in Miroslav Šarič izdelala v okviru fizikalnega krožka pripravo merilnih permeabilnosti. Pripravo smo uvrstili v fizikalno zbirko in jo lahko uporabljamo pri meritvah lastnosti feromagnetikov. Na republiškem tekmovanju „Znanost mladini“ sta se uvrstila tekmovalca po skupnem uspehu med prvih pet mladih fizikalnih raziskovalcev.

b) geografija :

Četrtošolec Herga Janko je za svojo študijo o Halozah prejel od komisije pri tekmovanju „Znanost mladini“ pismo pohvalo.

c) biologija :

Četrtošolec Toplak Urban se je zadnji dve leti intenzivno posvetil zbiranju in prepariranju metuljev. Izdelal je zelo dobro nalogo, ki je razdeljena na splošni del in na sistematski pregled metuljev, živečih pri nas. Zanj je prejel mladi raziskovalec na republiškem tekmovanju „Znanost mladini“ posebno pohvalo. Komisija je menila, da bi lahko takšna naloga služila kot priročnik za srednješolce.

Adolf Žižek, mentor za fiziko

Matija Maučec, mentor za geografijo

Marija Šumandl, mentor za biologijo

ŠAHOVSKI KROŽEK

V krožku je bilo aktivnih 12 dijakov. Sestajali so se vsak drugi petek. Člani šahovskega krožka so sodelovali na simultanki; tekmovali so v Dornavi in prejeli diplomu za doseženo 2. mesto, igrali pa so tudi z dijaki Ekonomske šole v Ptujju in zmagali.

Zlatko Žerak, prof.

ŠPORTNO DRUŠTVO

Z delom ŠSD gimnazije Dušana Kvedra v Ptujju smo lahko v šolskem letu 1972/73 več kot zadovoljni. Naše športne vrste so v preteklem šolskem letu odlično zastopale barve naše šole, tako na občinskih, področnih kot tudi na republiških tekmovanjih. Precej so prispevale k razvoju športa olimpijske igre v Münchnu lansko leto.

Pa začnimo s tekmovanji v občinskem merilu. Naša namiznoteniška ekipa si je prislužila naslov občinskega srednješolskega prvaka. Kot vsa leta poprej, je bilo tudi lani najbolj zanimivo občinsko srednješolsko prvenstvo v košarki. Ker Ptuj nima ustreznih športnih objektov, se je tekmovanje odvijalo v telovadnici osnovne šole Gorišnica. Res, takšne razburljive tekme med večnima tekmečema, EŠ in gimnazijo, še nismo gledali. Po dveh podaljških se je sreča le obrnila nam v prid in postali smo občinski srednješolski prvaki v moški konkurenci. S to zmago smo se lahko udeležili sklepnega dela tekmovanja za štajersko področje v Mariboru, kjer smo zasedli drugo mesto. Izredno so se v minulem šolskem letu izkazali tudi naši telovadci. Moška ekipa je dosegla v Ma-

riboru prvo mesto in s tem dobila vstopnico za republiško prvenstvo v Ljubljani, kjer so naši fantje zasedli prvo mesto. Dijak Radovan Ačimović je postal republiški prvak, Srečko Škrjanec pa je zasedel tretje mesto. Za ta veliki uspeh se moramo v veliki meri zahvaliti tovarišema Milanu Cimermanu in Branku Tonejcu, ki sta vneto pripravljala svoje izbrance. Tudi dekleta so tekmovala v Ljubljani in zasedle šesto mesto. Med posameznicami se je posebno izkazala Silva Rebernak.

V mesecu maju so nastopili atletinje in atleti na področnem tekmovanju v Mariboru. Kljub temu da v Ptujju ni nobenih pogojev za gojitev te vrste športa, so naša dekleta in fantje zasedli drugo mesto. S tem tekmovanjem se je zaključila naša bogata športna sezona. Seveda smo imeli poleg tega še številna prijateljska srečanja v času naših priprav na omenjena tekmovanja. Doseženi rezultati nam povedo, da se ukvarja s športom na naši šoli vse več mladih. Kako potreben je šport za današnjega sodobnega človeka, lahko razberemo iz različnih športnih časopisov, revij, televizijskih oddaj ipd. Današnji mlad človek, seveda z izjemo nekaterih, pa še zmeraj vse preveč pozablja na staro antično načelo „zdrav duh v zdravem telesu“. Telesna vzgoja je bila, je in bo eden izmed osnovnih faktorjev v razvoju individuuma in človeške družbe, v kateri človek živi in se razvija. Brez telesne vzgoje, rekreativne ali tekmovalne, si ne moremo zamišljati zdravega človeka v današnjem silnem tempu razvoja človeške civilizacije. Naša družba potrebuje zdrave, čvrste člane, ki imajo mnogo elana.

Radovan Ačimović, 3. c

TABORNIŠKI ODRED „DUŠANA KVEDRA“

V taborniško organizacijo je bilo v šolskem letu 1972/73 vključenih okrog 200 tabornikov, od tega 17 vodnikov. Nekateri izmed njih so vse leto delali na osnovni šoli Toneta Žnidariča in pripravljali MČ ter mlajše člane in članice naše organizacije na taborniške preizkušnje.

Vodniki smo svoje delo vzeli zelo resno, zato tudi uspeh ni izostal. S sestanki po vodih smo začeli takoj v začetku šolskega leta. Teoretično smo se seznanjali z osnovami taborniškega življenja. Prvič smo naše znanje lahko uporabili v

zimskem orientacijskem pohodu, ki se ga je udeležilo 7 ekip. Pot, ki smo jo morali prehoditi, in naloge, ki smo jih morali rešiti, sta pripravila dva vodnika.

V zimskih počitnicah smo organizirali enotedenski smučarski tečaj v Lovrencu na Pohorju skupaj s taborniki Lackovega odreda. Nekateri so prvič stopili na smuči, drugi pa so svoje smučarske sposobnosti še izboljšali. Vsem je bilo prijetno in zato želimo organizirati tečaj tudi v prihodnjem šolskem letu.

Udeležili smo se smučarskega tekmovanja v veleslalomu na Bledu.

Najbolj smo bili aktivni v spomladanskem in poletnem času. Meseca aprila smo organizirali več mnogobojev, in sicer – odredov, občinski in medrepubliški mnogoboj. Slednjega so se udeležile ekipe iz Maribora in iz Kidričevega. Vreme nam ni bilo preveč naklonjeno, kljub temu pa je vse potekalo brez zastojev. Naše ekipe so zasedle prva mesta in se s tem uvrstile na republiško tekmovanje, ki je bilo v Škofji Loki. Organizacija tukaj, žal, ni bila takšna, kot smo bili vajeni in še vreme nam je precej nagajalo. Ženska ekipa je zasedla prvo mesto, moška pa drugo. Naš trud in ure treninga v Ljudskem vrtu so bile tako plačane.

Udeležili smo se odkritja spomenika Borisa Kidriča v Kidričevem, pohoda „Po poteh slovenjgoriške čete“ in pohoda „Po poteh tovarštva in spominov“ v Ljubljani.

Ob dnevu tabornikov smo priredili v Ljudskem vrtu taborni ogenj in krajši program. Sprejeli smo v naše vrste nove člane in razdelili posameznikom priznanja za opravljeno taborniško znanje. Ob dnevu mladosti smo odšli na krajši izlet.

Že četrto leto smo bili na taborjenju v Kaštel - Kambelovcu. V prvi izmeni so taborili predvsem gimnazijci, v drugi pa osnovnošolci iz osnovne šole Toneta Žnidariča. Da bi popestrili naše taborjenje ob morju, smo pripravili tekmovanje v šahu in taroku. Sestavili smo odbojgarsko ekipo, ki se je pomerila z madžarskimi taborniki. Zmagali smo trikrat in s tem dokazali, da smo boljši od njih. Zadnji večer smo preživeli ob tabornem ognju. Seveda pa naše taborjenje ni minevalo samo v sončenju in kopanju, temveč smo si pridobili vrsto novih veščin. Pripravili smo izlet v

Split in se seznanili z zgodovinskimi znamenitostmi tega mesta.

Ob koncu poletnih počitnic smo se udeležili še Milovanovičevega memoriala v Bohinju. Na pot sta odšli ženska in moška ekipa. S tem smo zaključili šolsko leto.

Naša naloga pa je tudi vzgoja kadrov. Tudi na tem področju je bilo storjenega precej.

Izdali smo dve številki glasila Zeleni odmevi. V njem smo objavili razne sestavke o naših akcijah, tekmovanjih in izletih. Izdaja glasila je bila vsekakor lep uspeh za našo organizacijo.

Načrt našega dela, sprejet na občnem zboru v začetku šolskega leta, je bil v celoti uresničen.

Upam, da bo tako aktivno delovala naša organizacija tudi v bodoče.

Irena Kekec, 3. a

SEKCIJA PLANINSKEGA DRUŠTVA

Gimnazijska sekcija PD Ptuj deluje še le drugo leto. Z delom, kljub temu da je na šoli nad 60 organiziranih planincev, ne moremo biti zadovoljni. Sekcija je organizirala izlet na Boč. Izvedli smo tudi občni zbor, na katerem smo izvolili novi odbor. Ta je sklical potem nekaj sestankov. Organizirali smo zelo uspešno predavanje mariborskega alpinista Podrepška. Predavanje, spremljano z diapozitivi, nas je seznanilo z vzponi v naših gorah in z vzponom na Matterhorn in Monte Roso. Nekateri gimnazijci so se udeleževali izletov PD Ptuj. V našem zavodu je nekaj resnih planincev, ki pogosto obiskujejo planine, prave možnosti pa žal ni.

Ljuban Cenčič, 3. a

KNJIŽNICA IN STROKOVNE ZBIRKE

DIJAŠKA IN PROFESORSKA KNJIŽNICA

Tudi v šolskem letu 1972/73 je bila dijaška knjižnica redno odprta dvakrat tedensko, člani učnega zbora pa so si lahko izposojali knjige iz strokovne knjižnice tudi izven določenega časa. Leposlovne in strokovne knjige imamo v enem prostoru, ki je hkrati izposojevalnica, priročniki so v posebni omari v gimnazijski zbornici (priročna knjižnica), prav tako pa tudi najpomembnejše revije, na katere je šola naročena.

Knjižni fond je narasel v šolskem letu 1972/73 v dijaški knjižnici za 112, v profesorski pa za 69 knjižnih enot. Tako beleži dijaška knjižnica sedaj 4521, profesorska pa 3810 knjig. Obe knjižnici smo torej v tem šolskem letu obogatili s 181 knjižnimi enotami; drugače povedano, obe knjižnici trenutno razpolagata z 8331 knjigami in 497 kompletnimi letniki revij, ki so večinoma vezani. Šola je izdala za nakup novih knjig v tem šolskem letu preko 6.000,00 dinarjev. Pripomniti je potrebno, da si nismo mogli omisliti marsikakšne dobre knjige, ker nam je primanjkovalo finančnih sredstev.

Obisk knjižnice je bil zadovoljiv in je iz leta v leto v rahlem porastu. V šolskem letu 1972/73 je bilo 175 rednih bralcev, ki so obiskali knjižnico 1020-krat in si skupaj izposodili 2237 knjig. Ponovno lahko ugotavljamo, da so posebno pridni bralci dijaki nižjih razredov. Poleg naših dijakov pa so večkrat obiskali knjižnico in si iz nje izposojali knjige tudi nekateri naši bivši dijaki, sedaj študentje v Ljubljani oz. v Mariboru.

Nadaljevali smo z notranjim urejanjem knjižnice. Pripravili smo in dali vezati večje število revij, dokončali pa smo tudi sestavljanje abecednega imenskega kataloga za dijaško knjižnico. V prihodnjem šolskem letu se bomo lotili kataloga za strokovno knjižnico. Knjižničarju sta pri katalogiziranju pomagali četrtošolki Ljubica Jelen in Tatjana Lužar, precej notranjega dela pa so v juniju 1973 opravile kot praktikantke dijakinje 2. a razreda Lidija Ljubec, Brigita Levičnik, Irena Toth in Tatjana Butolen.

Naša knjižnica je naročena na naslednje pomembnejše časopise in revije: Naši razgledi, Sodobnost, Dialogi, Prostor in čas, Jezik in slovnost, Borec, Teorija in praksa, Pouk zgodovine, Zgodovinski časopis, Geografski vestnik, Ge-

ografski obzornik, Sodobna pedagogika, Vzgoja in izobraževanje, Obzornik za matematiko in fiziko, Življenje in tehnika, Proteus, Obramba in zaščita, Telesna vzgoja, ŠSD itn.

Med našimi dijaki je kar precej ljubiteljev lepe in dobre knjige. To nam kaže tudi podatek, da je bilo veliko dijakov naročenih na različne zbirke. Tako si je omislilo:

- a) zbirko „Kondor“ 53 dijakov,
- b) redno zbirko PD 41 dijakov,
- c) zbirko „Ljudska knjiga“ pri PD 35 dijakov,
- č) „Mladino“ 101 dijak.

Mislím, da se je našim dijakom tudi v tem šolskem letu knjižni svet spet nekoliko razširil in obogatil.

Drago Šuligoj, prof.

ZGODOVINSKA IN ZEMLJEPISNA ZBIRKA

Z ureditvijo kletnega prostora za zgodovinski in zemljepisni pouk ter shrambe za najpomembnejša učila, smo poskušali posodobiti pouk teh predmetov. Po pleskanju pa se je pokazalo, da je vlaga popolnoma obvladala zidove sto let stare zgradbe in tudi občutljivejša učila niso več varna pred njo. Treba bo spet iskati novo rešitev. V letu 1972 smo naročili le 3 zgodovinske zemljevide, stara učila pa izločili.

Matija Maučec, prof.

ZBIRKA AVDIO-VIZUALNIH UČNIH PRIPOMOČKOV

Stanje v šolskem letu 1972/73 je bilo enako kot v šolskem letu 1971/72.

Adolf Žižek, dipl. ing.

FIZIKALNI KABINET

V šolskem letu 1972/73 smo delno sami izdelali in razmnožili 16 laboratorijskih vaj za tretji razred, vsako v štirih izvodih.

Adolf Žižek, dipl. ing.

KEMIJSKI PRAKTIKUM

V šolskem letu 1972/73 smo kupili 25 laboratorijskih stolov. Tako bo lahko v novem šolskem letu tudi teoretični pouk kemije v laboratoriju.

V načrtu imamo oskrbeti si še nekaj kemikalij in laboratorijskega pribora.

Zlatko Žerak, prof.

BIOLOŠKI PRAKTIKUM

V šolskem letu 1972/73 nismo nabavili novih učil. Oprema je ista, kot je to opisano v prejšnjem Izvestju.

Marija Šumandl, prof.

DELAVNICA ZA TEHNIČNI POUK

Oprema je ostala ista kot prejšnja leta.

Boris Korenjak, predm. uč.

KABINET ZA POUK OBRAMBE IN ZAŠČITE

Kabinet obstaja že od leta 1950. Opremljen je z najnujnejšimi učnimi pomagali. Služi vsem srednjim in strokovnim šolam na območju občine Ptuj.

Oskrbljen je tudi z orožjem, s katerim se morajo seznaniti dijaki pri pouku obrambe in zaščite, vendar se to orožje ob zaključku vsakega šolskega leta vrača ONO.

Herbert Sorec, predm. uč.

ŠPORTNA ZBIRKA

Tudi v šolskem letu 1972/73 smo kupili športno orodje in opremo, ki sta nujno potrebna za sistematično telesno vzgojo. Nabavili smo olimpijsko bradljo, dve telovadni klopi, odzivno desko tipa Reuter, veliko hrbtnico, obroče za košarko in uteži. Za športne igre smo kupili 8 žog, za atletiko pa 9 parov šprinteric. Navedeni nakupi seveda niso zamašili vseh potreb; pogrešamo še blazine za skok v višino, gred, kanvas, telovadno kozo in konja za preskoke.

Končno smo zbrali toliko lastnih sredstev, da smo pričeli v juliju 1973 z gradnjo lope oz. shrambe za športno orodje, ki bo dograjena v septembru. V garderobi smo uredili obešalnike, pod in umivalne pipe. Tako so izpolnjeni higienski pogoji za redno telesno vzgojo.

Predvidevamo, da bomo prihodnje leto zamenjali še dotrajana okna v telovadnici. Navedeni nakupi in adaptacije so stali šolo okrog 80.000 dinarjev.

Milan Cimerman, prof.

PRIMERJAVA UČNEGA USPEHA DIJAKOV V I. RAZREDIH OB KONCU ŠOL. LETA Z UČNIM USPEHOM V 8. R. OSN. ŠOLE

a) splošna smer

šola	Uspeh v osnovni šoli					Uspeh v gimnaziji						
	odl.	pdb.	db.	zd.	sk.	odl.	pdb.	db.	zad.	1 nzd.	2 nzd.	več nzd.
Osnovna šola Franca Osojnika Ptuj	7	2	—	—	9	2	2	3	1	—	—	1
Osnovna šola Tone Žnidarič Ptuj	11	3	—	—	14	—	3	8	3	—	—	—
Osnovna šola Ivan Spolenjak Ptuj	8	3	—	—	11	—	1	10	—	—	—	—
Osnovna šola Podlehnik	3	—	—	—	3	1	—	1	1	—	—	—
Osnovna šola Leskovec	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Osnovna šola Kidričevo	3	1	—	—	4	—	1	1	1	1	—	—
Osnovna šola Majšperk	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—
Osnovna šola Središče	1	1	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
Osnovna šola Desternik	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Osnovna šola Ormož	2	1	—	—	3	1	—	1	1	—	—	—
Osnovna šola Cirkulane	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
Osnovna šola Miklavž pri Ormožu	2	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—
Osnovna šola Videm pri Ptuj	1	1	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—
Osnovna šola Hajdina	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Osnovna šola Velenje	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—
Osnovna šola Sostro	—	—	—	2	2	—	—	—	—	2	—	—
Mörikeschule Nürtingen	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
S k u p a j	44	12	2	2	60	5	8	30	10	4	1	2

Po popravni izpitih 2 dijaka razreda nista izdelala (iz osnovne šole Velenje in iz Mörikeschule Nürtingen).

b) pedagoška smer

Osnovna šola Franca Osojnika Ptuj	1	1	1	—	3	—	1	1	1	—	—	—
Osnovna šola Tone Žnidarič Ptuj	—	2	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—
Osnovna šola Ivan Spolenjak Ptuj	—	2	1	—	3	—	—	—	2	—	—	1
Osnovna šola Kidričevo	1	1	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—
Osnovna šola Cirkovce	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—
Osnovna šola Podlehnik	—	3	—	—	3	—	—	—	2	—	—	1
Osnovna šola Majšperk	2	1	—	—	3	—	—	2	1	—	—	—
Osnovna šola Videm pri Ptuj	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Osnovna šola Leskovec	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Osnovna šola Desternik	4	—	—	—	4	—	1	1	1	1	—	—
Osnovna šola Dornava	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Osnovna šola Juršinci	—	3	—	—	3	—	—	—	—	1	—	2
Osnovna šola Gorišnica	—	2	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—
Osnovna šola Markovci	3	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—
Osnovna šola Miklavž pri Ormožu	2	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—
Osnovna šola Ormož	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Osnovna šola Središče	2	1	—	—	3	—	2	1	—	—	—	—
Gimnazija Ptuj (rep.)	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
S k u p a j	19	18	2	—	39	1	5	17	11	2	—	4

Pri popravni izpitih sta obe dijakinji razred izdelali.

SEZNAM DIJAKOV

a) splošna smer :

1. Andrić Miranda
2. Babič Josip
3. Barič Liljana
4. Began Branka
5. Berden Martin
6. Brenkovič Janez
7. Cafuta Miran
8. Cetl Zdenka
9. Čurin Alenka
10. Dobnik Drago
11. Dolšak Milka
12. Drevenšek Miran
13. Drobnič Zvonko
14. Drozg Zvonka
15. Djurdjevič Ivan
16. Fideršek Milena
17. Godina Nadja
18. Gönc Albert
19. Gunžer Dunja
20. Horvat Smiljana
21. Jeza Jožica
22. Klemenčič Branko
23. Kmetec Ivanka
24. Kolarič Danica
25. Kopše Anica
26. Kosenburger Zdenka
27. Krainz Vesna
28. Krajnc Darko
29. Kumer Milan
30. Likavec Ernest
31. Lepšina Renata
32. Leskóvar Marjan
33. Letonja Dragica
34. Lovrec Ivan
35. Lubaj Bojan
36. Majhen Marija
37. Medved Zdenko
38. Miljančič Marjan
39. Mir Marija
40. Mlinarič Marta
41. Murko Milena
42. Nahberger Vida
43. Osenjak Stanko

44. Petek Janko
45. Pišek Anton
46. Pišek Zdenka
47. Ploh Stanislav
48. Rihtar Boštjan
49. Rodošek Danica
50. Skrbinšek Jernej
51. Sotler Matjaž
52. Starček Danilo
53. Suhadolnik Marjeta
54. Sušec Marjan
55. Škrjanec Jože
56. Šömen Andrej
57. Tement Roman
58. Veber Lidija
59. Verk Darija
60. Vlašič Valerija
61. Volgemut Tanja
62. Voljč Branko
63. Vtičar Jelka
64. Zidarič Tatjana
65. Zupanič Alojzija
66. Žmauc Bojan

17. Medved Anica
18. Medved Jožica
19. Miško Dragoslav
20. Mlinarič Dragica
21. Mlinarič Slavica
22. Murko Majda
23. Murko Nada
24. Ojštrek Jelka
25. Petek Irena
26. Pintar Terezija
27. Planinc Silva
28. Podgoršek Danilo
29. Potočnik Zdenka
30. Slodnjak Katarina
31. Šček Tanja
32. Šegula Elizabeta
33. Šeruga Dragorad
34. Širec Marija
35. Švikart Irena
36. Veršič Milena
37. Vidovič Milena
38. Vindiš Zlatka
39. Visenjak Slavko
40. Volgemut Romana
41. Vrabl Anka
42. Vrbančič Ivanka
43. Zadravec Anica
44. Zadravec Jožica
45. Zidarič Bojana
46. Zupanič Marjana
47. Zupanič Nada

b) pedagoška smer :

1. Benc Erika
2. Brumen Marija
3. Črešnik Silva
4. Drevenšek Marija
5. Filipič Ljubica
6. Forštnarič Majda
7. Gajšt Zdenka
8. Hanžel Marijana
9. Hrga Angela
10. Hvalec Nevenka
11. Kmetec Majda
12. Kodrič Majda
13. Kos Ida
14. Krajnc Silva
15. Kranjc Ivanka
16. Kranjec Karmen

SEZNAM DIJAKOV IN NJIHOV USPEH

ob koncu šolskega leta 1972/73

1. a RAZRED

Razrednik: Jasna Regent

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

1. Jeza Jožica
2. Pišek Zdenka
3. Vlašič Valerija

s prav dobrim uspehom:

4. Andrić Miranda
5. Cetyl Zdenka
6. Klemenčič Branko
7. Nahberger Vida
8. Petek Janko
9. Suhadolnik Marjeta
10. Šömen Andrej
11. Volgemut Tanja

z dobrim uspehom:

12. Barič Liljana
13. Berden Martin
14. Brenkovič Janez
15. Cafuta Miran
16. Drevenšek Miran
17. Gunžer Dunja
18. Kosenburger Zdenka
19. Krainz Vesna
20. Krajnc Darko
21. Lepšina Renata
22. Osenjak Stanko
23. Rodošek Danica
24. Sotler Matjaž
25. Skrbinšek Jernej

26. Veber Lidija

27. Voljč Branko

z zadostnim uspehom:

28. Medved Zdenko

29. Rihtar Boštjan

Niso izdelali:

30. Djurdjević Ivan

31. Godina Nadja

32. Kmetec Ivanka

Med šolskim letom izstopil:

33. Gönc Albert

1. b RAZRED

Razrednik: Ivan Žmavc

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

1. Zidarič Tatjana
2. Zupanič Alojzija

s prav dobrim uspehom:

3. Dobnik Drago
4. Mir Marija

z dobrim uspehom:

5. Began Branka
6. Dolšak Milka
7. Drozg Zvonka

8. Kopše Anica
9. Kumer Milan
10. Leskovar Marjan
11. Letonja Dragica
12. Likavec Ernest
14. Majhen Marija
14. Škrjanec Jože
15. Tement Roman
16. Žmauc Bojan

z zadostnim uspehom:

17. Babič Josip
18. Drobnič Zvonko
19. Fideršek Milena
20. Kolarič Danica
21. Lubaj Bojan

22. Miljančič Marjan

23. Mlinarič Marta

24. Murko Milena

25. Starček Danilo

26. Verk Darija

27. Vtičar Jelka

Ni izdelal:

28. Ploh Stanislav

Med šolskim letom izstopili:

29. Čurin Alenka

30. Horvat Smiljana

31. Lovrec Ivan

32. Pišek Anton

1. c RAZRED

(pedagoška smer)

Razrednik: Matija Maučec

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

1. Hanžel Marijana

s prav dobrim uspehom:

2. Mlinarič Dragica
3. Murko Majda
4. Potočnik Zdenka
5. Visenjak Slavko

z dobrim uspehom:

6. Brumen Marija
7. Forštnarič Majda
8. Kodrič Majda
9. Kranjc Ivanka
10. Šček Tatjana
11. Volgemut Romana
12. Vrbančič Ivanka
13. Zadravec Jožefa
14. Zidarič Bojana
15. Zupanič Nada

z zadostnim uspehom:

16. Slodnjak Katarina
17. Vidovič Milena
18. Zadravec Ana

Nista izdelali:

19. Hrga Angela
20. Šegula Elizabeta

Med šolskim letom izstopili:

21. Kos Ida
 22. Veršič Milena
-

1. d RAZRED

(pedagoška smer)

Razrednik: Boris Korenjak

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

nihče

s prav dobrim uspehom:

1. Petek Irena

z dobrim uspehom:

2. Benc Erika
3. Črešnik Silva
4. Gajšt Zdenka
5. Medved Anica

6. Medved Jožica
7. Ojštrek Jelka
8. Pintar Terezija
9. Planinc Silva

z zadostnim uspehom:

10. Drevenšek Marija
11. Hvalec Nevenka
12. Krajnc Silva
13. Miško Dragoslav
14. Murko Nada
15. Podgoršek Danilo

16. Šeruga Dragorad
17. Švikart Irena
18. Vindiš Zlatka

Nista izdelali:

19. Širec Marija
20. Zupanič Marjana

Med šolskim letom izstopile:

21. Kmetec Majda
 22. Kranjec Karmen
 23. Mlinarič Slavica
 24. Vrabl Anka
-

2. a RAZRED

Razrednik: Marija Šumandl

<i>Izdelali so:</i>	<i>z dobrim uspehom:</i>	<i>z zadostnim uspehom:</i>
<i>z odličnim uspehom:</i>	7. Fideršek Jožica	18. Butolen Tatjana
1. Šmigoc Jože	8. Horvat Frančiška	19. Horvat Miran
	9. Horvat Marija	20. Mihelič Milica
	10. Kmetec Martin	21. Pulko Irena
<i>s prav dobrim uspehom:</i>	11. Korošec Rafael	22. Sorec Tamara
2. Krajnc Nada	12. Kosi Martina	23. Sršen Štefica
3. Levičnik Brigita	13. Krajnc Božena	24. Toth Irena
4. Ljubec Lidija	14. Mesarič Renata	
5. Murko Franc	15. Štelcer Rudolf	<i>Nista izdelala:</i>
6. Škrjanec Srečko	16. Terbuc Bojan	25. Momčilovič Nenad
	17. Vaupotič Danica	26. Momčilovič Predrag

2. b RAZRED

Razrednik: Arnold Paulinič

<i>Izdelali so:</i>	<i>z dobrim uspehom:</i>	
<i>z odličnim uspehom:</i>		19. Skoliber Marija
nihče	8. Borko Lidija	20. Širec Anton
	9. Cajnko Jože	21. Vičar Marija
	10. Fakin Marija	22. Žgeč Darinka
<i>s prav dobrim uspehom:</i>	11. Hebar Milan	<i>z zadostnim uspehom:</i>
1. Dolšak Marjeta	12. Janžekovič Beno	23. Jeza Marija
2. Hojnik Ciril	13. Jesih Boris	24. Trstenjak Olga
3. Kocen Zlatko	14. Kecec Branko	25. Vičar Zorka
4. Kumer Ivica	15. Kolarič Marjetka	26. Žnidarič Mirjana
5. Milošič Franc	16. Korpar Miroslava	
6. Mlakar Bojan	17. Maček Jožica	<i>Ni izdelal:</i>
7. Pšajd Andreja	18. Majcen Marijan	27. Nasko Drago

2. c RAZRED

Razrednik: Milan Cimerman

<i>Izdelali so:</i>	6. Geč Miran	16. Klasinc Lidija
<i>z odličnim uspehom:</i>	7. Kelenc Janez	17. Mrgole Tjaša
1. Ketiš Boris	8. Kovačič Janja	18. Roškar Branko
	9. Peček Tomaž	19. Solina Igor
<i>s prav dobrim uspehom:</i>	10. Solina Črtomir	20. Toplak Cvetka
	11. Vrtič Milan	21. Vajs Anton
2. Brlek Marta		<i>Niso izdelali:</i>
3. Sok Zlatko	<i>z zadostnim uspehom:</i>	22. Bohinc Valerija
	12. Bezjak Cvetka	23. Fric Branislava
<i>z dobrim uspehom:</i>	13. Bračič Maks	24. Pečnik Majda
4. Cizerl Franc	14. Cajnkar Valentina	25. Pukšič Ivan
5. Čeh Silva	15. Gorišek Vitoslava	

3. a RAZRED

Razrednik: Helena Podgoršek

<i>Izdelali so:</i>	6. Praprotnik Marija	15. Peček Barbara
<i>z odličnim uspehom:</i>	7. Rosič Dušan	16. Valentin Lijana
1. Bargiel Lidija		17. Vindiš Anka
	<i>z dobrim uspehom:</i>	<i>z zadostnim uspehom:</i>
<i>s prav dobrim uspehom:</i>	8. Gašperšič Emilija	18. Cenčič Ljuban
	9. Hodnik Mitja	19. Crčić Mirjana
2. Jamnik Marija	10. Jeza Milica	20. Kovačič Milan
3. Kekec Irena	11. Kerin Miran	21. Kračun Cirila
4. Novak Bojan	12. Lipaušek Vekoslava	22. Šerona Stanislav
5. Pahole Marija	13. Motaln Alojzija	
	14. Neudauer Matjaž	
-

3. b RAZRED

Razrednik: Drago Šuligoj

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

nihče

s prav dobrim uspehom:

1. Breznik Vida
2. Čavničar Ivanka
3. Obreht Milan
4. Petek Vlasta

5. Sajko Bibijana

6. Tominc Stanko

z dobrim uspehom:

7. Bogme Marta
8. Janžekovič Martina
9. Krivec Marija
10. Lampret Danica
11. Prelog Marta
12. Serdinšek Marij
13. Sluga Marija
14. Šilak Milan

z zadostnim uspehom:

15. Kociper Venčeslav
16. Korošec Vladimir
17. Kosi Jožef
18. Rižnar Slavko

Nista izdelala:

19. Šijanec Andrej
20. Trstenjak Franc

Med šolskim letom izstopil:

21. Topolovec Miran

3. c RAZRED

Razrednik: Zlatko Žerak

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

nihče

s prav dobrim uspehom:

1. Ban Barbara
2. Jankovič Jovanka
3. Marčič Miran
4. Vovk Katarina

z dobrim uspehom:

5. Ačimovič Radovan
6. Doplihar Majda
7. Kropelj Peter
8. Meško Mira
9. Petek Milan
10. Poznik Melani
11. Sotlar Jelka
12. Toth Jolanda
13. Tušek Majda

14. Zdešar Anton

15. Zorčič Barbara

z zadostnim uspehom:

16. Marič Doroteja

Ni izdelal:

17. Blagovič Vladimir

Med šolskim letom izstopila:

18. Primc Majda

4. a razred v šol. letu 1972/73

4. a RAZRED

Razrednik: Ljubica Suligoj

*Izdelali so:
z odličnim uspehom:*

1. Habjanič Lidija
2. Peček Andreja
3. Veber Zvezdana

s prav dobrim uspehom:

4. Murko Dušanka
5. Stanič Neda
6. Toplak Urban
7. Žmauc Andrej

z dobrim uspehom:

8. Horvat Branko
9. Janžekovič Božidar
10. Kikl Nada
11. Krajnc Franc
12. Lovrec Sonja
13. Maltar Janez
14. Pešec Vilko
15. Siebenreich Helena
16. Toplek Biserka
17. Tušek Irena

z zadostnim uspehom:

18. Filipič Robert
19. Fridl Bernard
20. Jelen Amalija
21. Kreft Peter
22. Lacko Jožef
23. Lužar Tanja

Ni izdelal:

24. Mramor Iztok

4. b razred v šol. letu 1972/73

4. b. RAZRED

Razrednik: Matilda Hlupič

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

1. Voda Dragica

s prav dobrim uspehom:

2. Breznik Emilija
3. Meško Tanja
4. Mlinarič Slavko

5. Šarič Miroslav

6. Vuk Irena

z dobrim uspehom:

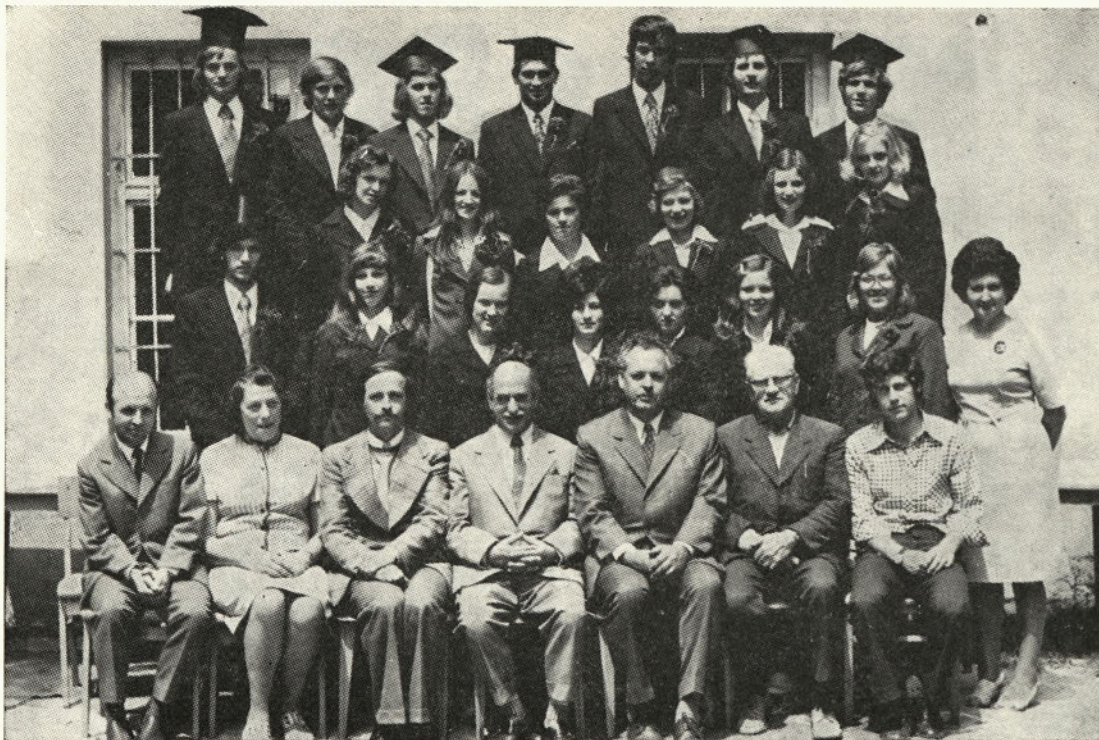
7. Bauman Zdravko
8. Haužar Cvetka
9. Jankovič Ljubinka
10. Roškar Majda
11. Stropnik Marjeta

12. Voda Danica

13. Žinko Cirila

z zadostnim uspehom:

14. Krajnc Miroslava
15. Stropnik Edvard
16. Svenšek Janko
17. Šmigoc Renata
18. Vidovič Natalija
19. Vuzem Marija
20. Zemljič Franc

4. c razred v šol. letu 1972/73

4. c RAZRED

Razrednik: Adolf Žižek

Izdelali so:

z odličnim uspehom:

1. Herga Janko

s prav dobrim uspehom:

2. Radičević Vidoje

3. Šmigoc Janko

z dobrim uspehom:

4. Banič Marta

5. Galun Irena

6. Kovačič Peter

7. Letonja Danica

8. Mlinarič Sonja

9. Munda Mirica

10. Rajh Terezija

11. Rebernak Silva

12. Širec Janko

13. Voda Boris

z zadostnim uspehom:

14. Bračić Marija

15. Djuran Ana

16. Krivec Bojan

17. Kumer Marjan

18. Muršec Martina

19. Škorjanec Vladimira

Med šolskim letom izstopil:

20. Makovecki Bojan

Razredni privatni izpit opravil:

Makovecki Bojan, prav dober uspeh

NAGRAJENI IN POHVALJENI DIJAKI OB KONCU ŠOL. LETA 1972-73

Ob koncu šol. leta 1972/73 so prejeli knjižne nagrade ali pa bili pohvaljeni za lep učni uspeh in aktivno delo v šolskih organizacijah, društvih in krožkih naslednji dijaki:

a) nagrajeni

1. a Jeza Jožica
Pišek Zdenka
1. b Zidarič Tatjana
Zupanič Alojzija
1. c Hanžel Marijana
1. d Petek Irena
2. a Šmigoc Jože
2. b
2. c Ketiš Boris
3. a Bargiel Lidija
Novak Bojan
3. b Petek Vlasta
Prelog Marta
Sajko Bibijana
3. c Marčič Miran
4. a Habjanič Lidija
Peček Andreja
Toplak Urban
Veber Zvezdana
Žmauc Andrej
4. b Voda Dragica
4. c Herga Janko

b) pohvaljeni

- Nahberger Vida
Vlašič Valerija
- Dobnik Drago
- Mlinarič Dragica
Murko Majda
Visenjak Slavko
- Krajnc Nada
Levičnik Brigita
Ljubec Lidija
Škrjanec Srečko
- Kocen Zlatko
Kumer Ivica
- Brlek Marta
Sok Zlatko
- Rosič Dušan
- Čavničar Ivanka
Obreht Milan
Tominc Stanko
- Murko Dušanka
Stanič Neda
- Mlinarič Slavko
Stropnik Edvard
- Radičević Vidoje
Šmigoc Janko

STATISTIKA UČNIH USPEHOV V ŠOL. LETU 1972-73

1. Razredni uspeh dijakov ob koncu pouka v juniju 1973

Razred šolski oddelek	Število učencev		IZDELALI					NISO IZDELALI nezadostne ocene					Šolski obisk razreda						
	m	ž	sk.	Odeh ponavlj.	odl.	pdb.	db.	zad.	skup.	v %	ena	dve		3 in več	skup.	v %	Ne- ocenj.	Srednja ocena	
1. a	15	17	32	1	3	8	16	2	29	90,6	—	1	2	3	9,4	—	3,3	96,4	
1. b	13	15	28	—	2	2	12	3	24	85,7	4	—	4	4	14,3	—	3,0	96,8	
1. c	1	19	20	1	1	4	9	2	16	80,0	2	—	2	4	20,0	—	3,1	98,1	
1. d	3	17	20	1	—	1	8	9	18	90,0	—	—	2	2	10,0	—	2,9	96,3	
1. razr.	4	32	68	3	6	12	48	21	87	88,0	6	1	6	13	12,0	—	3,1	96,9	
2. a	10	16	26	1	1	5	11	6	23	88,5	—	1	2	3	11,5	—	3,0	96,9	
2. b	12	15	27	—	—	7	15	3	25	92,6	1	—	1	2	7,4	—	3,1	96,0	
2. c	13	12	25	—	1	2	8	6	17	68,0	2	4	2	8	32,0	—	2,8	96,8	
2. razr.	3	35	43	1	2	14	34	15	65	83,0	3	5	5	13	17,0	—	3,0	96,6	
3. a	8	14	22	—	1	6	10	3	20	90,9	2	—	—	2	9,1	—	3,2	96,3	
3. b	10	10	20	2	—	6	8	3	17	85,0	1	—	2	3	15,0	—	3,2	96,7	
3. c	6	12	18	—	—	4	11	—	15	88,2	1	1	—	2	11,8	—	3,1	93,9	
3. razr.	3	24	36	2	1	16	29	7	53	88,3	4	1	2	7	11,7	—	3,2	95,6	
4. a	12	12	24	—	3	4	10	6	23	95,8	—	—	1	1	4,2	—	3,2	97,4	
4. b	6	14	20	—	1	5	7	3	16	80,0	—	4	—	4	20,0	—	3,1	95,0	
4. c	8	12	20	—	1	2	10	2	15	75,0	1	3	1	5	25,0	—	3,0	96,7	
4. razr.	3	26	38	—	5	11	18	11	53	83,6	1	7	2	10	16,4	—	3,1	96,4	
Gimn.	13	117	185	302	6	14	54	138	54	259	86,0	14	14	15	43	14,0	—	3,1	96,4

2. Razredni uspeh dijakov po popravnih izpitih — avgusta 1973

1. a	15	17	32	1	3	8	16	2	29	90,6	—	1	2	3	9,4	—	3,3	96,4
1. b	13	15	28	—	2	2	12	11	27	96,4	1	—	—	1	3,6	—	3,0	96,8
1. c	1	19	20	1	1	4	10	3	18	90,0	—	—	2	2	10,0	—	3,1	98,1
1. d	3	17	20	1	—	1	8	9	18	90,0	—	—	2	2	10,0	—	2,9	96,3

1. razr.	4	32	68	100	3	6	15	46	25	92	92,0	1	1	6	8	8,0	—	3,1	96,6
2. a		10	16	26	1	1	5	11	7	24	92,4	—	—	2	2	7,6	—	3,0	96,9
2. b		12	15	27	—	—	7	15	4	26	96,4	—	—	1	1	3,6	—	3,1	96,0
2. c		13	12	25	—	1	2	8	10	21	84,0	—	2	2	4	16,0	—	2,8	96,8
2. razr.	3	35	43	78	1	2	14	34	21	71	91,0	—	2	5	7	9,0	—	3,0	96,6
3. a		8	14	22	—	1	6	10	5	22	100,0	—	—	—	—	—	—	3,2	96,3
3. b		10	10	20	2	—	6	8	4	18	90,0	—	—	2	2	10,0	—	3,2	96,7
3. c		6	12	18	—	—	4	11	1	16	94,1	—	1	—	1	5,9	—	3,1	93,9
3. razr.	3	24	36	60	2	1	16	29	10	56	95,0	—	1	2	3	5,0	—	3,2	95,6
4. a		12	12	24	—	3	4	10	6	23	95,8	—	—	1	1	4,2	—	3,2	97,4
4. b		6	14	20	—	1	5	7	7	20	100,0	—	—	—	—	—	—	3,1	95,0
4. c		8	12	20	—	1	2	10	6	19	95,0	—	—	1	1	5,0	—	3,0	96,7
4. razr.	3	26	38	64	—	5	11	27	19	62	97,0	—	—	2	2	3,0	—	3,1	96,4
Gimn.	13	117	185	302	6	14	56	136	75	282	93,4	1	4	15	20	6,6	—	3,1	96,4

DIJAKI PO SOCIALNEM SESTAVU IN DOMICILU V ŠOL. LETU 1972-73

(iz ankete aprila 1973)

1. po socialnem sestavu:

Socialne skupine:

Nekvalificirani delavci	22
Kvalificirani delavci	68
Uslužbenci	111
Uslužbenci z visoko izobrazbo	28
Visokokvalificirani delavci	3
Kmetje	40
Obrtniki	8
Svobodni poklici	1
Upokojenci	29

Skupaj 310

2. po domicilu:

Občina Ptuj - mesto Ptuj	119
Občina Ptuj - ostali kraji	131
Občina Ormož	51
Občina Ljutomer	1
Občina Radgona	1
Občina Slovenska Bistrica	1
Občina Maribor	3
Občina Ljubljana-Polje	2
Druge republike	1

3. drugi podatki:

a) dijaki-vozači:

s kolesom	30
z avtobusom	107
z vlakom	33
Skupaj	170

b) dijaki-štipendisti:

Republiška izobraževalna skupnost štipendira	75
Temeljna izobraževalna skupnost	15
Skupščina občine Ptuj	4
JLA	3
Ostali	4

Skupaj 101

c) dijaki zdomcev: 4

ZAKLJUČNI IZPITI

v junijskem roku 1973

I. Clani izpitnega odbora

Rudolf Čeh, ravnatelj – predsednik; izpraševalac za francoski jezik:

Ljubica Šuligoj, profesorica – podpredsednica in izpraševalka za novejšo zgodovino narodov Jugoslavije, družbeno-politično ureditev SFRJ in sociologijo;

Matilda Hlupič, profesorica – podpredsednica in izpraševalka za slovenski ter ruski jezik;

Adolf Žižek, dipl. ing. – tajnik in izpraševalec za fiziko;

Boris Korenjak, predmetni učitelj – izpraševalac za osnove umetnostne vzgoje, glasbeni del;

Albin Lugarič, profesor – izpraševalec za osnove umetnostne vzgoje, likovni del;

Matija Maučec, profesor – izpraševalec za zemljepis;

Arnold Paulinič, profesor – izpraševalec za nemški jezik;

Helena Podgoršek, profesorica – izpraševalka za angleški jezik;

Adalbert Slekovec, predmetni učitelj – izpraševalec za psihologijo;

Dimče Stojčevski, abs. VŠPV – izpraševalec za filozofijo;

Drago Šuligoj, profesor – izpraševalec za slovenski jezik;

Ivan Žmavc, profesor – izpraševalec za matematiko;

K zaključnemu izpitu v junijskem roku se je prijavilo 55 kandidatov. Izpitni odbor je ugotovil, da je 5 kandidatov oproščenih zaključnega izpita, ker so izdelali 4. razred z odličnim uspehom.

Izpit so opravljali kandidati v dneh od 19. do 25. junija.

II. Pismene naloge

Slovenski jezik

a) Iz puntarskih korenin in odporniških gibanj jugoslovanskih narodov je poganjalo mlado drevo naše revolucije. (Predlagatelj teme in drugi korektor Ljubica Šuligoj.)

b) Kako si zamišljam življenje v 21. stoletju? (Predlagatelj teme in drugi korektor Adolf Žižek.)

c) Domovina, socialni protest in ljudska revolucija v slovenski poeziji 20. stoletja. (Predlagatelj teme Drago Šuligoj.)

Prva korektorja vseh slovenskih pismenih nalog Matilda Hlupič in Drago Šuligoj.

T u j i j e z i k i

a) Angleški jezik

Slovniški test, razumevanje neznanega teksta in prost spis:

– We are Afraid of Something

– What would you Show a Stranger in your Home Town and its Vicinity

– Most really Happy People Get more Satisfaction in Life from Work than from Pleasure.

Predlagateljica nalog in prvi korektor Helena Podgoršek, drugi korektor Arnold Paulinič.

b) Nemški jezik

Slovniški test, razumevanje neznanega teksta in prost spis:

– Unsere Bauernaufstände

– Meine bisherige Bilanz

– Heimatland, wie bist du so schön!

Predlagatelj nalog in prvi korektor Arnold Paulinič, drugi korektor Helena Podgoršek.

c) Ruski jezik

Razumevanje neznanega teksta, slovniški test in prost spis:

Dela ruskih pesnikov in pisateljev, v katerih se izražajo napredne misli in družbeni položaj.

Predlagateljica nalog in prvi korektor Matilda Hlupič, drugi korektor Drago Šuligoj.

č) Francoski jezik

Slovniški test, razumevanje neznanega teksta in prost spis:

– Aimez-vous lire?

– Sur les chemins de mon pays

– La jeunesse de nos parents et la notre.

Predlagatelj nalog in prvi korektor Rudolf Čeh, drugi korektor Arnold Paulinič.

Maturantje gimnazije v šol. letu 1972/73

Matematika

1. Dana je funkcija $f(x) = \frac{x^2 - 4}{x + 1}$

- Načrtaj krivuljo!
- V točki $T_0(2, y_0)$ položi tangento in normalo na krivuljo ter določi njuni enačbi!
- V kateri točki normala drugič preseka krivuljo?
- Izračunaj ploščino lika, ki ga oklepajo abscisna os, ordinatna os ter krivulja na intervalu $(0, 2)$!

2. Trikotniku z obsegom 20 cm in ploščino $10\sqrt{3}$ cm² ter kotom $\beta = 60^\circ$ očrtaj krog! Izračunaj ploščino tistega dela krožnega odseka, ki ga od kroga odreže nosilka stranice b!

3. Večji koren enačbe $\log(18x - 17) + \log x - \log 2 = \log(x^3 - 4) - \log(x + 1) + 2 \log 3$ je enak vsoti 1. in 4. člena konvergentnega geomet-

rijskega zaporedja, manjši pa produktu le teh. Zapiši zaporedje in izračunaj vsoto zaporedju prirejene geometrijske vsote!

Predlagatelj nalog in prvi korektor Ivan Žmavc, drugi korektor Adolf Žižek.

III. Kot drugi predmet s klavzurno nalogo so si kandidati izbrali:

a) angleški jezik	16 kandidatov
b) nemški jezik	12 kandidatov
c) francoski jezik	1 kandidat
č) ruski jezik	5 kandidatov
d) matematiko	16 kandidatov

IV. Kot četrti predmet so si kandidati izbrali:

a) sociologijo	24 kandidatov
b) psihologijo	6 kandidatov
c) filozofijo	5 kandidatov
č) fiziko	5 kandidatov

d) zemljepis	4 kandidati
e) francoski jezik	2 kandidata
f) ruski jezik	1 kandidat
g) zgodovino	1 kandidat
h) biologijo	1 kandidat
i) umetnostno vzgojo	1 kandidat

V. Uspeh kandidatov pri zaključnem izpitu:

4. a razred:	Uspeh:
1. Filipič Robert	zadosten
2. Fridl Bernard	zadosten
3. Habjanič Lidija	odličen (oproščena zaključnega izpita)
4. Horvat Branko	dober
5. Janžekovič Božidar	zadosten
6. Jelen Amalija	zadosten
7. Kikl Nada	dober
8. Krajnc Franc	dober
9. Kreft Peter	dober
10. Lacko Jožef	dober
11. Lovrec Sonja	zadosten
12. Lužar Tanja	zadosten
13. Maltar Janez	dober
14. Murko Dušanka	prav dober
15. Peček Andreja	odličen (oproščena zaključnega izpita)
16. Pešec Vilko	dober
17. Siebenreich Helena	zadosten
18. Stanič Neda	prav dober
19. Toplak Urban	prav dober
20. Toplek Biserka	dober
21. Tušek Irena	dober
22. Veber Zvezdana	odličen (oproščena zaključnega izpita)
23. Žmauc Andrej	prav dober

V jesenskem roku 1973

I. Člani izpitnega odbora

Kot v junijskem roku.

K zaključnemu izpitu se je prijavilo 9 kandidatov, od teh je imela 1 kandidatka popravni izpit.

4. b razred:

24. Bauman Zdravko	dober
25. Breznik Emilija	prav dober
26. Haužar Cvetka	dober
27. Jankovič Ljubinka	zadosten
28. Meško Tanja	prav dober
29. Mlinarič Slavko	dober
30. Roškar Majda	dober
31. Stropnik Edvard	dober
32. Stropnik Marjeta	dober
33. Šarič Miroslav	prav dober
34. Šmigoc Renata	zadosten
35. Vidovič Natalija	zadosten
36. Voda Danica	dober
37. Voda Dragica	odličen (oproščena zaključnega izpita)
38. Vuk Irena	dober
39. Žinko Cirila	dober

4. c razred:

40. Banič Marta	zadosten
41. Bračič Marija	popravni izpit iz slov. jezika
42. Galun Irena	dober
43. Herga Janko	odličen (oproščen zaključnega izpita)
44. Kovačič Peter	dober
45. Letonja Danica	dober
46. Mlinarič Sonja	dober
47. Munda Mirica	dober
48. Radičević Vidoje	dober
49. Rajh Terezija	dober
50. Rebernak Silva	prav dober
51. Širec Janko	zadosten
52. Škorjanec Vladimira	zadosten
53. Šmigoc Janko	prav dober
54. Voda Boris	zadosten
55. Makovecki Bojan (privatist)	prav dober

II. Pismene naloge

Slovenski jezik

a) Neretva, Sutjeska, Kočevje, Jajce v času našega NOB (ob 30-letnici velikih dogodkov). Predlagateljica teme in drugi korektor Ljubica Šuligoj.

b) Naši rojaki izven domovine (Predlagatelj teme in drugi korektor Matija Maučec).

c) Materialno bogat svet je brez bogate duhovne kulture reven (Predlagateljica teme Matilda Hlupič).

Prva korektorja vseh slovenskih pismenih nalog Matilda Hlupič in Drago Šuligoj.

Tuji jeziki

a) Nemški jezik:

Test, 3 razumevni teksti in prost spis po izbiri:

- Die Schenswürdigkeiten der Stadt Ptuj
- Wer die Wahl hat, hat di Anal (Meine Zukunftspläne)
- Erinnerungen aus meiner Schulzeit.

b) Ruski jezik

Test, 3 razumevni teksti in prost spis:

- Ne moremo pričakovati, da nam bo narava naklonjena; vzeti si moramo njene darove - to je naša naloga. (Mičurin)

Predlagateljji tem in korektorji kot v junijskem roku.

Matematika

1. Kvadratna funkcija $y = ax^2 + bx + c$ poteka skozi 3 točke: $T_1 (-4,0)$, $T_2 (0,8)$ in $T_3 (2,6)$

a) Določi enačbo parabole!

b) Določi ničle funkcije!

c) Določi ekstrem funkcije!

č) Načrtaj graf funkcije!

d) Izračunaj ploščino lika, ki ga od parabole odreže premica skozi točki A (1,5) in B (-2,2)!

2. Koliko bi moralo podjetje odvajati v sklad 6 let na koncu vsakega leta, da bi po 6-tih letih moglo dati večno dotacijo športnemu klubu po 100.000 starih dinarjev mesečno, če so obresti 5 %?

3. Obseg pravokotnega trikotnika meri 132, vsota kvadratov stranic pa 6050. Izračunaj stranice!

Predlagatelj nalog in prvi korektor Ivan Žmavc, drugi korektor Adolf Žižek.

III. Kot drugi predmet s klavzurno nalogo so si kandidati izbrali:

a) nemški jezik	2 kandidata
b) ruski jezik	4 kandidati
c) matematiko	2 kandidata

IV. Kot četrti predmet so si kandidati izbrali:

a) sociologijo	4 kandidati
b) filozofijo	2 kandidata
c) psihologijo	1 kandidat
č) biologijo	1 kandidat

V. Uspeh kandidatov pri zaključnem izpitu:

4. b razred:	Uspeh:
1. Krajnc Miroslava	zadosten
2. Svenšek Janko	popr. izpit iz filozofije
3. Vuzem Marija	popr. izpit iz novejšeg. narodov Jugoslavije in družb. ureditve SFRJ
	zadosten
4. Zemljič Franc	
4. c razred:	
5. Bračič Marija	popr. izpit iz slov. jezika
6. Djuran Ana	popr. izpit iz sociolog. zadosten
7. Krivec Bojan	popr. izpit iz novejšeg. narodov Jugoslavije in družb. ureditve SFRJ
8. Kumer Marjan	popr. izpit iz slov. jezika
9. Muršec Martina	

VI. Popravni izpit so opravljali kandidati 1. oktobra 1973. K popravnemu izpitu so se prijavi in dosegli naslednji uspeh:

4. b razred:	
1. Svenšek Janko	zadosten
2. Vuzem Marija	zadosten
4. c razred:	
3. Bračič Marija	zadosten
4. Djuran Ana	zadosten
5. Kumer Marjan	zadosten
6. Muršec Martina	zadosten

4. a razred:

1. Filipič Robert	filozofska fakulteta (angleščina, nemščina)
2. Habjanič Lidija	filozofska fakulteta (angleščina, francoščina)
3. Horvat Branko	višja pravna šola
4. Janžekovič Božidar	FAGG (gradbeništvo)
5. Jelen Amalija	VŠPV (novinarstvo)
6. Kikl Nada	pravna fakulteta
7. Krajnc Franc	višja pravna šola
8. Kreft Peter	FAGG (geodezija)
9. Lacko Jožef	višja tehnična šola (strojna)
10. Lovrec Sonja	višja pravna šola
11. Lužar Tanja	VEKŠ
12. Maltar Janez	VEKŠ
13. Murko Dušanka	filozofska fakulteta (slovenščina, etnografija)
14. Peček Andreja	filozofska fakulteta (angleščina, italijanščina)
15. Pešec Vilko	ekonomska fakulteta
16. Siebenreich Helena	višja šola za organizacijo dela
17. Stanič Neda	fakulteta za naravoslovje in tehnologijo (farmacija)
18. Toplak Urban	medicinska fakulteta
19. Toplek Biserka	višja pravna šola
20. Tušek Irena	PA (likovni pouk)
21. Veber Zvezdana	VŠPV (politologija)
22. Žmauc Andrej	pravna fakulteta

4. b razred:

23. Bauman Zdravko	višja tehnična šola (strojna)
24. Breznik Emilija	filozofska fakulteta (nemščina, italijanščina)
25. Haužar Cvetka	višja pravna šola
26. Jankovič Ljubinka	defektologija
27. Krajnc Miroslava	višja agronomska šola
28. Meško Tanja	PA (matematika, fizika)
29. Mlinarič Slavko	višja tehnična šola (strojna)
30. Roškar Majda	višja šola za zdravstvene delavce
31. Stropnik Edvard	ekonomska fakulteta
32. Svenšek Janko	VEKŠ
33. Šarič Miroslav	PA (matematika, fizika)
34. Šmigoc Renata	VEKŠ
35. Voda Danica	višja pravna šola
36. Voda Dragica	VEKŠ
37. Vuk Irena	VEKŠ
38. Vuzem Marija	PA (razredni pouk)
39. Zemljič Franc	višja tehnična šola (gradbeništvo)
40. Žinko Cirila	biotehnična fakulteta (biologija, kemija)

4. c razred:

41. Banič Marta	defektologija
42. Bračič Marija	VEKŠ
43. Galun Irena	PA (zgodovina, zemljepis)
44. Herga Janko	fakulteta za naravoslovje in tehnologijo (matematika)
45. Kovačič Peter	višja tehnična šola (strojna)
46. Krivec Bojan	biotehnična fakulteta (biologija, kemija)
47. Kumer Marjan	višja pravna šola
48. Letonja Danica	višja pravna šola
49. Mlinarič Sonja	VEKŠ
50. Munda Mirica	filozofska fakulteta (psihologija)
51. Radičević Vidoje	pravna fakulteta
52. Rebernak Silva	višja šola za socialne delavce
53. Širec Janko	biotehnična fakulteta (agronomija)
54. Škorjanec Vladimira	VEKŠ
55. Šmigoc Janko	FAGG (gradbeništvo)
56. Voda Boris	pravna fakulteta
57. Makovecki Bojan (privatist)	VŠPV (novinarstvo)

ZAPOSILILI SO SE:

4. a razred:

1. Fridl Bernard

4. b razred:

2. Stropnik Marjeta
3. Vidovič Natalija

4. c razred:

4. Djuran Ana
5. Muršec Martina
6. Rajh Terezija

KAZALO

Rudolf Čeh: Uvodna beseda	5
Od kmečkih puntov do slovenske državnosti (sestavila Ljubica in Drago Šuligoj)	7
Pot maturantov po osrčju naše domovine (Bibijana Sajko)	19
Albin Lugarič: Porušeno ravnovesje	20
Alojz Gojčič: Marksizem in religija	22
Rudolf Čeh: Učiteljevo poklicno zorenje	25
Drago Šuligoj: Se res znamo učiti?	29
Drago Šuligoj: Nekaj razmišljanj o ustnem in pisnem izražanju naših gimnazijcev	35
Drago Šuligoj: Preizkus znanja iz slovenskega jezika v 1. raz. gimnazije .	41
Kako si zamišljam življenje v 21. stoletju? (Bojan Makovecki)	43
Fran Alič: Orfej pod zemljo	45
In memoriam profesorju Franu Aliču	46
Delovna skupnost gimnazije v šol. letu 1972/73	48
Personalne spremembe in bolezenski dopusti v šol. letu 1972/73	51
Predmetnik v petdnevnem delovnem tednu za šol. leto 1972/73	51
Kronika za šol. leto 1972/73	52
Šolske organizacije, društva in krožki	59
Knjižnica in strokovne zbirke	65
Primerjava učnega uspeha dijakov v prvih razredih ob koncu šolskega leta z ucnim uspehom v 8. razredu osnovne šole	67
Seznam dijakov, vpisanih v 1. razred v šol. letu 1972/73	68
Seznam dijakov in njihov uspeh	69
Nagrajeni in pohvaljeni dijaki	77
Statistika ucnih uspehov v šol. letu 1972/73	78
Dijaki po socialnem sestavu in domicilu v šol. letu 1972/73	79
Zaključni izpiti	80
Abiturienti gimnazije v šol. letu 1972/73 so si izbrali naslednji študij . .	84

68. IZVESTJE

GIMNAZIJE DUSANA KVEDRA
V PTUJU

UREDIL

UREDNISKI ODBOR

GLAVNI UREDNIK

DRAGO SULIGOJ

OPREMIL

ALBIN LUGARIC

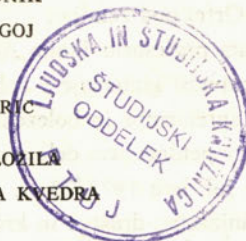
IZDALA IN ZALOZILA

GIMNAZIJA DUSANA KVEDRA
V PTUJU

NATISNILA

PTUJSKA TISKARNA
V 550 IZVODIH

PTUJ 1974

Domoznanski oddelek

KNJIZNICA IVANA POTRGA PTUJ

IZVESTJE
1972/1973

13855/1972/1973

050.8

0105844,68

COBISS ◦